K.
585
R56a

BIBLIOTECA
40. COMPLUTENSE. 8.
E. 44 C. 11 N. 20

97-16-23
~~3-1-2-5-7-5~~

DER 18971 Reg: 95790 (95790)

DE CANONIZATIONE SANCTORVM COMMENTARIVS,

HOC EST, DE DEFINITIONE, AVCTORITATE, & Antiquitate; deq. cauſis, & ordine iudiciario Canonizandi Sanctos;

De miraculis item, ac de rebus, quæ veram declarant ſanctitatem, necnon de honoribus, qui Sanctis debentur;

DEQ. INFALLIBILI. CATHOLICÆ. ECCLESIÆ. CERTITVDINE AD. CANONIZATIONEM. PERTINENTE;

Additis cæremonijs in ea obſeruari conſuetis, ac declaratis; Sanctorumq. Canonizatorum Catalogo accedente;

Et in hac ſecunda Editione multis rebus auctus, & illuſtratus,

AVCTORE F. ANGELO ROCCHA CAMERTE AVGVSTINIANO Epiſcopo Tagaſtenſe, & Apoſtolici Sacrarij Præfecto.

AD S. D. N. PAVLVM V. P. M.

K. 585 R56a

Año 1705

ROMAE, *Ex Typographia Reu. Cam. Apoſt.* M. DC. X.

CVM. PRIVILEGIO. ET SVPERIORVM. AVCTORITATE.

de la libreria de la compª de JHS de Alcalá

SANCTISSIMO PATRI ET. DOMINO. NOSTRO PAVLO QVINTO PONT. MAX.

SVperioribus annis (Beatiſſime Pater, & vniuerſalis Eccleſiæ Paſtor) peropportuna Beatum Raymundum canonizandi occaſione ſeſe exhibente, Commentarium de Canonizatione Sanctorum conſcripſi, conſcriptum verò, amicorum, & præſertim Prælatorum (quorum cauſa ob ſuffragia ab ijſdem quoque pro Sanctis canonizandis ferri conſueta hoc ſuſcepi onus) rogatu, vel potius hortatu typis mandandum curaui, quippe qui nullum huius generis de Canonizatione Librum, niſi aliquid, & perparum quidem inter alia conſcribenda

à nonnullis quaſi perfunctoriè dictum, extare certò ſciebam. Hunc itaque Commentarium (alijs Canonizationum Conſultationibus ſeſe ad præſens tempus offerentibus) cum primæ editionis exemplaria perpauca inuenirentur, iterum impreſſum, quatenus intra domeſticos Beatitudinis Tuæ parietes à me olim elucubratum, nunc verò multis rebus auctum, Sanctitati Tuæ humiliter, ac demiſsè offero, & dono, Deumq. bonorum omnium fontem vberrimum ſuppliciter, & enixè rogo, vt ad vniuerſæ Eccleſiæ ſuæ Sanctæ dignitatem tuendam, & in dies augendam, atque exornandam Diuina ope ſua Te incolumem, ac felicem reddat, diuq. conſeruet. Romæ Kalendis Iulij. M. DC. X.

Sanctitatis Tuæ

Humillimus ſeruus, eidemq. deuinctiſſimus

Fr. Angelus Roccha Camers Epiſcopus Tagaſtenſis, & Apoſtolici Sacrarij Præfectus.

IN COMMENTARIVM

F. ANGELI. ROCCHÆ. CAMERTIS

APOSTOLICI. SACRARII

PRÆFECTI

De Canonizatione Sanctorum

EPIGRAMMA

POMPEII VGONII.

DVM iubar Heſperiæ Raymundum, vindicat aris
Solemni Clemens Relligione Pater.
Te Ritus, operisq. fides, & certa poteſtas
Clauigeri ætherei, Roccha, docente patet:
Quis neget hoc? Sancti Clemens pia comprobat acta,
Clementis factum pagina docta probat.

EIVSDEM.

Sparſa voluminibus, longaq. ambage librorum,
Exiguum profert hoc tibi Lector opus.
Quæ ratio hinc diſces, qui mos, quæ ſumma Poteſtas
Nomina det Faſtis rite colenda ſacris.
Vtq. Patris Latij nequeat mens prouida falli,
Aethere quem lapſi flaminis aura regit.
Certa quibus conſtent etiam miracula ſignis,
Quæ nulla Stygius luſerit arte Draco.
Vtq. Deum vano falſorum diſtet honore,
Cælitibus veris iure tributus honor.
Tanta breui, dices, claudi potuere libello?
Angelico clauſit Angelus ingenio.

EIVSDEM.

Summa Petri ſedes falli quia neſcia, Cæli
Sedibus adſcriptos qui meruere probat.
Nec negat hoc quiſquam, veterum niſi more Gygantum
Impia in æternum qui mouet arma Deum.

Angel

Angele tu aſſertor vero, cæleſtibus armis,
Defenſorq. ſacræ Relligionis ades.
Non ſecus ac contra Superis Babylona minantem,
Cælica pugnauit cum Michaele cohors.
Aduerſus fidei certant tua ſcripta rebelles,
Et liber hic clypeus, lancea, fulmen erit.

EIVSDEM.

E pheretro emiſſa quondam Iouis alite, Cælum
Credidit Auguſtis ſe dare Roma ſuis.
Scilicet hac vana ludebat imagine Gentes,
Impia conſtituens numina, templa, ſacra.
At Petri, qui iura tenet, ſoliumq. Sacerdos
Cælicolas merito donat honore pios.
Nempe quòd æquarunt animi candore columbas,
Turtur & vt ſuperis ingemuere bonis.
Hinc auis in morem petierunt æthera pennis;
Et ſe ſe Aligeris inſeruere choris.
Hoc calathis oblata docent; dum ſacra litantur
Munera, quæ populus pendulus ore videt.
Tu Ritus cauſas aperis, ſenſusq. latentes;
Angelus es, Cælo tu quoque mente volas.

EIVSDEM.

Sæpe latet vitium virtutis imagine tectum,
Fucat & ingenuus pectora nigra color.
Falſa quoque humanas ludunt miracula mentes,
Tartara cum vires exeruere ſuas.
Non tamen his credat falli quis forte Parentem,
Qui Chriſti in terris ſceptra, vicemq. gerit.
Namq. ſuis faſtis ſignat quæ nomina, Cælo
Aureis inſcripſit iam Deus ante notis.
Ne dubites, ſatis eſt Rocchæ triuiſſe libellum,
Vnum pro cunctis quod tibi tradit opus.

ANTONII . BOSII.

Vt latos campos prouentu frugis opimæ
Exiguus ſuperat ſi bene cultus ager:
Sic docta ſcriptum Rocchæ breuitate libellum
Anteferas magnis iure voluminibus.
Cælicolum quidquid ſacro debetur honori,
Hic oculis, Lector, ſubdidit ille tuis.

Quid

Quid numeras chartas? pendas ſi pondera rerum,
Non poterat (dices) plenior eſſe liber.

DOMINICI. TEMPESTÆ.

Inclyta Cæleſtem in numerum quos facta tulerunt,
Romanus toto comprobat orbe Pater.
Tu ſacri Ritus ſeriem, faciemq. modumq.
Angele ab antiquis tradis originibus.
Hiſtoriæ tibi ſacra fides debebit, & ipſa
Sacra cohors ſtudijs officioſa tuis.
Viuet opus per te, viuesq. perennis eorum
Munere, qui Cæli promeruere decus.

PETRI. MARIONII.

Cæliculum illuſtres titulos & nomina pandis
Sintq. ſacra in terris qua ratione doces.
Romanumq. probas non poſſe errare Parentem,
Qui ſummi in terris ſceptra Tonantis habet.
Quippe patent veris illorum teſtibus acta,
In faſtos quorum nomina digna refert.
Hæc tu tam doctè, & tanta breuitate recenſes
Angele, vt ingenio ſit decus omne tuo.

DOMINICI. ANCAIANI.

Impia ſacrilegum concedant carmina vatum,
Non Venus, aut turpis Iuppiter aſtra tenent.
Fabula ſunt illi, paucos capit aula Tonantis:
Quos ficta haud voces, vera ſed acta probant.
Hinc ſe Pontificum diuina potentia iactat,
Neſcit & æthereas qui tenuere domos.
Sic homini ſic aſtra patent, vt Rocchà libello
Comprobat, haud alia ſunt adeunda via.
Et ſuperi iam, cui meruit traduntur honores,
Et dat, cui ſuperas fas reſerare fores.

PAVLI. THVNNI.

Pontificum fidus ſacris comes, atque miniſter
Egregiè ſtudium ponere Roccha ſoles.
Nam ſacra cum tractes, ſacræ quoque iura tueris
Sedis, & es gemino gratior officio.
Ecce Patris ſummi per te defenſa poteſtas,
Qua meritò in faſtos nomina ſacra refert.

Nec

Nec minus aſſertus Sanctis honor ætheris alti
Templa quibus terris iure locanda doces.
Eſt ſacrum Vaticana tibi munus in aula
Angele, ſed ſacrum non minus ingenium.

NICOLAI VESPÆ.

Cælicolæ magni quamuis ſublimis olympi
Regia, vos claro numinis ore beat;
Ne tamen humanos etiam contemnite honores,
Et iuuet hic templis rite ſacrisq; coli.
En hoc Succeſſor Petri vos munere donat,
Dum meritis veſtris arbiter æquus adeſt.
Angelus id factum firma ratione tuetur,
Doctrinæ promens vberioris opes,
Vos modo de Cælo fas eſt vtriſque fauere,
Queis veſtrum cordi cernitis eſſe decus.
Paſtorem ſeruate pium, dat qui aurea templa,
Atque illum calamo qui data iure docet.

THOMÆ FEDERICI.

Dum magna exiguo comprendis Roccha libello,
Quo meritis Cælum debita templa doces,
Ingenij vires non terræ finibus arctas,
Ingenio celeri ſed ſuper aſtra volas,
Inde igitur referent Cæli tibi præmia Ciues,
Hic impar meritis eſt decus omne tuis.

HIERONYMI CALICIS.

Inſignes pietate viros, quos intulit aſtris,
Præmia virtuti qui Deus æqua refert.
Vt colat, vt votis tellus, vt thure precetur,
Iudicio & ſummi pendet ab ore Patris:
Ecquis erit terris hæc qui caleſtia pandat?
Angelus è Cælo nuncius ecce venit.

ALFONSI FERRI.

Angelus æterno Superi vos ornat honore,
Nomina dum faſtis veſtra ſacranda refert.
Huius vos ceptis præſenti numine adeſte,
Et precibus gratis conciliate Deum.
Non erit vt quiſquam vos abneget æthere dignos,
Dum viuent docti ſcripta diſerta Viri.

DE SANCTORVM Canonizatione Commentarius.

SANCTITATIS. NOMEN. VNDE. ORIGINEM trahat. Cap. I.

NOs de Sanctorum Canonizatione verba facturi, ab ipſiuſmet Canonizationis definitione Commentariũ noſtrum auſpicabimur, Eloquentiæ latinæ Patrem hoc loco imitaturi, ex Ariſtotelis doctrina dicentem: Omnis enim, quæ à ratione ſuſcipitur de aliqua re inſtitutio, debet à definitione proficiſci, vt intelligatur quid ſit id, de quo diſputetur. Antea verò quàm definitionem aggrediamur, nominum etymologiam explicare libet, vt ad ipſam definitionem indagandam facilior nobis reddatur aditus. *Cic. lib. 1. de Off.* *Ariſtot. 6. Topic.*

Sanctum ab Ethnicis nonniſi à ſanguine hoſtiæ nuncupatum narrat Iſidorus in ſuo Etymologiarum libro: *Nihil enim apud eos* (inquit) *dicebatur ſanctum, niſi quod hoſtiæ ſanguine fuiſſet conſecratum, aut conſperſum.* In veteri etiam lege omnia ſanguine animalium in ſacrificijs ſanctificabantur, aut mundabantur, Beato Apoſtolo teſte, qui ait: *Et omnia pene in ſanguine ſecundum legem mundantur, & ſine ſanguinis effuſione non fit remiſſio.* *Iſid. lib. 15 cap. 4.* *Hebr. 9.*

Hac ratione Beati omnes in cælo exiſtentes, ſancti dicuntur, req. ipſa ſunt, quia in ſanguine Agni immaculati à ſuis peccatis mundati olim fuerunt, iuxta illud

Digitized by Google

Nec minus aſſerius Sanctis honor ætheris alti
Templa quibus terris iure locanda doces.
Eſt ſacrum Vaticana tibi munus in aula
Angelè, ſed ſacrum non minus ingenium.

NICOLAI. VESPÆ.

Cælicolæ magni quamuis ſublimis olympi
Regia, vos claro numinis ore beat;
Ne tamen humanos etiam contemnite honores,
Et iuuet hic templis rite ſacrisq; coli.
En hoc Succeſſor Petri vos munere donat,
Dum meritis veſtris arbiter æquus adeſt.
Angelus id factum firma ratione tuetur,
Doctrinæ promens vberioris opes,
Vos modo de Cælo fas eſt vtriſque fauere,
Queis veſtrum cordi cernitis eſſe decus.
Paſtorem ſeruate pium, dat qui aurea templa,
Atque illum calamo qui data iure docet.

THOMÆ. FEDERICI.

Dum magna exiguo comprendis Roccha libello,
Quo meritis Cælum debita templa doces,
Ingenij vires non terræ finibus arctas,
Ingenio celeri ſed ſuper aſtra volas,
Inde igitur referent Celi tibi præmia Ciues,
Hic impar meritis eſt decus omne tuis.

HIERONYMI. CALICIS.

Inſignes pietate viros, quos intulit aſtris,
Præmia virtuti qui Deus æqua refert.
Vt colat, vt votis tellus, vt thure precetur,
Iudicio & ſummi pendet ab ore Patris:
Ecquis erit terris hæc qui cæleſtia pandat?
Angelus è Cælo nuncius ecce venit.

ALFONSI. FERRI.

Angelus æterno Superi vos ornat honore,
Nomina dum faſtis veſtra ſacranda refert.
Huius vos ceptis præſenti numine adeſte,
Et precibus gratis conciliate Deum.
Non erit vt quiſquam vos abneget æthere dignos,
Dum viuent docti ſcripta diſerta Viri.

ANT.

DE SANCTORVM Canonizatione Commentarius.

SANCTITATIS. NOMEN. VNDE. ORIGINEM trahat. Cap. I.

NOs de Sanctorum Canonizatione verba facturi, ab ipſiuſmet Canonizationis definitione Commentariũ noſtrum auſpicabimur, Eloquentiæ latinæ Patrem hoc loco imitaturi, ex Ariſtotelis doctrina dicentem: Omnis enim, quæ à ratione ſuſcipitur de aliqua re inſtitutio, debet à definitione proficiſci, vt intelligatur quid ſit id, de quo diſputetur. Antea verò quàm definitionem aggrediamur, nominum etymologiam explicare libet, vt ad ipſam definitionem indagandam facilior nobis reddatur aditus.

Cic. lib. 1. de Off.
Ariſtot. 6. Topic.

Sanctum ab Ethnicis nonniſi à ſanguine hoſtiæ nuncupatum narrat Iſidorus in ſuo Etymologiarum libro: *Nihil enim apud eos* (inquit) *dicebatur ſanctum, niſi quod hoſtiæ ſanguine fuiſſet conſecratum, aut conſperſum.* In veteri etiam lege omnia ſanguine animalium in ſacrificijs ſanctificabantur, aut mundabantur, Beato Apoſtolo teſte, qui ait: *Et omnia pene in ſanguine ſecundum legem mundantur, & ſine ſanguinis effuſione non fit remiſſio.*

Iſid. lib. 1. cap. 4.
Hebr. 9.

Hac ratione Beati omnes in cælo exiſtentes, ſancti dicuntur, req. ipſa ſunt, quia in ſanguine Agni immaculati à ſuis peccatis mundati olim fuerunt, iuxta illud

Apocal. 1.

Apocalypſeos dictum: *Qui dilexit nos, & lauit nos à peccatis noſtris in ſanguine ſuo*. Quod autem Latini appellant ſanctum; Græci A'γιον dicunt, quaſi ſine terra: propterea Beati in Cælo verè nuncupantur ſancti, quia tàm operis, quàm deſiderij terreni ſunt omninò expertes. Hæc de nomine ſanctitatis, vt ad Canonizationis vocem accedamus.

Canonizatio vnde dicatur. Cap. I I.

Ex Iſid. li. 6 c. 15. Et diſt 3. c. 1. Can.

CAnonizatio ortum habens à voce Græca, *Canone*, qui à Latinis regula nuncupatur, examinatio ad regulam interpretari poteſt. Si itaque vniuerſa alicuius vita ad totius perfectionis regulam examinetur, req. vera ipſe omni ex parte perfectus, ac verò Sanctus inueniatur, is dubio procul canonizatus, hoc eſt canonicè approbatus, vel ad regulam examinatus, Sanctorum Catalogo adſcribendus iudicatur: Regula enim, vt Iſidoro placet, dicta eſt quòd rectè ducat, nec aliquando trahat aliorſum; vel quòd regat, normamq. rectè viuendi, agendiuè præbeat; ſeu diſtortum, prauumq. corrigat. Vel, vt alibi Iſidorus ait, dicitur regula, quòd ſit recta, quaſi rectula, impedimentum non habens.

Iſid. vbi ſup. diſt. 3 c. 2 Regu l. Et Iſid. libro 19. c. 18.

Hinc ſicut ſuperſtitioſa, & falſa inter fictos Ethnicorum deos relatio à Græcis Apotheoſis, & à Latinis Deificatio vocabatur; Dij verò ex hominibus facti Græcè Δαίμονες Dæmones, ob ſcientiam, vt ait ſanctus Pater Auguſtinus, ita dicti, Latinè Diui, & Indigetes, quaſi in Dijs agentes, vel nullius rei indigentes vocitabantur; & indigitatio, ſeu potius indigetatio pro Deificatione, vt reor, à Macrobio vſurpata, ſumebatur; ita & iure quidem in Sancta Dei Eccleſia homines inter Cælicolas canonicè relati, Sancti nuncupantur, veraq. item, & ſacra

S. Aug li. 9. de Ciu. Dei c. 20. tom 5.

Macrob. li. 1. ſom. cap. 9.

inter Sãctos relatio pro ſanctificatione Canonizatio vocitatur. Quare Aſcenſius in Daphnide Virgiliano relationem Ethnicorum in Diuos Apotheoſim, à verbo Ἀποθεόω, quod eſt Deifico, vocauit: quæ quibus cæremonijs apud Romanos fieri conſueuerit, Herodianus in lib. de Romanorum Imperatorum vita, & rebus geſtis quarto eleganter ſcribit. Quamuis autem huius generis in Catalogum Sanctorum relatio ſatis belle ſanctificatio dici poſſet; vſitato tamen nomine Canonizatio paſſim vocitatur, atque hunc in modum à Theologis, & Canoniſtis definitur.

Aſcēſius.

Hered. li. 4. ſub initium.

Canonizationis propria definitio. *Cap. III.*

CAnonizatio eſt canonica, & publica ſanctitatis alicuius hominis approbatio, qua quis Catalogo Sanctorum adſcriptus declaratur, & ſolemniter promulgatur, cunctisq. Chriſtifidelibus inuocandus, diuinique officij celebratione venerandus proponitur: Catalogus namque non eſt ſermo vniuerſalis, vt nonnulli, & ineptè quidem, ſcripſerunt; ſed eſt enumeratio, ac recenſio, à verbo Καταλέγω, vel Καταλέγομαι, quod eſt recenſeo, & connumero, dictus: Nam Turrecremata in prima Decreti Parte, diſt. 34. num. 1. ait, Catalogum eſſe ordinatum ſermonem dictum à Cata, quod eſt iuxta, aut ordo, & logos, ideſt, ſermo. Sed in tertia Parte Decreti diſt. 3 ad. 5. num. 23. inquit, Catalogum dictum eſſe à cata, quod eſt vniuerſale. Oſtienſis verò primam ſequitur interpretationem in Summa lib. 3. de Reliquijs, & veneratione Sanctorum num. 4. Vtraque tamen interpretatio eſt falſa, Græca voce, *Catalogus*, ignorata.

Canoniſtæ in c. 1. de reliqu. & ven. Sanct. Viguer. Siueſt et alij.

Sanctos Canonizandi auctoritas ad ſolum Romanum Pontificem, vel ad Concilium legitimè congregatum pertinet. Cap. IV.

Cyp. lib 1. epiſtol. 37. & lib. 3. epiſt. 6.

QVilibet olim Epiſcopo in ſua tantum Diœceſi, aut Prouincia Sanctos canonizare licebat, vt apud ſanctum Cyprianum videre eſt: ſanctus namque Cyprianus ad Clerum ſuum ſcribens, hortatur, vt omnem humanitatem, & curam erga Confeſſores (hoc eſt Martyres) tum viuos, tum in carcere defunctos adhibeat; necnon diem, quo quiſque ex hac vita decedit, in codices diligenter referat ad memoriam eorumdem ſingulo quoque anno concelebrandam. De Confeſſorum mortis die conſcribenda Sanctus ipſe in hanc loquitur verborum formam; *Denique, & dies eorum, quibus excedunt, annotate, vt commemorationes eorum inter memorias Martyrum celebrare poſsimus (quamquam Tertullus fideliſsimus, & deuotiſsimus frater noſter conſcripſerit, & ſcribat, ac ſignificet mihi dies, quibus in carcere beati fratres noſtri ad immortalitatem glorioſa mortis exitu tranſeunt) & celebrentur hic à nobis oblationes et ſacrificia ob commemorationes eorum, quæ cito vobiſcum, Domino protegente, celebrabimus.* Hæc S. Cyprianus; ex cuius verbis Canonizatio ab Epiſcopis in ſua tantum Diœceſi celebrari conſueta nobis indicatur: ea tamen Canonizatio certam fidem non præſtabat, nec Eccleſiam vniuerſalem obligabat. Quæ deinde conſuetudo abrogata fuit, & ad varios abuſus amouendos rationabiliter ab Alexandro III. vetita: ita ſcilicet, vt ne quis tempus in poſterum pro ſancto venerari inciperet abſque Romani Pontificis approbatione. Quamuis autem in tertia Decreti Parte de conſecratione ex capit. 1. Pronunciandum, Feſtiuitates celebrandæ ſint illæ omnes, quas ſinguli Epiſcopi in ſuis Epiſcopatibus collaudabunt; hoc tamen intelligendum eſt nonniſi de Feſti-

Confeſſorum nomine Martyres intelliguntur. Vide Iacob. Pam. in epiſt 9. Cypr.

S. Cyp. ep. 37.

Alex. III. li. 3 Decretal. tit. 41. de reliqu. et ven SS. c. 1. & 2.

uitatibus Sanctorum, qui à Summis Pontificibus fuerunt canonizati, vt rectè ſentit Ioannes Azorius in ſecunda Parte inſtitutionum moralium lib. 5. cap. 6.

Sanctos itaque canonizandi auctoritas ad ſolum Romanum Pontificem pertinet. Hanc concluſionem non ſolum ex communi tàm Theologorum, quàm Canoniſtarum ſententia omninò confirmamus, ſed duabus etiã rationibus comprobamus. Sicut enim Chriſtus Dominus ſolus eſt, qui in Eccleſia triumphante ſanctificat, vt ipſemet in Leuitico teſtatur, dicens: *Ego Dominus, qui ſanctifico eos*; ita in Eccleſia militante ad ſolum Romanum Pontificem, qui eſt Chriſti Vicarius, ſanctificationis approbatio, & promulgatio pertinet. Præterea ſicut ad ſolum Romanum Pontificem quæſtionis de fide definitio aut determinatio pertinet; ita etiam publica, & externa Sanctorum veneratio, quæ eſt quædam fidei proteſtatio. Quamuis autem Epiſcopus in ſua Diœceſi, aut Prouincia Sãcti alicuius canonizati feſtiuitatem, aut ſolemnitatem indicere poſsit; ad ſolum tamen Romanum Pontificem, qui eſt vniuerſæ Eccleſiæ militantis, cum plenitudine poteſtatis iudex & caput, vel ad Concilium legitimè congregatum, Sanctum quemque canonizare, eiuſdemq; venerationem, aut ſolẽnitatem Eccleſiæ vniuerſæ obſeruandam proponere, ſiue indicere pertinet. Quòd ad ſolum Romanum Pontificem, vel ad Concilium legitimè congregatũ Auctoritas canonizandi ſanctos pertineat, Io. Andreas in cap. 1. Tituli 45. de Reliquijs, & veneratione Sanctorum quinq; rationibus probat. Idem facit Sanctus Antoninus in 3. p. ſuæ Summæ tit. 22. c. 5. §. 5. Abbas Panormitanus, & Imola in c. finali de Ferijs. Caſſanæus de gloria mũdi par. 3. Conſiderat. 47. Io. de Turrecremata in cap. 1. de Conſecrat. diſt. 3. An Canonizatio fieri queat à ſolo Papa ſine Cardinaliũ conſenſu, aliqui Doctores tuentur partem negatiuam, cum hoc ſit de rebus arduis, quæ per Papam ſine Cardinalium

Viguer. de virt. fid. 104. verſic. 4.

Leu. 21.

Canonizatio eſt fidei quædã proteſtatio.

Cõc. Trid. Seſſ. 25. de regular. c. 12. Verbo Dies etiã feſti & diſtin. 12 c. de hiſ.

Turrecr. libro 2. de Eccl. c. 52.

Bagnes in 2. 2. S Th. q. 1. ar. 10.

Io. Andr. lib. 6. Lib. 3. Decretal. tit. 45.

nalium conſenſu explicari non poſſunt. Sed contrariam opinionem tenet gloſſ. in capit. fundamenta §. decet. in verbo, contingeret, de elect. lib. 6. Barbat. in conſil. 1. volum. 1. Sanctus Antoninus in ſua ſumma par. 2. tertiæ Partis. Caſſanæus autem vbi ſupra concludit bonum eſſe, ſi Papa requirat hac in re Cardinalium conſilium, licet illud ſequi non teneatur.

De antiquitate canonizandi Sanctos. Cap. V.

QVamuis ea ſolemnitate, qua hodie in Sanctis canonizandis Eccleſia Catholica vti ſolet, Eccleſiæ primitiuæ Sancti Catalogo Beatorum adſcripti non fuerint; Ritu tamen aliquo in Codices referebantur à Notarijs, & Diaconibus, qui eorundem animi ſubmiſſionem, ſiue humilitatem, & patientiam; pietatem, abſtinentiam, & charitatem; miracula denique, actaq. omnia, & quæcunque illa ſint, quæ veram hominis ſanctitatem præſeferunt, ac facile declarant, iuſſu Romanorum Pontificum conſcribebant: Res item Martyrum geſtas, necnon varias propter iuſtitiam perſecutiones, & cruciatus omnes, ac necem pro Chriſti fide ſuſceptam litteris mandabant. Iamq. inde à naſcentis Eccleſiæ primordio, vt infra ſtatim oſtendemus, iuſſu eorumdem Romanorum Pontificum, Sanctorum nomina, necnon dies, quibus ex hac vita decedebant, in codices referebantur. Ex hoc deinde annotandi, conſcribendive genere originem poſtea ſumpſerunt Martyrologia quæ vocantur; quorum primus auctor fuit Euſebius, cuius Martyrologium ſanctus Hieronymus in Latinum tranſtulit, Beda ſub initium Retractationum in Acta Apoſtolorum atteſtante. Illum imitati ſunt idem Beda, Ado Treuerenſis, & Florus quidam, vt ait Pamelius: iuſſu autem Karoli Magni ſuum congeſsit Marty-

Iacob. Pamel. in ep. 37. Cypr. *Beda to. 6.*

rolo-

rologium Vſuardus. Illud tamen, quod à Romana Eccleſia fuit congeſtum, atque concinnatum, hodie in omnibus Eccleſijs legitur. Apud Græcos idipſum, ſed prolixius præſtitit Symeon Metaphraſtes. De Martyrologijs, occaſione ſuadente, hactenus, vt ad noſtrum de antiquitate canonizandi Sanctos inſtitutum accedamus.

Ad hanc rem præſtandam iam inde, vti diximus, ab Eccleſia primitiua, anno ſcilicet à Verbo incarnato nonageſimotertio S. Clemens huius nominis primus, ſeptẽ Vrbis regiones Notarijs diuiſit, eiſq. iuſsit, vt res Martyrum geſtas conſcriberent, ſicut Platina, Anaſtaſius Bibliothecarius, Damaſus, & alij, qui vitas Romanorum Pontificum litteris mandarunt, perſpicuè teſtantur. Idẽ interea Sanctus Anterus Papa, innouando, ſtatuit, dum anno à Chriſto nato 236. res Martyrum geſtas diligenter exquiſitas, & à Notarijs conſcriptas in ærarium Eccleſiæ reponendas curauit. Sanctus autem Fabianus anno ſalutis noſtræ 236. Notarijs ſeptem totidem Diaconos adiunxit, quibus mandauit, vt res Martyrũ geſtas, ac dies mortis eorumdem à Notarijs conſcriptas ad ceterorum exemplum, qui Chriſti fidem profitebantur, colligerent. Sanctus denique Felix huius nominis primus, anno à Virgineo partu 271. Martyrum gloriæ (vt ait Platina) conſulens, decreuit, vt ſingulo quoque anno ſtatis diebus ſacrificia in eorumdẽ Martyrum memoriam celebrarentur: quæ ſanè res canonizatum iam Sanctum apertè declarans, & concludens, à ceteris, qui proximè ſucceſſerunt, Pontificibus obſeruata ſemper fuit.

Anno Domini 93.
Platina. Anaſtaſ. Bib. & alij.
Anno Domini 236.
Anno Domini 236.
Anno Domini 271. Platina.

Tempore item Diocletiani Imperatoris, & Marcellini Papæ & Martyris circa annum Domini 296. plus minusvè, aliquem canonizandi ritum fuiſſe quis dicat neceſſe eſt. Nam Menſurius Carthaginenſis Epiſcopus, qui eo ſeculo floruit, illos, qui ex Diocletiani edicto ſacros codices dare nolebant, eamque ob cauſam martyrium ſubibant, in Martyrum numerum referri debere cenſuit:

Anno Domini 298.

faci-

facinoroſos autem, fiſciq. debitores, hoc eſt, ære alieno grandi obſtrictos, vel oneroſa multis debitis vita carere volentes, vel purgare ſeſe, vel facinora ſua quaſi abluere, vel certè pecuniam acquirere, & in carcere de obſequio Chriſtianorum delicijs perfrui putantes, vltroque ob id perſecutoribus, occaſione perſecutionis captata, ſeſe offerentes, inter Sanctos connumerari idem Menſurius vetuit. Hæc ex Beato Patre Auguſtino in Breuiculo ſuo, in quo rem totam diligenter ſcribit.

S. Aug. Coll. 3. diei c. 5. to. 7. circa annũ Domini 400.

Optatus quoque Mileuitanus ſancti Patris Auguſtini contemporaneus, aliquem etiam canonizandi ritum tunc temporis fuiſſe monet, dum Lucillam factioſam fœminam à Cœciliano reprehenſam, quòd ipſa ante ſacroſanctæ Euchariſtiæ ſumptionem os neſcio cuius hominis iam demortui, etſi Martyris, ſed nondum, vt ille ait, vindicati, hoc eſt, nondum probati, ac recepti vel canonizati, exoſcularetur, expreſsè narrat.

Opt. Milen. lib. 1. cõtra Parmen.

Aſſeruantur in Bibliotheca Vaticana codices manuſcripti, & quidem vetuſtiſsimi, Lectionarij nuncupati, Martyrum res geſtas complectentes, in quibus videre licet, quomodo Ethnici ſanctorum hominum reliquias vel in mare proijciendas, vel proterendas & cõculcandas curabant, ne (vt aiebant) Deificarentur, hoc eſt, vt Chriſtiano more loquamur, ne Sanctorum Catalogo adſcriberentur.

Ex Biblioth. Vaticana, circa an Domini 350.

Huic ferè adſimile Victor Vticenſis in primo de perſecutione Vuandalorum libro ſcriptum reliquit, vbi de Armogaſte Martyre in hanc loquitur verborum formã: *Quem* (Armogaſtem ſcilicet) *cùm Theodoricus Regis filius, qui eius dominus erat, pœnis non valentibus, capite truncari iuſſiſſet, à ſuo prohibetur Iocundo presbytero, dicente ſibi: Poteris eum diuerſis afflictionibus interficere. Nam ſi gladio peremeris, incipient Romani* (hoc eſt Chriſtiani) *Martyrem prædicare.* Hucuſque Victor, qui per Romanos nonniſi Chriſtianos intelligi voluit: frequẽter enim in hiſtorijs Chriſtia-

Vict. Vtic. lib. 1. non procul à fine. Ex to. 7. Bibliot. SS. Patrũ circa ann. Domini 430.

ni per Romanos intelliguntur, quatenus Roma Chriſtianitatis caput eſt, atque ſedes, peculiariq. nomine ſancta Dei Eccleſia Romana vocitatur. Hæc ſanè omnia nonniſi quendam canonizandi ritum præſeferunt, non ea tamen inſignitum ſolemnitate, qua, ſicut diximus, Eccleſia hodie vti ſolet.

Troylus Maluitius Iuriſconſultus Bononienſis in tractatu de Canonizatione Sanctorum, Apollionem quendam Eremitam, Natione Græcum, primum canonizatum fuiſſe ait: quem tempore Christi quadam in ſilua Paſtoribus prædicaſſe, Saluatorem noſtrum eſſe verum Meſſiam, ob idq; clauis ligneis à Iudæis fuiſſe occiſum, ac tandem à Nicolao huius nominis primo, cui hoc (inquit) martyrium à Deo reuelatum fuit, in Sanctorum numerum relatum fuiſſe ſcribit. Id quod quantum ad Martyrium, & Canonizationem pertinet, apocryphum eſſe reor: quia nec de nomine, nec de re ipſa apud vllum Scriptorem mentionem factam eſſe inueni. Adde etiam quòd Maluitius dictam hiſtoriam ſe legiſſe ait in quodam vetuſtiſſimo codice, quem tamen titulo, & Auctoris nomine carere fatetur.

Troylus Tractatuū to. 14. Dub. 4. num. 46.

Ego vero cum Roberto Bellarmino S. R. E. Cardinale, docto, & pio in primis Viro, primam Canonizationem à Leone III. anno Domini DCCCIII. ſolemniter celebratam fuiſſe opinor. Leo enim in Germaniam profectus, Imperatoris Karoli, & Hildebaldi Archiepiſcopi Colonienſis rogatu Vuerdam, Imperiale oppidum, ſeſe contulit, ibiq. Miſſa ab eodem Hildebaldo ſolemniter decantata, Suitbertiq. vita, quam S. Marcellinus eius ſocius & conterraneus conſcripſit, perlecta, dictum Suitbertum Epiſcopum Vuerdenſem in Sanctorum numerum retulit, vt Sanctus Ludgerus Epiſcopus Monaſterienſis in Epiſtola ad Rixfridum Traiectēſem Epiſcopum de miraculis eiuſdem Suitberti ſcribit in hæc verba: *Pridie nonas Septembris S. Leo Papa*

Rob. Bellarm. to. 1 cōtrou. lib. de Sanctorū beatitudine et canoniz. capit. 8.

B *de aſ-*

Laur. Surius to. 2. Die 11. Mart. c. 9. pag. 39.

de aſſenſu pariter & conſenſu ſuorum Cardinalium, ceterorumq. Prælatorum illic coram adſtantium, ſolemniter Suitberium Catalogo Sanctorum confeſſorum adſcripſit. Hæc ex Laurentio Surio in ſecundo de hiſtorijs Sanctorum Tomo. Quæ ſanè omnia, hoc loco à me recitata, ſolemnitatem Canonizandi Sanctos apertè demonſtrant. Ante ſolemnem Suitberti Canonizationem aliæ fortaſſe Canonizationes fuerunt à Romanis Pontificibus ſolemniter celebratæ, quas inuenire non potui. Ceteri ante Leonem Tertium Pontifices, ſi non ſolemni, eo ſaltem ritu, quem nuper diximus, Sanctorum Canonizationes præſtiterunt. Hæc de antiquitate Canonizandi Sanctos, vt cauſas canonizandi aggrediamur.

De cauſis Canonizandi Sanctos. Cap. VI.

AD ſubortas longo poſt tempore fraudes, aut fallacias tàm hæreticorum, quàm aliorum item ſceleſtorum hominum cauendas, necnon ad ambitionem cum affectu humano adiunctam reijciendam, ſiuè ad ſimulatam ſanctitatem detegendam, maior in Canonizatione Sanctorum inueſtigatio præſtari cœpit. Hæretici enim atque Schiſmatici cruciatus, ac necem paſſi pro Chriſti nomine aliquibus viſi ſunt: quos tamen à Catholica fide alienos Eccleſia Dei non recepit: Martyrem namq. Chriſti, vt ait S. Pater Auguſtinus multis in locis, non pœna facit, ſed cauſa: & quidquid patiuntur ij, qui extra Eccleſiam Catholicam ſunt, perfidiæ pœna non martyrium eſſe cenſetur. Exemplis autem Pſeudomartyrum ſilentio prætermiſſis, exemplum de Hermanno quodam hæretico fictæ ſanctitatis homine, hoc loco ſubijciendum cenſeo: is enim vita functus, ſanctitatis opinionem ac venerationem conſequutus fuit, totoq. viginti annorum interuallo retinuit; cuius cor-

Auguſt. to. 2. epiſt. 61. et 166 & alijs locis.

Platina in Boniſ. 8. de Hermanno hæretico.

pus

pus poſt dictum annorum ſpatium (teſte Platina) Bonifacius Octauus exhumari, comburique iuſſit, diligentiſſima de ipſius hæreſi, fictaq. ſanctitate, habita inquiſitione. *Bonif. 8.*

Affectus item humanus, cum ambitione coniunctus, fuit in cauſa, cur ex hac vita piè decedentes, tum conſanguineos, tum affines & amicos tanquam Sanctos, pro ſuo quiſque arbitrio, & affectu veneraretur, patrociniumq. ab eis publicè imploraret. Hinc perturbatione atque confuſione ſuborta, ille, qui à quibuſdam vti Sanctus colebatur, ab alijs magno omni ſcandalo irridebatur. His, alijsq. de cauſis res tanti ponderis ac momenti, cuiuſmodi Sanctorum Canonizatio eſt, non niſi mora interpoſita, & quidem longa, diligentiſſimaque habita inueſtigatione, medijs interea & Principum, & Ciuitatum, Nationumq. ſummis precibus, vt ſcilicet veritas ipſa ſplendidius eluceſcat, in annos plurimos differri ſolet, ac iure debet. Id quod, exemplis hoc genus multis ſilentio prætermiſſis, in Canonizatione ſancti Stanislai Epiſcopi Cracouienſis, & Martyris, qui anno 175. poſt martyrium Catalogo Sanctorum fuit adſcriptus, factum conſtat. *Canonizatio cur diu differri debeat.* *Stanislai canonizatio.*

Cum enim ſub Innocentio IV. Pontifice Maximo diu multumq. pro eo canonizando laboratum eſſet, Raynaldo Epiſcopo Cardinale Oſtienſi (qui Innocentio ſucceſſit, & Alexander IV. nuncupatus fuit) dictam Canonizationem, vt Surius teſtatur, mirum in modum impediente, Stanislaus Raynaldo aduerſa valetudine grauiſſimè laboranti, omniq. viuendi ſpe deſtituto, ac moribundo, vigilanti tamen, ac decumbenti, vt idem Surius ait, apparuit, eiq. in ſignum ſanctitatis ſuæ mandauit, vt illico ſanus è lecto ſurgeret. Raynaldus itaque expreſſo Dei miraculo ſanus omnino ac ſtatim effectus, Stanislai Canonizationi maiorem deinde in modum tota re perſpecta ſuffragatus eſt. Hæc de cauſis, & anti- *Laur. Surius ī Stanislao to. 3. Die 8. Maij prope finem.* *Stanislai apparitio. & miraculum.*

 tiqui-

tiquitate Canonizandi Sanctos, vt ea, quæ ad Canonizationem pertinent, explicemus.

Quænam ſint illa, quibus præuijs in Canonizatione ſolemni, Sanctorum Catalogo adſcribi quis poteſt.

Cap. VIII.

QVamuis multi ſint, qui de rebus ad Canonizationem celebrandam pertinentibus aliqua ex parte conſcripſerint, omnes tamen vno conſenſu eadē fere ſcriptis hac in re mandarunt. Hæc itaque rei tanti ponderis, ac momenti pernecesſaria, quanti eſt Canonizatio, ordine iuxta intellectus mei captum immutato, multis interea rebus additis, diuiſioneque rerum dicendarum præuia, hoc loco cenſeo enumeranda; aliqua enim ad Canonizandum; aliqua ad Canonizantem, aliqua vero ad Canonizandi formam pertinentia nobis hoc in Commentario ſeſe offerunt conſideranda.

Quænam in eo, qui canonizandus eſt, requirantur.

Cap. IX.

I. FAma inculpatæ vitæ longa temporum ſerie, ad finem vſque vitæ incluſiuè nunquam interrupta, pro quouis canonizando in primis requiritur, ac poſtulatur.

II. Vitæ autem rectitudo, catholica fide præuia, & factis & dictis comprobatur: nam circa ſpiritualia, & corporalia miſericordiæ opera; circa item caſtitatem, ſobrietatem, & abſtinentiam; circa bonos mores, actus, & labores multos, vel pro fide, vel pro animarum ſalute conſtanter toleratos; & circa deniq; virtutes

tutes omnes, præſertim vero circa Chriſtianam humilitatem verſatur.

Vitæ ſanctimonia poteſt eſſe ſimulata & ficta, cuiuſmodi vita Hypocritarum eſt. Hypocrita enim eſt alienæ perſonæ ſimulator; vnde Hiſtriones & alij fabularum actores, Hypocritæ proprie vocitantur à verbo Græco ἀπὸ τοῦ ὑποκρίνειν, quod inter alia ſimulare ſignificat: & ſicut in Comœdijs ac Tragœdijs actio ipſa hypocriſis dicitur, ita à Rhetore hypocriſis appellatur, quam Latini pronunciationem vocant, in geſtu, motuque præcipuè conſiſtentem, cui Demoſthenes primas, ſecundas, & tertias tribuit. Hinc per metaphoram ſeu per translationem homines illi, qui ab ea, quam ſimulant, perſona longiſſimè abſunt, dum aliud in pectore, aliud in ore, atque in externis actionibus gerunt, vt probi, ac pij eſſe videantur, translatè Hypocritæ, hoc eſt ſimulatores vocitari ſolent, eorumq; actio hypocriſis appellatur. Vera itaque vitæ integritas & innocentia miraculis interdum illuſtratur, ac declaratur. III.

Hypocrita nomen vnde dicatur.

Hypocriſis duo ſignificat.

Quamuis vera vitæ ſanctitas ſine miraculis pro aliquo canonizando ſufficiat, contra verò, non item, vt S. P. Auguſtinus docet; ea tamen miraculis ſplendidius comprobatur, ac demonſtratur, dummodò in eis veri miraculi conditiones non deſiderentur. IV.

Miracula vera ad Canonizationem præſtandam pertinentia quomodo à non veris diſcernantur. Cap. IX.

MIraculorum inueſtigatio diligentiſſima eſſe debet; propterea quòd tàm à malis, quàm à bonis hominibus fieri poſſunt, immò & à Dæmonibus ipſis mirabilia quædam perpetrari ſolent, quæ tamen miracula re vera non ſunt, vt infra oſtendemus: Miraculum namque propriè ſumptum, ſicut S. Thomas,

Doctor

S.Th.p.1. q.110.ar. 4.et queſt. 114.ar.4.

Doctor Angelicus, ac ceteri Doctores Theologi docent, illud eſt, quod fit præter totius naturæ creatæ ordinem, ſub quo omnis virtus creata continetur: ſi enim lapis, qui ſuaptè natura deorſum tendit; non præter totius naturæ, ſed tantum ipſius lapidis naturæ ordinem à quopiam ſurſum proijciatur, id haud quaquam miraculum dici poteſt.

Card.Oſt. lib.3.ſumma de reliq.et ven. SS. Caſſaneus par.3. Catalog. glor. mundi conſid. 49. Ex Gloſſa in c. 1. de Reliq. & ven.Sãct. li.6.in verbo, Sedis Apoſt.

Quamuis ijs ex rebus, quas hucuſque de propria miraculorum natura conſcripſimus, veræ miraculorum conditiones fuerint explicatæ; hoc tamen loco ea, quæ Cardinalis Oſtienſis, & Bartholomæus Caſſanæus in hanc rem ſcripta reliquerunt, in medium afferre libet. Hi enim quattuor in miraculis pro aliquo canonizando requiri volunt: quorum primum eſt, vt miraculum non ex arte, aut Dæmone fiat: ſecundum, vt ſit contra naturam: tertium, vt non ex vi verborum, ſicut panis in verum Chriſti corpus miraculosè transſubſtantiatur, ſed ex meritò hominis fiat: quartum eſt, vt miraculum ad fidei corroborationem fiat: herba enim, vt aiunt, hominis miniſterio tranſit in vitrum, nulla fidei corroboratione intercedẽte. Hæc ex Caſſanæo, & Oſtiẽſi, poſt Gloſſam. Ea itaque opera, in quibus dictæ conditiones deſiderantur, miracula vera dici non poſſunt. Nunc reliquum eſt, vt mirabilia Dæmonum, aut Magorum opera examinentur, ne falſa pro veris miracula ſuſcipiantur.

Miracula vera quomodo à bonis & malis Chriſtianis, & non vera à Magis, ac Dæmonibus fiant. Cap. X.

Miraculum propriè ſumptum non niſi à Deo fieri poteſt: ſi autem ab Angelo, vel à Sancto aliquo verum fiat miraculum, id virtute tantum diuina factum fuiſſe dicas oportet. Fit quoque verum miraculum non ſolum à bonis, ſed etiam à malis Chriſtianis.

nis. A bonis, vt ait S.Thomas, nonniſi per publicam fit iuſtitiam, quæ in toto mundo eſt, ſicut lex publica in Ciuitate, hoc eſt, vt ait S.Bonauentura, per fidem veram, quæ verè iuſtificat, & à veritate prædicatur, ad ipſorum ſanctitatem, necnon ad Dei gloriam indicandam, & ad prædicatam veritatem confirmandam. A malis autem Chriſtianis iſtuc ipſum, Deo concedente, fieri nonnunquam poteſt, non propriè per publicam iuſtitiam, ſed per publicæ iuſtitiæ ſigna, quia ipſi fidem habent, & opera videntur habere, Chriſti nomen inuocantes, vel aliqua ſacramenta exhibentes. Hæc ex Doctore Angelico & ſancto Bonauentura. Hinc S. Matthæus Euangeliſta, malos Chriſtianos in die Iudicij vniuerſalis dicturos hiſce teſtatur verbis: *Domine Domine nonne in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo dæmonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus?* Prophetia enim, necnon dæmones eijciendi, & miracula faciendi facultates ſunt gratiæ gratis datæ, quæ, vt aiunt Theologi omnes, cum peccato mortali ſtare poſſunt. Huius autem generis facultates malis Chriſtianis à Deo interdum conceduntur, non ex meritis eorum, qui operantur, ſed ex inuocatione nominis Chriſti ad condemnationem eorum, qui Chriſti nomen inuocant, atque ad vtilitatem eorum, qui talia vident & audiunt, vt, quãuis ea ſigna facientes contemnant, Deum tamen, ad cuius inuocationem tanta fiunt miracula, venerentur, & colant. Nam & Saul & Balaam & Caiphas prophetauerunt, neſcientes quid ipſimet dicerent: Pharao, & Nabuchodonoſor ſomnijs futura cognouerunt: Et in actibus Apoſtolorum filij Scæuæ Sacerdotum Iudæorum Principis, dæmonia eijcere videbantur. Iudas denique Apoſtolus cum animo proditoris multa ſigna inter ceteros Apoſtolos feciſſe narratur. Hæc ex Beato Hieronymo in ſanctum Euangeliſtam Matthæum. Mali namque Chriſtiani ex fide abſque charitate, ſine qua vitam

S.Thom.

S. Bonauentura.

S.Th p.1. q.110.ar. 4. Et S. Bonau. lib.2. ſent. d. 7. p. 2 q. 2. art. 2.

Matth. 7.

Prophetia & alia gratia gratis data cum peccato ſtare poſſunt.

1. Reg. 10. Num. 23. Io. 11. Gen. 41. Dan. 2. Act. 19.

Hier li.1. c.7.10.6.

vitam æternam mereri haud quaquam poſſunt, dictis de cauſſis dæmones eijcere, miracula operari & prophetare queunt. Hinc Chryſoſtomus de talibus dixit: *Sed conſidera: quia in nomine Chriſti ſe prophetaſſe dicunt non in ſpiritu: Prophetant enim in nomine Chriſti, ſed in ſpiritu Diaboli, quales ſunt diuinatores. Dæmonia eijciunt in nomine Chriſti, habentes ſpiritum inimici; Magi autem non eijciunt, ſed eijcere videntur, colludentibus ſibi Dæmonibus: faciunt & virtutes, id eſt miracula non vtilia & neceſſaria, ſed inutilia & vana.* Hæc Ioan. Chryſoſtomus, qui malos Chriſtianos, fidem tamen habentes, & Chriſti nomen in miraculis faciendis inuocantes cum magicam artem exercentibus videtur confundere: Magi enim mirabilia quædam faciunt interdum, quæ reipſa miracula non ſunt, vti oſtendemus; eaque non niſi per pactum, vt ait S. Thomas, ac ceteri Theologi, cum dæmone initum perpetrant: Mali verò Chriſtiani, per publicæ iuſtitiæ ſigna veluti Chriſti nomen inuocando, vera miracula, ſed diuina quidem virtute faciunt. Miraculum namque propriè dictum, quod eſt, vti diximus, extra totius naturæ creatæ ordinem, cauſam habens omnibus omninò occultam, à ſolo Deo fieri poteſt: à bonis autem & malis Chriſtianis eo, quē explicauimus, modo. Dæmones item, qui exactiſſima omnium rerum ſcientia inſignes conditi fuerunt, quibus etiam integra & ſplendidiſſima poſt lapſum remanſerunt naturalia, mirabilia quædam efficiunt, quæ tamen miracula non ſunt, quia cauſam omnibus omninò occultam non habent, nec extra totius naturæ creatæ ordinem ſunt, cuiuſmodi, vt ait S. Thomas, vera miracula eſſe debent.

Chryſ. in c. 7. Mat. Chryſoſt. homil. 14. in cap. 7. Matth. to. 2. incerti Auct.

S. Th. p. 1. q. 110. ar. 4. ad 2.

Miraculū verum quodnam ſit.

S Th. p 1. q. 110. ar. 4 ad 2. & q. 105. ar. 7. in corp.

Opera

Opera Dæmonum mirabilia ab Auguſtino narrata, cur miracula dici non queant. Cap. XI.

DIctum in modum facta eſſe, credendum eſt, opera Dæmonum illa, quæ S. P. Auguſtinus in libro de Ciuitate Dei de Diomedis & Vlyſſis ſocijs; *Lib. 18. c. 16. 17. 18 tom. 5.* illis in volucres, his verò à Circe ſaga in alias beſtias immutatis, deque Arcadibus in lupos, deque alijs per eſum caſei in aſinos conuerſis, narrat. Hæc, & id genus alia, ſuperficie tenus, vt ait S.P. Auguſtinus, hoc eſt *Aug. vbi ſupra.* Dæmonum ludificatione fieri queunt. Hinc in libro de ſpiritu & anima de alijs Dæmonum præſtigijs (quas omnes mirabili eorumdem perſpicacitati, necnon experientiæ tàm magno ſeculorum numero exercitatæ, mo- *S. Auguſt. lib. de ſp. & an. ca. 28. to. 3.* tuſq. aerei corporis miræ velocitati adſcribit) in hanc loquitur verborum formam: *Dæmones & acrimonia ſenſus (hoc eſt ſubtilitate cognitionis) & celeritate motus aerei corporis, terrenorum corporum ſenſum facile præcedunt, & quædam cogitata prænunciant, quæ homines mirantur propter tarditatem terreni corporis. Acceſſit autem Dæmonibus per tam longum tempus, quo eorum vita protenditur, rerum longè maior experientia, quàm hominibus poteſt euenire propter breuitatem vitæ. Idcirco quædam futura prædicunt, & quædam mira faciunt, quibus homines alliciunt, & ſeducunt. Vnde quædam mulierculæ poſt Satanam conuerſæ, Dæmonum illuſionibus & phantaſmatibus ſeductæ,* *Saga Concil. Ancyranũ c 24 et 26. q. 5. c. Epiſc.* *credunt ſe & profitentur nocturnis horis cum Diana Paganorum Dea, vel cum Herodiade & Minerua, & innumera mulierum multitudine equitare, earumq. iuſsionibus obtemperare. Ipſe namque Satanas, qui transfigurat ſe in Angelum lucis,* *2. Cor. 11.* *cum mentem cuiuſque mulierculæ ceperit, & hanc ſibi per infidelitatem ſubiugauerit, illico transformat ſe in diuerſarum perſonarum ſpecies ac ſimilitudines: & mentem, quam captiuam tenet,*

in ſomnis deludens, modo læta, & modo triſtia; modo cognitas, modo incognitas perſonas oſtendens, per deuia quæque deducit. Et cum ſolus hoc patitur ſpiritus infidelis, nec in animo, ſed in corpore euenire opinatur; idcirco omnis ſtultus & hebes, qui hæc omnia, quæ ſpiritu fiunt, etiam in corpore accidere arbitratur, cum Ezechiel et alij Prophetæ, Ioannes etiam Euangeliſta & Apoſtoli in ſpiritu, non in corpore viſiones viderint. Hæc Auguſtinus ad verbum: quæ ferè omnia ex Concilio Ancyrano, à Gratiano inſerta leguntur. Toto autem illo tempore, quo homines arte diabolica ſopiti exiſtunt, à Dæmone, ait Aegidius, eorum corpora iuxta naturæ exigentiam ſuſtentantur; aliquo ſcilicet alimento, & ſubtili quidem in ea corpora latenter immiſſo.

Ezech. 3. Apocal. 2. & 4. 2. Cor. 12 Decret. 3. p. d. c. Ep. 26. q. 5. Aeg. lib. 2. ſent. d. 3. q. 2. ar 5. dub. 1. in corp. poſt med.

Opera Dæmonum mirabilia, quæ non ſunt miracula, quot modis fiant. Cap. XII.

DAemonum opera miracula non ſunt, quia vires naturæ, vti oſtendemus, non ſuperant; ſed ijs, qui talium operum cauſas, aut talia faciendi modum ignorant, mirabilia videntur: ea enim Dæmones faciunt aut humanorum ſenſuum illuſionibus, aut naturalium rerum operatione, naturales videlicet rerum cauſas diſponentes, miraq. celeritate adiuuantes, actiua denique paſſiuis applicantes, vel corpora huc, atque illuc deferentes; Angeli namque tàm boni, quàm mali omnium rerum cognitionem, ac ſcientiam callent exactiſſimam, eiſq. ad nutum, quantum ad motum, res corporeæ obediunt, vt id Theologi omnes magno conſenſu affirmant. Hinc Dæmones ob naturalem omnibus ſpiritibus inditam facultatem, ſi à Deo interdum non impedirentur, tot, tantaq. nobis inferrent damna; quot, quantaq. à nobis excogitari non poſſunt, vt videre eſt in libro Iob cap. 1.

Angelorum bonorum, & malorum ſcientia.

Quomo-

Quomodo ſenſus hominum à Dæmonibus ludificentur ad eorumdem illuſiones cauendas. Cap. XIII.

QVod ad ſopitos, aut ludificatos tàm exteriores, quàm interiores ſenſus attinet, Aegidius Columna Romanus, Doctor ex inſtituto S. P. Auguſtini fundamentarius, id tribus modis fieri poſſe, tàm rationibus, quàm exemplis docet; & fuſiſſime quidem. Nos autem hac in re breuitati conſulentes, eamdem rem paucis explicabimus verbis. Humanorum itaque ſenſuum tum exteriorum, tum etiam interiorum ludificatio tribus modis, ratione ſcilicet obiecti, medij, & organi, quantum ad figuram, colorem, & imaginationem, fieri poteſt. Obiectum, vt de ſenſu viſus loquamur, eſt res ſenſata viſibilis, quæ viſui ſeſe offert; Medium eſt aer perſpicuus, per quem res viſibilis ipſi viſui offertur; Organum autem, hoc eſt inſtrumentum videndi, eſt oculus. Duo prima facillimè à Dæmonibus, & quantum ad colores, & quantum ad figuras immutari poſſunt, vt S. P. Auguſtinus in libro de Ciuitate Dei teſtatur, dicens: *Quod enim homines coloribus, & corporibus veris, hoc Dæmones figuris fictis facillimè poſſunt.* *Aegi. lib. 2. ſent. d. 8 q. 2. ar. 5. dub. 1. later. in reſol.* *Aug. lib. 18. cap. 5.*

Huius autem generis illuſiones, vel per fictionem colorum, vel per immutationem ſenſuum ab eis fieri ſolent: modica enim in ſenſu mutatio, vt Aegidius noſter ait, ludificat ſenſum, ita tamen, vt quod non eſt, ei appareat, ſicut phreneticis euenire ſolet, quibus ob aſcenſum, vt ita dicam, fumoſitatum ad cerebrum, quæ re vera non vident, videre videntur. Iſtuc ferè ipſum nobis dormientibus accidere interdum conſtat, calore, qui animæ ſenſitiuæ inſtrumentum eſt, à corde ad interiora ſublato; hinc ſenſus exteriores ſopitos ma- *Aegi. li. 2. ſent. d. 8. q. 2 ar. 5. dub. 1. lat.*

Aegi. vbi ſup. nere neceſſe eſt. Hæc ex Aegidio Columna, qui loco nuper commemorato ait, immutari etiam poſſe organum phantaſticum, hoc eſt imaginatiuum inſtrumentum, quod eſt medius cerebri ventriculus, in quo phantaſmata, ſiue ſpecies eorum tàm præſentium, quàm abſentium à communi ſenſu phantaſiæ, ſeu imaginatiuæ ipſi oblatæ imprimuntur. Sicut autem, inquit Aegidius, *Aegi. vbi ſup.* organo phantaſtico, per fumoſitatum aſcenſum deſiccato, dormientes ſibi videre videntur quæ non vident; ita & Dæmon tali deſiccatione dictum organum immutando facere poteſt, vt falſæ imaginationes, aut ſpecies, quales ſunt, quas dormientes videre ſibi videntur, hominibus ſuo ipſius arbitratu, ſenſibus ſopitis, appareant, niſi à Deo impediatur. Homines autem hunc in modum illuſi, quamuis non dormiant, dormientibus tamen, ſenſibus immutatis, aut ſopitis, aſſimilantur: Dæmones enim, quibus ad nutum res corporeæ, quantum ad motum, vti diximus, obediunt, omnem figuram in quamcunque figuram, omnemque colorem in quemcunq. colorem conuertere videntur, humore oculorum, vt aiunt, variato, vel alterato.

Dæmonum Præſtigiæ declarantur ad eorumdem illuſiones cognoſcendas. Cap. XIV.

DIctis iam modis Dæmonum fiunt illuſiones de hominibus in aues, in lupos, in aſinos, & in alias beſtias mutatis, quas S.P. Auguſtinus in libro de Ciuitate Dei, & de ſpiritu & anima, vt vidimus, enarrauit. Hinc idem S. Doctor in eodem libro de huius generis Dæmonum præſtigijs nuper recitatis, ſeu de metamorphoſibus, hoc eſt de transformationibus apparenter tantum; aut ſuperficie tenus *Aug. vbi ſup pag. 19. et 20.*

præſti-

præſtitis in hanc diſputat verborum formam; *Nec ſanè Dæmones naturas creant: ſi aliquid tale faciunt, de qualibus factis iſta vertitur quæſtio, ſed ſpecie tenus, quæ à vero Deo ſunt creata, commutant, vt videantur eſſe quod non ſunt. Non itaque ſolum animum, ſed nec corpus quidem alia ratione crediderim Dæmonum arte vel poteſtate in membra, vel lineamenta beſtialia veraciter poſſe conuerti; ſed phantaſticum hominis* (organum ſcilicet imaginatiuum) *quod etiam cogitando ſiue ſomniando per rerum innumerabilia genera variatur, & cum corpus non ſit, corporum tamen ſimiles mira celeritate formas capit; ſopitis, aut oppreſsis corporeis hominis ſenſibus, ad aliorum ſenſum neſcio quo ineffabili modo figura corporea poſſe perduci, ita vt corpora ipſa hominum alicubi iaceant, viuentia quidem, ſed multo grauius, atque vehementius, quàm ſomno, ſuis ſenſibus obſeratis*. Hucuſque ſanctus Doctor, qui in eodem libro, & capite præſtigioſum etiam narrat exemplum de ſtabularijs quibusdam fœminis, quæ caſeum viatoribus manducandum præbentes, in iumenta ſarcinas oneroſas deferentia eos, malis artibus conuertebant: idque in quadam Italiæ regione fieri ſolitum ſe audiuiſſe teſtatur, dum in ea moraretur. Immò, vt ipſe inquit, quidam nomine Præſtantius illud ipſum aiebat ſuo contigiſſe patri, qui caballum ſe factum, annonam inter alia iumenta militibus aliquando baiulaſſe affirmabat. Hæc ex Auguſtino, qui hac in re ſuam profert ſententiam dicens: *Quæ onera, ſi vera ſunt corpora, portantur à Dæmonibus, vt illudatur hominibus, partim vera onerum corpora, partim iumentorum falſa cernentibus*. Ex quibus Auguſtini verbis, partim vera, partimq. falſa; veras ſcilicet fuiſſe ſarcinas à Dæmonibus delatas, falſa verò iumentorum corpora per Dæmoniacam illuſionem nuper explicatam extitiſſe colligimus: Dæmones enim (quibus ad nutum res corporeæ, quantum ad motum localem, obediunt) ædificia integra, quamuis magna, è loco ad locum transferrent, aliaq. maiora, & peiora qui-

Aug. lib. 18. c. 18. de Ciuit. Dei. to. 5.

Aug. lib. 18. De Ciuit. Dei cap. 18. tom. 5.

Dæmonũ mira poteſtas.

quidem, niſi à Deo impedirentur, efficerent, vt videre licet in libro Iob cap. 1.

Quòd autem Dæmones nihil mali, niſi Deo permittente, hominibus inferre poſſint, id ex eo nobis exploratum, manifeſtumq. fit, quòd Dæmones à corpore humano, vt Euangeliſtæ Sancti teſtantur, expulſi, nec in gregem quidem porcorum, niſi Chriſto annuente, ingredi potuerunt: eorum tamen poteſtas, non impedita, tanta eſt, quanta poteſt eſſe maxima. Hinc B. Iob de Dæmonis poteſtate ait: *Non eſt ſuper terram poteſtas, quæ comparetur ei, qui factus eſt, vt nullum timeret.* Hæc B. Iob. Tanta verò Dæmonis poteſtas in tribus actionum generibus verſari ſolet, ſenſuum ſcilicet tàm interiorum, quàm exteriorum ludificatione; naturalibus inſuper rerum cauſis; & corporum è loco ad locum translatione, & maxima quidem celeritate. Duas primas actiones, nuper explicauimus; tertiam hoc loco exemplis explicare libet.

Matth. 8. Mar. 5. Luca 8. Iob 41. Pag. 22. & 23.

Inſigne huiuſce actionis exemplum illud eſt, quod Sanctus Matthæus Euangeliſta ſcribit de Chriſto Domino, qui à Dæmone, non ſolum hortatore, vt Ioanni Chryſoſtomo placet, ſuper pinnaculum templi, & in montem excelſum aſſumptus fuit; ſed re ipſa, &, vt ita dicam, corporaliter aſportatus, Sancto Gregorio magno innuente, qui ait: *Quid ergo mirum, ſi ſe ab illo permiſit in montem duci, & tentari, qui pertulit etiam à membris illius crucifigi?* A Dæmone igitur eò delatus fuit, non quaſi ex neceſſitate, ſed quia, vt ait Origenes, Chriſtus eum ſequebatur, ad tentationem quaſi athleta ſponte procedens. Hunc in modum Angelus ille bonus Prophetam Habacuch capillo capitis apprehenſum ex Iudæa Babylonem vſque aſportaſſe, indeque eum in Iudæam reportaſſe apud Danielem Prophetam legitur. Hoc boni Angeli, illud autem mali opera; hoc Deo iubente, illud Deo ſaltem permittente, factum eſſe conſtat:

Matth. 4. Greg. homil. 16. in Matth. tom. 3. Card. de Turrecre. Alber. magn. in Math. S. Tho. 3. p. q. 4. ar. 1. ad 2. Orig. in Lucam. Dan. 14.

ſtat; neutrum tamen miraculum fuit, quippe quod ſupra totius naturæ creatæ ordinem, ſeu facultatem non extitit. Hunc in modum fuit Simonis Magi volatus. Is enim à Dæmonibus in aera euectus, Nerone Imperatore, vniuerſoq; Populo intuente, atque obſtupeſcente, vt Scriptores tàm ſacri, quàm profani teſtantur, volare videbatur: quem tamen ad Beati Petri Apoſtoli preces, à Dæmonibus, Deo iubente, deſtitutum, in terram ſtatim præcipitem corruiſſe, atque extinctum debitas perſoluiſſe pœnas legimus.

Abdias Babyl. lib. 1. Suet. in Ner. c. 12 Hegeſippus lib. 3. c. 2. Cyril. Catechiſ. Epiph. hæret. 21. Philaſtr. de hær. c. 3 Aug. ep. 86. de hæret. 1. contra Fulg. Donatiſtam c. 23 & alij.

Dæmones item, ventis vehementibus, ac turbulentis excitatis, ædificia ipſa, quamuis maxima, funditus diruere, Deo permittente, ſtatim poſſunt, ſicut contra Iob factum eſſe conſtat. Terram quoque vi ventorum concutere, & maris aquas ab imo incredibili hominum iactura commouere queunt. Res etiam præſentes, vel eas inuiſibiles reddendo, vel aliò transferendo ab hominum conſpectu repente ſubtrahere poſſunt, ſicut Plato, & Cicero à Gyge factum commemorant: id quod non annuli, quem geſtabat, vt fabuloſè aiunt, virtute, ſed Dæmonum artificio factum fuiſſe credendum eſt. Arte item Dæmonum, ſanguinem, & carnes, necnon ſaxa pluiſſe apud T. Liuium legimus. Miro eorumdem artificio Statuæ, vel aliæ res inanimatæ ab ipſis motæ, more hominum ambulare; immò etiam tàm inanimantes, quàm animantes, rationis tamen expertes, loqui viſæ ſunt. Quæ ſanè omnia tam à Liuio varijs in locis, quàm à Valerio Maximo in eo de Miraculis capitè narrantur, multaque in eam rem exempla recenſentur. Hunc in modum, ſermonibus articulatis ab Angelo in aere formatis, Aſina Balaam more humano loquuta fuiſſe legitur. Hæc, & id genus alia, ac ferè innumera, & quidem admiranda, quamuis à Dæmonibus fieri queant; miracula tamen, vt ſuo iam loco explicatum eſt, haudquaquam ſunt: ſed ad falſitatem miraculo-

Iob 1.

Plato lib. 2. de Rep. Cic. lib. 3. offic.

Liu. lib. 3. & 7. Dec. 1. & alijs in locis.

Liu. l. 3. et 7. Dec. 1. & 3. Dec. l. 4. & 7. 2. bello Punico & alijs in locis. Val. max. lib. 1. c. 8.

Num. 22.

rum

rum cognoſcendam, illuſioneſq; Dæmonum cauendas hoc loco enarrare viſum fuit, vt in Canonizatione alicuius tractanda, cautior quiſque reddatur.

Dæmones quomodo in corporibus aſſumptis appareant, explicatur, ad eorumdem illuſiones cauendas circa miraculum ſuſcitandi mortuos, in Canonizatione alicuius potiſſimum tenens locum. Cap. XV.

ANgeli interea tàm boni, quàm mali, quotieſcunque alicui apparere volunt, corpus ex aere, craſſis quibuſdam vaporibus admixto aſſumunt, vt corpus ipſum viſibile, & coloratum appareat, non ſecus atque nubes varijs coloribus admixtæ à nobis cernuntur.

Corpus Angelorũ aſſumptũ, quomodo formetur.

Corpus itaque ab Angelis tàm bonis, quàm malis ex aere per aliquam vaporum admixtionem, forma extrinſeca vel effigie quacumque ex arbitrio formatum, viſibile atque coloratum apparet, & cum eis ſtatim euaneſcit. Vt autem (quod eſt difficilius) palpabile fiat, tactuiq. reſiſtat corpus aereum, id ad nutum Angelorum (ſicut ad ipſorum nutum mouetur & ſtat) iuxta omnium Theologorum conſenſum fieri affirmamus. Angeli vero tàm boni, quàm mali in corporibus aſſumptis, vitæ opera exercere non poſſunt, quamuis aliqua in eis interdum exercere videantur: quia ſunt corpora aerea, non animata; & propterea corde carentia, cui operationes præſertim vitæ adſcribuntur.

Angeli nũ in corporibus aſſumptis propriè loqui dicantur.

Quãuis item Angeli in corporibus aſſumptis loquantur, vel potius loqui videantur, locutio tamen illa propriè dici non poteſt: non eſt enim vox ab animali, nec veris organis vel inſtrumentis ad vocem pertinentibus formata: nec ſonus ille per imaginationem conceptus dici valet, cum ibi virtus imaginatiua non ſit. Nec vox illa proprij intellectus interpretatiua eſt, cum ex Ange-

lo

lo & corpore illo aſſumpto vnum per ſe non fiat. Eſt tamen ibi nonnihil locutioni adſimile, ſicut inſtrumenta illa, ex quibus reddi vox debet, naturalia non ſunt, ſed naturalibus ſimilia eſſe dicuntur. Hæc ex Aegidio Romano, & alijs Theologis de corporibus à Dæmone aſſumptis, vt viuorum & mortuorum apparitiones aggrediamur.

Viuorum, & mortuorum apparitiones ad illuſiones item Dæmonum in Canonizatione alicuius cauendas explicantur. Cap. XVI.

ILlum etiam in modum Angeli, ſiue boni, Deo iubente; ſiue mali Deo ſaltem permittente, ad alicuius mortui, vel viuentis perſonam repræſentandam; illi ſcilicet ad vtilitatem & conſolationem; hi verò ad ludificationem præſtandam apparent iuxta S. Patris Auguſtini ſententiam in libro de ſpiritu & anima dicentis: *Cum homines mortui, ſiue viui, hominibus dormientibus, vel vigilantibus apparent, non in ipſis rebus, vt ſunt, videntur, ſed in quibuſdam ſimilitudinibus rerum. Iſtud autem angelicis operationibus fieri credimus per diſpenſationem prouidentiæ Dei, bene vtentis bonis vel malis ſecundum inſcrutabilem altitudinem iudiciorum ſuorum: ſiue hinc inſtruantur mentes mortalium, ſiue fallantur, ſiue conſolentur, ſiue terreantur; ſicut vnicuique vel præbenda eſt miſericordia, vel irroganda iuſtitia ab eo, cui miſericordiam & iudicium non inaniter decantat Eccleſia.* Hucuſq. Auguſtinus, qui poſtquam mortuorum vel viuorum apparitiones in corporibus miniſterio Angelorum formatis & aſſumptis fieri explicauit, quæ dixit, ratione comprobauit & confirmauit hiſce verbis: *Ibi ſiquidem ſunt ſpiritus defunctorum, vbi non vident, neque audiunt quæ aguntur aut eueniunt in iſta vita hominibus. Ita tamen eſt eis cura de viuis (quamquam quid*

Aug. lib. de ſpiritu, & anima c.29.to.3.

Pſal. 100.

Aug. vbi ſupra.

Mortui quomodo ſciant quæ hic agun tur.

agant, omnino neſciant) quemadmodum cura eſt nobis de mortuis, quamuis quid agant, vtique neſciamus. Neſciunt quidem mortui, quid hic agatur: ſed dum hic agitur, poſtea audire poſſunt ab eis, qui hinc moriendo ad eos pergunt: non quidem omnino, ſed quantum ſinitur eis indicare, & eos oportet audire. Scire etiam poſſunt ab Angelis, qui hic nobis præſto ſunt, & animas noſtras ad illos deferunt. Spiritu etiam Dei reuelante, cognoſcere poſſunt quæ hic aguntur, quæ neceſſarium eſt eos cognoſcere. Hæc Auguſtinus de mortuorum apparitionibus: num autem mortuorum fiant apparitiones per eorumdẽ præſentiam, an perſonas mortuorum Angeli in corporibus aſſumptis repræſentent, reuocat in dubium dicens: *Quidam etiam ex mortuis ad viuos rapi poſſunt, non per propriam naturam, ſed per diuinam potentiam. Vtrum tamen iſta fiant per eorum præſentiam, aut per Angelos ſuſcipientes eorum perſonam, affirmare non audeo. Deus enim omnipotens, qui eſt vbique præſens, per angelica miniſteria vſquequaque diffuſa poteſt præbere iſta hominibus ſolatia, quibus in huius vitæ miſeria iudicat eſſe præbenda.* Hæc S. Doctor de apparitionibus mortuorum angelico miniſterio præſtitis: atque hunc in modum ſanctus Ambroſius ad altare Mediolani rem ſacram faciens, ſomnoque correptus, exequijs ſancti Martini Turonis intereſſe potuiſſet, ſi verũ eſſet, quod Gregorius Turonenſis hac de re ſcripſit: eodem namque tempore ſanctus Ambroſius inter celebrandum Mediolani, & Turonis in ſancti Martini exequijs (vt aiunt) viſus fuit: fieri enim potuit, ſicut Aegidius noſter ait, vt ſanctus Ambroſius ſomno complexus, & conſopitus, per viſionem imaginatiuam, & virtute quidem diuina exequias illas adeo clarè viderit, vt ijs interfuiſſe ſibi viſum fuerit, ſicut dormienti, & per ſomnum aliquid videnti euenire frequenter ſolet. Perſonam inſuper, aut imaginem Beati Ambroſij miniſterio angelico in corpore aſſumpto repræſentatam illic fuiſſe cenſendum eſt. Hinc factum fuit, vt, qui dictis exequijs adfuerunt,

Greg. Turon. lib. 1. Mirac. S. Mart. c. 5. to. 7. Bib. ss. pp. Surius to. 6. die 11. Nou. ad finem. Lippom. p. 2. cip. eadem die.

Quomodo S. Ambroſius exequijs ſancti Martini intereſſe potuiſſet.

Aegid. quodlib. 1 q. 1. ad argum. & quodli. 2. q. 17.

fuerunt, Beatum Ambroſium ijs interfuiſſe ſine dubitatione crediderint, dummodo hiſtoria enarrata concedatur: ſed hac in re S.R.E. Cardinalis Baronius, Vir & ſacris Eccleſiaſticarum rerum hiſtorijs, & Chriſtiana pietate inſignis, Gregoriū Turonenſem redarguit, dum Sanctum Ambroſium ante Beatum Martinum, diem ſuum obijſſe perſpicuis argumentis demonſtrat. Si autem vera hoc loco fuiſſet hiſtoria à Gregorio enarrata, nonniſi illum in modum à nobis explicatum S. Ambroſius Beati Martini exequijs interfuiſſet. Hæc de mortuorum, ac viuentiūm apparitionibus miniſterio Angelorum tàm bonorum, quàm malorum præſtitis, mihi dicenda videbantur, vt vera à falſis miracula, præſertim verò in ipſa mortuorum ſuſcitatione facilius dignoſcantur, necnon ad fallacias, & illuſiones Dæmonum cauendas cautior quiſque reddatur: opera enim Dæmonum mirabilia re uera ſunt, & ab ijs, qui miram eorum ſcientiam cum longa experientia coniunctam, atque poteſtatem nòn impeditam ignorant, miracula tanquam à Sanctis viris facta exiſtimantur: quæ tamen ſunt Dæmonum ludificationes ad mentes hominum decipiendas præſtitæ: vera namque mortuorum ſuſcitatio, quæ potiſſimum in Canonizatione tenet locum, à ſolo Deo, & à Sanctis, diuina tamen virtute, vti diximus, fieri poteſt. Qua in re ſuſcitatio Samuelis per Pythoniſſam præſtita, ſeu tentata, nobis hoc loco ſeſe offert examinanda.

Card. Baron. in Annot. ad Martyrol. Die 11. Nouemb. Et in Annal. to. 5. pag. 34. An. Dom. 397. & to. 3. Anno Dom. 351. pag. 580.

Suſcitatio Samuelis Prophetæ incantationibus Pythoniſſæ tentata examinatur ad Dæmonum illuſiones cauendas circa ſuſcitandi mortuos miraculum, in Canonizatione alicuius potiſsimum tenens locum.

Cap. XVII.

1. Reg. 28 QVamuis à Pythoniſſa, maga illa, Samuel Propheta ſanctus, vt in primo Regum libro legitur, à morte ad vitam, Saule poſtulante, reuocatus videatur; id tamen non niſi à Deo factum eſſe dicas, neceſſe eſt, ijs modis, quos infra explicabimus.

Non deſunt qui non Samuelem ſuſcitatum, ſed Dæmonem per Pythoniſſam in corpore aereo; ab Angelis tàm bonis, quàm malis aſſumi ſolito; vultu tamen, & habitu Samuelis apparuiſſe, atque in eo corpore cum Saule loquutum fuiſſe velint.

Prima S. Auguſtini opinio.

ENumero eorum, qui Samuelem ſuſcitatum nolunt, fuit, &, vt opinor, primus, S. Pater Auguſtinus, qui in libro quæſtionum veteris, ac noui Teſtamenti, vt hiſtoriam in primò Regum libro enarratam, ſuæque opinioni aduerſantem, explicet, in hanc loquitur verborum formam: *Hiſtoricus mentem Saulis, & habitum Samuelis deſcripſit, ea, quæ dicta, & viſa ſunt, exprimens; prætermittens, ſi vera, an falſa ſint.* Hæc Auguſtinus, qui, vt ſuam tueatur opinionem, alteram aliquot eneruat rationibus, quibus infra in medium allatis, reſpondebimus cum eodem Auguſtino; qui quamuis in libro nuper commemorato contra opinionem ſibi aduerſam diſpu-

Aug. lib. quæſt. vet. et no. Teſt. q. 27. to. 4.

diſputet, falſamq. eſſe omnibus neruis contendat; in ſecundo tamen quæſtionum libro ad Simplicianum ſcripto, vtramque opinionem defendit, etiamſi ſuam denique opinionem faciliorem intellectum, expeditioremq. exitum habere dicat, hiſce verbis: *In hoc facto poteſt eſſe alius facilior intellectus, & expeditior exitus, vt non verè ſpiritum Samuelis excitatum à requie ſua credamus, ſed aliquod phantaſma & imaginariam illuſionem, Diaboli machinationibus factam, quam propterea Scriptura nomine Samuelis appellat, quia ſolent imagines rerum, earum nominibus appellari, quarum imagines ſunt.* Hucuſque Auguſtinus: quod autem poſtremò dixit, aliquot etiam declarat exemplis, quæ breuitatis cauſa, ſilentio prætermittenda videntur.

S. Thomæ ſententia.

EGo vero cum Sancto Thoma, Doctore Angelico, Samuelem reuera ſuſcitatum fuiſſe affirmo, libri Eccleſiaſtici auctoritate omnino perſuaſus: Nam in quadrageſimo ſexto Eccleſiaſtici capite omnium Patrum poſt terræ promiſſionis ingreſſum, laudes enarrantur, in cuius capitis calce Samuelis item Prophetæ laudes recitantur, in quibus fit mentio de ſuſcitatione Samuelis, necnon de eo, quod Samuel ſuſcitatus, vt in primo Regum libro legitur, Sauli prædixit. Hæc enim in dicto Eccleſiaſtici leguntur libro: *Dilectus à Domino Deo ſuo Samuel Propheta Domini renouauit imperium, & vnxit Principes in Gente ſua.* Et infra, multas poſt laudes: *Poſt hoc dormiuit, & notum fecit Regi, & oſtendit illi finem vitæ ſuæ, & exaltauit vocem ſuam de terra in prophetia delere impietatem Gentis.* Hæc ibi, ex quibus inuictum colligitur argumentum, quo Samuelem verè ſuſcitatum fuiſſe fateamur oportet: falſa enim inter vera non ſunt commiſcenda: ſi autem Samuel ſuſcitatus non fuiſſet, mortemque

S.Th.1.p. q.89.ar.8 ad ſecundum.

in cra-

in craſtinum Sauli non prædixiſſet, ſicut in primo Re-
1. Reg. 28 gum libro factum eſſe legitur, falſæ Samuelis laudes inter veras in Eccleſiaſtico fuiſſent connumeratæ.

Nec huic difficultati (ſaluo tamen meliori iudicio) ſatisfacere videtur Cornelius Ianſenius, dicens, hoc Eccleſiaſtici loco hiſtoriam libri primi Regum de phantaſtico (vt ipſe ait) & imaginario Samuele recitatam fuiſſe ad Saulis fiduciam erga Samuelis, vt ſic dixerim, veracitatem indicandam: Samuelis namque veracitas, tot iam factis comprobata, non erat quòd diabolica illuſione concluderetur: & quæ impio Dæmoni, & ſemper fallaci tribuuntur ab ijs, qui Dæmonem pro Samuele apparuiſſe volunt; Samueli, à natiuitate ſancto, vitæ operibus iuſto, & in omnibus verbis ſuis fideli adſcribantur. Samuelem itaque ſuſcitatum eſſe, non Dæmonem pro Samuele apparuiſſe fatendum eſt.

Corn. Iã. ſen.

Quamuis autem ſuſcitationem illam à muliere Pythoniſſa tentatam fuiſſe conſtet; arti tamen magicæ Deum non fauiſſe; ſed eam potius impediuiſſe, diuinaque tandem virtute, non arte Dæmonis, Samuelem fuiſſe ſuſcitatum fateamur neceſſe eſt, etiamſi Saul à Pythoniſſa, vt Samuelem (inuocato Dæmone) ſuſcitaret, poſtularit dicens: *Samuelem mihi ſuſcita*; diuina enim voluntate non ad Pythoniſſæ inuocationem, nec ad meritum Saulis, ſed ad Regni ſciſſuram, quam Sauli Regi Samuel, dum viueret, prædixit, confirmandam, factum fuit, vt Samuel ipſe, Propheta Domini verax, & ab ipſo dilectus, excitaretur, arte magica impedita. Hunc in modum conſultatio Dæmonum ab Ochozia Rege Iſrael, vt in quarto Regum libro legitur, tentata, nuncijs ab eo ad Beelzebub, deum Accaron, miſſis, impedita fuit, Elia Propheta ad ipſum Ochoziam allegato, qui mortem, id ei ſcire cupienti, prædixit. Huic adſimile euenit Balaam, qui cum eſſet ariolus, & magus, Balac Moabitarum rege poſtulante, Dæmonem pro eo

1. Reg. 28 *1. Reg. 15* *4. Reg. 1.* *Num. 22. 23.*

con-

conſulturus, à Deo non ſemel impeditus fuit. Hinc pro maledictione, quam Iſraeli Balac inferendam cupiebat, benedictionem, reſponſis Dæmonum impeditis, tandem emiſit.

Sancti Auguſtini altera ſententia, & quidem verior, Angelici Doctoris doctrinæ conſona.

IStuc ipſum Suſcitationi Samuelis eueniſſe cēſendum eſt. Hinc S. P. Auguſtinus quamuis in contrariam opinionem declinare videatur, hoc tamen in Quæſtionibus ad Simplicianum, abſurdum non eſſe ait hiſce verbis: *Non eſt abſurdum credere ex aliqua diſpenſatione diuinæ voluntatis permiſſum fuiſſe, vt non inuitus, nec dominante, aut ſubiugante magica potentia, ſed volens, atque obtemperans occultæ diſpenſationi Dei, quæ & Pythoniſſam illam, & Saulem latebat, conſentiret ſpiritus Prophetæ ſancti ſe oſtendi aſpectibus Regis, diuina eum ſententia percuſſurus.* Hæc S. Auguſtinus. *Aug. lib. 2. Quæſt. ad Simpl. q. 3. to. 4.*

S. Auguſtini, & S. Thomæ ſententiæ verioris confirmatio.

HVic de Samuele mortem Sauli, regniq. de manu eius ablationem prædicenti, non per Pythoniſſam, ſed virtute diuina reſuſcitato, hiſtoriæ mirum in modum ſuffragatur illud Eccleſiaſtici dictum: *Et poſt hoc dormiuit* (Samuel ſcilicet) *& notum fecit regi* (hoc eſt Sauli) *& oſtendit illi finem vitæ ſuæ, & exaltauit vocem ſuam de terra in prophetia delere impietatem Gentis.* *Eccl. 46.*

Hæc ibi de Samuele, qui *poſtquam dormiuit*, id eſt obijt, (mors namque in Scriptura ſacra, & iuſtorum præſertim, dormitio & quies appellatur) *& notum fecit regi, & oſtendit illi finem vitæ ſuæ*, mortem ſcilicet Saulis, trium- *Eccl. 46.*

que

que filiorum eius ſequenti die futuram prædixit: *& exaltauit vocem de terra in prophetia delere impietatem Gentis*, hoc eſt Samuel, quaſi è terra ſurgens, & caſtra Iſrael ad impietatem Gentis delendam manibus Philiſthijm Deum daturum prænuncians apparuit. Quæ ſanè omnia in
1. Reg. 28 primo Regum libro à Samuele virtute diuina ſuſcitato ipſi Sauli prædicta fuere his verbis: *Scindet* (Deus) *Regnum tuum de manu tua, & dabit illud proximo tuo Dauid.* Et infra: *Dabit Dominus etiam Iſrael tecum in manus Philiſthijm: cras autem tu & filij tui mecum eritis: ſed & Caſtra Iſrael tradet Dominus in manus Philiſthijm.* Hucuſque Samuel Propheta Domini. Illa vero Eccleſiaſtici verba nuper in laudem Samuelis prophetiæ recitata, Dæmoni conuenire non poſſunt: quia mors Saulis, & filiorum eius necnon Iſraelitici Populi captiuitas, & exercitus debellatio diem in craſtinum futura non per ſigna naturalia, nec per coniecturam, ſed per diuinam tantum reuelationem præſciri poterant. Adde etiam quòd dormitio, nec pro morte, nec pro quiete Dæmoni conuenire poteſt; quia Dæmon nec vnquam moritur, nec vnquam quieſcit. Samuel itaque, non Dæmon, diuina voluntate, Pythoniſſæ arte impedita, ex abditis mor-
1. Reg. 15 tuorum receptaculis euocatus fuit, vt qui regnandi principium, regnique ablationem Sauli viuus prædixerat, eadem mortuus confirmaret, morte tandem eidem Sauli præmonſtrata: & hanc ob cauſam Deus non per
1. Reg. 28 viuos Prophetas, ſed per Samuelem iam mortuum ei reſponderi voluit, ac decreuit.

Dubiorum ſolutio.

QVamuis interea Samuel (vt ea, quæ nobis refragari videntur, explicemus) ſe à Saule adorari permiſerit; adoratio tamen non fuit illa, quæ ad Deum

ſolum

ſolum pertinet, & Latria nuncupatur; ſed adoratio Duliæ, hoc eſt, veneratio quædam, qua homines inuicem venerari ſolent. Huius generis veneratione Dauid, pronus in terram, Saulem adorauit; Mulier item Abigail prona in terram, Dauid ipſum venerata eſt, vt in primo Regum libro legitur. *1.Reg.24* *1.Reg.25*

Samuel denique Saulem craſtina die moriturum, ac ſecum fore prænunciauit, dicens: *Cras tu, & filij tui mecum eritis*; hoc eſt, mecum eritis, *non ad æqualitatem felicitatis, ſed ad parem mortis*, vt ait S.P. Auguſtinus, *conditionem*; quaſi dixerit: Eritis mortui, ſicut me mortuum ſcitis: malus enim Saul, inter bonos & ſanctos, cuiuſmodi Samuel erat, locum habere non poterat: magno namque interuallo poſt hanc vitam, vt in Euangelio legimus, boni à malis diſiunguntur. *1.Reg 28* *Aug. lib. Quæſt. 2. ad Simpl. q.3. to.4.* *Luc.16.*

Hæc mihi pro nodorum diſſolutione dicenda videbantur, ne quis Dæmonem pro Samuele in corpore aſſumpto loquutum fuiſſe opinetur: non enim apparitio illa fuit phantaſtica, & imaginaria, ſed anima Samuelis in corpore aſſumpto diuina ſanè virtute, arte magica impedita, apparuit: ſuſcitatio namque mortui, vti non ſemel diximus, à ſolo Deo fieri poteſt: à Dæmone autem non niſi per illuſionem, eo modo, quem explicauimus: etiamſi Dæmones per Magos Pharaonis veros ſerpentes, veraſq. ranas, vt ait S.Thomas, ex virgis in terram proiectis, fecerint. *S Th. p.p. q.114.ar. 4.*

Dæmonum opera qualia eſſe poſsint. *Cap. XVIII.*

DAemonum opera propriè miracula non ſunt, quia ipſa extra totius naturæ creatæ ordinem non ſunt, cuiuſmodi eſt vera mortui reſurrectio; ſed mirabilia videntur, & quodam modo miracula, quatenus facultatem & cognitionem humanam excedunt, hominesq. in admirationem trahunt,

Dæmonũ opera tribus modis eſſe poſſunt.

tribusq. modis à Dæmone fieri poſſunt, vel per illuſionem iam à nobis explicatam; vel per veros ſerpentes, & ranas veras è loco ad locum, ſemotis virgis, mira celeritate aſportatos; vel per veram virgarum in ſerpentes & ranas conuerſionem aut tranſmutationem. Quæ enim ex putredine præſertim fieri poſſunt, à Dæmonibus, qui exactiſſimam omnium rerum ſcientiam callent, ad ſuſcipiendam formam diſponi poſſunt; quæ autem per multas ſuapte natura tranſmutationes generantur, optimè ab ipſis diſpoſita, paruo temporis interuallo, in ſuas prorumpunt ſpecies: Dæmones namque impedimenta remouent, naturam per artem adiuuantes; actiua deinde paſſiuis applicant, & per occulta ſemina, rebus corporeis inſita, rerum naturalium effectus accelerant, ita verò, vt homines rerum abditarum inſcij, in admirationem ducantur, taliumq. effectuum artifices, falsò nuncupentur miraculorum factores, ac rerum creatores: ſolus enim illorum ſeminum occultorum creator eſt Deus, qui illis in rebus rationes quaſdam ſeminales inſeruit; ordineque naturæ interius inibi operatur. Hinc S. P. Auguſtinus in lib. 3. de Trinitate ait: *Nec ideo putandum eſt, iſtis tranſgreſſoribus angelis ad nutum ſeruire hanc viſibilium rerum materiam; ſed Deo potius, à quo hæc poteſtas datur, quantum in ſublimi & ſpiritali ſede incommutabilis iudicat. Nam & damnatis iniquis etiam in metallo ſeruiunt, aqua & ignis & terra, vt faciant inde quod volunt, ſed quantum ſinitur: nec ſanè creatores illi mali Angeli dicendi ſunt, quia per illos Magi reſiſtentes famulo Dei, ranas & ſerpentes fecerunt. Non enim ipſi eas creauerunt: omnium quippè rerum, quæ corporaliter, viſibiliterq. naſcuntur, occulta quædam ſemina in iſtis corporeis mundi huius elementis latent.* Hæc Auguſtinus: infra verò, vt eadem magis explicentur, affert in medium exemplum de Parentibus & Agricolis, qui quamuis in generatione hominum & frugum operentur, creatores tamen nullo modo dici poſſunt. Inquit igitur hiſce verbis: *Sicut ergo nec Parentes dicimus creatores hominum.*

Aug li. 3. de Trin. c. 8 to 3. & Magiſter ſenté. lib. 2. d. 7. c. Nec ſanè.

Auguſt. et Mag ſenten. ibid cap. Sicut ergo.

minum, nec Agricolas creatores frugum, quamuis eorum extrinſecus adhibitis motibus, ad iſta creanda Dei virtus interius operetur; ita non ſolum malos, ſed nec bonos Angelos fas eſt putare creatores, ſi pro ſubtilitate ſui ſenſus & corporis, ſemina rerum iſtarum nobis occultiora nouerunt: & ea per congruas temperationes elementorum latenter ſpargunt, atque ita gignendarum rerum, & accelerandorum incrementorum præbent occaſiones. Sed nec boni hæc, niſi quantum Deus iubet: nec mali hæc iniuſtè faciunt, niſi quantum iuſtè ipſe permittit. Nam iniqui malitia voluntatem habet iniuſtam, poteſtatem autem non niſi iuſtè accipit, ſiuè ad pœnam ſuam, ſiuè ad aliorum; vel pœnam malorum, vel laudem bonorum. Hucuſque S. P. Auguſtinus de mirabilibus tàm bonorum, quàm malorum Angelorum operibus, in quibus ipſi exterius operantur; Deus autem interius, qui rationes ſeminales in illis ad effectus naturales producendos inſeruit. Idem ferè in libro Quæſtionum ſuper Exodum inquit: *Inſunt corporeis rebus per omnia elementa mundi quædam occultæ ſeminariæ rationes, quibus cùm data fuerit opportunitas temporalis, atque cauſalis, prorumpunt in ſpecies debitas ſuis modis & finibus. Et ſic non dicuntur Angeli, qui iſta faciunt, animalium creatores, ſicut nec Agricolæ ſegetum vel arborum, vel quorumcunque in terra gignentium creatores dicendi ſunt; quamuis nouerint præbere quaſdam viſibiles opportunitates & cauſas, vt illa naſcantur. Quod autem iſti faciunt viſibiliter, hoc Angeli inuiſibiliter, Deus verò ſolus verus creator eſt, qui cauſas ipſas & rationes ſeminarias rebus ipſis inſeruit.* Hæc S. P. Auguſtinus, ex cuius verbis facilè quis colligere poteſt, ſerpentes & ranas à Magis Pharaonis ex virgis conuerſos, & artificiales & naturales fuiſſe: artificiales, quatenus Dæmones per artem magicam occulta illa rerum ſemina ita paſſiuis adaptabant, vt fierent ſerpentes & ranæ, quos mente conceperant: naturales verò, quatenus occulta ſemina, quæ ad productionem ſerpentum & ranarum adhibebant, illos effectus naturaliter gignebant.

Aug li. 4. Quæſt. ſuper Exod. q 21. to. 4. Et 2. par. Decr. 26. q 5. c. 14. Nec mirum.

Si quis autem adduci non poteſt, vt credat, aliquam

virtutem reperiri poſſe; quæ virgam in ſerpentes & ranas, vel ſaltem ſine magno temporis interuallo conuertere queat, fateatur tamen cum ſancto Thoma, omnem naturæ creatæ virtutem nobis notam non eſſe, ſicut hac in re nobis euenire cenſendum eſt. Cum itaque huius generis opera à Magis Pharaonis confecta præter ordinem totius naturæ creatæ non ſint, illa propriè miracula non ſunt dicenda, ſed quodam modo talia, quatenus facta ſunt præter ordinem naturæ creatæ nobis notæ, per virtutem ſcilicet creatam nobis ignotam. Quæ igitur virtute naturæ fieri non poſſunt, à Dæmone re vera confici non queunt; ſicuti fieri numquam poteſt, vt corpus humanum in beſtiale verè tranſmutetur, & corpus hominis mortuum reuiuiſcat. Quamuis enim naturaliter ex carnibus bouinis apes, ex carnibus equinis veſpæ, & ex vino corrupto muſciliones, vt recitat Auerroes, naſcantur, quia ex putredine fiunt; perfectiora tamen in genere præſertim animalium determinãt ſibi principium productiuum, materiale, & locum generationis, ideſt animalis matricem; illa verò, quæ ex putrefactione gigni poſſunt, non item, ſed materiam in primis putrefactam, vt Aegidius Doctor noſter docet.

S. Th. p. p. q. 115. ar. 4. — *Aegid. Quol. 3. q. 8.* — *Auer lib. 12. Meta ph, comm. 10.* — *Aegid. vbi ſup.*

Hæc de admirandis tàm bonorum, quàm malorum Angelorum operibus per virtutem creatam nobis ignotam factis, quæ omnia miracula re vera non ſunt, quia ordinem totius naturæ creatæ non excedunt, ſicuti eum ordinem vera mortuorum reſurrectio abſque dubio ſuperat, dum anima ſuo iterum corpori coniungitur, ipſumq. viuum reddit, cuiuſmodi fuit reſurrectio Lazari, & aliæ in veteri ac nouo Teſtamento celebratæ.

Ioan. 11. 3. Reg. 17. 4. Reg. 4. & 13. Matth. 9. 27. Marc. 5. Luc 7. & 8. Act. 5. & 20.

Samuel quomodo ſuſcitatus.

SAmuel, vt ait Toſtatus, in corpore ſuo ſuſcitatus non fuit, ſed anima eius in corpore aereo, aſſumpto, Angeli

Toſtatus. lib. 1. Reg. cap. 28.

geli miniſterio, ex receptaculis mortuorum à Deo reuocata, ad ſolam Saulis prophetiam indicandam, non in *1. Reg.25*
Ramata, vbi Samuelis erat ſepulchrum, ſed in Endor: *1. Reg.28*
vultu tamen & habitu Samuelis repræſentato, arteque magica impedita, apparuit: cuius reuocationis & apparitionis explicandæ cauſa, in ſermonem de magna Dæmonum poteſtate, atque arte, deq. eorumdem præſtigijs non inconſulto, ſuadente ſcilicet occaſione, immò mirum in modum poſtulãte incidimus, & libenter quidem, vt miracula, quæ in Canonizatione diligenter examinanda ſunt, intimius cognoſcamus, vera à non veris diſcernentes. Conditiones itaque, quibus miracula vera à falſis diſcernuntur, hoc loco iterum recitandas, & explicandas cenſemus: quibus explicatis, miraculorum ſpecies in medium afferemus, & explanabimus, deinde quonam modo miracula Sanctorum à miraculis malorum hominum diſtinguantur, Theologorum ſententiam aperiemus: miracula enim faciendi facultates, vti diximus, ſunt gratiæ gratis datæ, quæ cum peccato mortali ſtare poſſunt interdum. *Gratiæ gratis data cũ peccato ſtare poſſunt. ſup. p.18.*

De tribus Miraculorum generibus iuxta proprias eorumdem conditiones. Cap. XIX.

MIraculum propriè ſumptum illud eſt, vt non ſemel diximus, quod eſt præter totius naturæ ordinem. Hoc non niſi à ſolo Deo virtute propria fieri poteſt: à Sanctis verò & à malis hominibus, non virtute propria, ſed diuina, diuerſis tamen rationibus, vti *Pag.16.* huiuſce materiæ initio explicauimus. Quamuis autem miraculum ab admiratione ſortitum ſibi fuerit nomen; propriè tamen miraculum dici non debet, ſi aliquibus tantum ipſius effectus cauſa ſit occulta: Eclipſis enim Solis, aut Lunæ cauſa, rudibus eſt occulta: Aſtrologis verò *Ariſt. 1. Metaph. c.2. circa med.*

notiſſi-

S Th.p.p. q.106.ar. 7. in corp.

notiſsima eſt. Illud igitur, quod naturæ vires excedit, vel præter totius naturæ ordinem eſt, propriè miraculum tàm ſupra naturam, & præter naturam, quàm contra naturam dici poteſt ac debet, cuius cauſa ab omnibus omnino ignoratur.

Tria miraculorum nomina explicantur. Cap. XX.

S.Tho. 2. ſent. diſt. 18. q. 1. art. 3. Aegid. li. 2. ſent. d. 18. dub. 13. litt.

TRibus modis, vt S. Thomas, & Aegidius Columna docent, miraculum eſſe poteſt, hoc eſt, vel ſupra naturam, vel præter naturam, vel contra naturam: atque tribus hiſce modis conuerſionem B.Pauli miraculoſam fuiſſe docet Aegidius Romanus in ſecundo ſententiarum Libro.

Miraculum ſupra naturam.

MIraculum ſupra naturam tunc dici debet, quando natura in ſubſtantiam facti agere non poteſt, veluti eſt diuiſio maris rubri, mortuorumq. ſuſcitatio, idq. genus alia.

Miraculum præter naturam tribus modis.

MIraculum præter naturam illud eſt, in quo quamuis natura quantum ad ſubſtantiam facti operari queat, illud tamen fit præter naturæ operationem iuſſu diuino, ac tribus quidem modis.

Exod. 7.

Primo modo miraculum præter naturam dicitur, pro-
I. pter exceſſum & ſingularem facti modum, cuiuſmodi fuerunt ranæ in Aegypto productæ in tanta multitudine, quantam nemo antea vidit vnquam.

II. Secundo modo præter naturam, miraculum nuncu-
3.Reg.13 patur, quatenus miraculum ad diuini nominis inuoca-

tionem

tionem præfinita hora contingit. Id quod Ieroboam declaratur exemplo, cum ſcilicet manus eius contra Prophetam extenſa, fuerit arefacta, & ara eius diuiſa.

Tertio modo præter naturam miraculum vocitatur, III.
dum aliquid generatim & vniuersè contingit, vt eſt il- *Num. 5.*
lud, quod in veteri Teſtamento de aqua zelotypiæ legitur, poſt cuius potionem venter adulteræ diuino miraculo putreſcebat, aquæ maledictionis virtute.

Miraculum contra naturam.

MIraculum contra naturam appellatur, quando rei aliquid ineſt, quod eſt contrarium ei, quod fit, vt exempli gratia, ſi graue, quod ſuapte natura deorſum tendit, ſurſum moueatur, & virgo pariat, idque genus alia, ita ſcilicet, quòd natura manente contraria, quæ ſcilicet contrarij actus principium eſt, miraculo expreſſo ſequatur actus. Hæc ex Doctore Angelico & Aegidio *S. Tho. 2. ſent. d. 18 q. 2. ar. 3.*
Columna de tribus miraculorum generibus: quæ à ſolo Deo, propria fiunt virtute; à Sanctis verò & à malis hominibus virtute aliena, diuina ſcilicet virtute, diuerſis tamen rationibus, vti diximus, fieri poſſunt: A ſanctis ad *Pag. 17.*
eorumdem ſanctitatem indicandam, & veritatem comprobandam; à malis autem hominibus, vt ait S. Tho- *S. Tho. p. p. q. 110. art. 4. ad 2. & 2. 2. q. 178. ar. 2. in corp. & ad 3.*
mas, ad ſolam prædicatam veritatem confirmandam; mala etiam agentes & veritatem prædicantes, miracula interdum facere poſſunt, ad hominum vtilitatem, ad Chriſti nominis, quod inuocant, vt diximus, commendationem, & ad ſacramentorum, quæ exhibent, venera- *Idem ſup. Pag 6.*
tionem. Hinc S. P. Auguſtinus in octoginta trium quæ- *Aug. 83. quæſt. Lib. q. 79. poſt med. tom. 4.*
ſtionum Libro ait: *Aliter Magi faciunt miracula, aliter boni Chriſtiani, aliter mali Chriſtiani. Magi per priuatos contractus cum Dæmonibus: boni Chriſtiani per publicam iuſtitiam; mali Chriſtiani per ſigna publicæ iuſtitiæ.* Hæc Auguſtinus. Quamuis autem mali Chriſtiani, malam ſcilicet vitam

degen-

degentes, miracula dictis de cauſis facere interdum poſſint, falſam tamen doctrinam prædicantes, non item; ne Deus, qui in miraculis veris operatur, falſitatis teſtis exiſtat, vt inquit Sanctus Thomas. Nunc reliquum eſt, vt quonam modo miracula bonorum à miraculis magorum hominum diſcerni queant, explicemus.

S. Thom. 2. ad Theſſal. 2.

Quonam modo miracula bonorum hominum à miraculis Magorum diſcernantur. Cap. XXI.

SAnctus Pater Auguſtinus inter miracula Magorum & Sanctorum hominum diſcrimen in octoginta trium quæſtionum Libro in medium affert hiſce verbis: *Cum talia faciunt Magi, qualia nonnumquam Sancti faciunt, talia quidem viſibiliter eſſe apparent, ſed & diuerſo fine, & diuerſo iure fiunt: illi enim faciunt, quærentes gloriam ſuam, iſti quærentes gloriam Dei, & illi faciunt per quædam poteſtatibus conceſſa in ordine ſuo, quaſi priuata commercia, vel beneficia: iſti autem publica adminiſtratione, iuſſu eius, cui cuncta creatura ſubiecta eſt.* Hæc Auguſtinus. Sed ſanctus Thomas, dum in ſecundo ſententiarum libro miracula bonorum hominum & magorum, efficacia, duratione, vtilitate, modo, ac fine, differre ſcribit, ea exactius contẽplatur.

Aug. lib. 83. q. vbi ſup. to. 4.

S. Th. lib. 2. ſent. d. 7. q. 3. artic. 1.

Quantum ad efficaciam & durationem differunt, quia miracula à bonis hominibus facta, non niſi virtute diuina fiunt, cuiuſmodi eſt ſuſcitatio mortui, & id genus alia, virtutem naturæ actiuam excedentia, quæ Dæmones re vera facere non poſſunt, niſi præſtigijs quibuſdam, hoc eſt, incantationibus & illuſionibus, quæ diu durare non queunt.

Differunt etiam quantum ad vtilitatem, propterea quòd bonorum miracula, non niſi vtilitatem afferunt, cuiuſmodi ſunt admirabiles ægritudinum curationes: magorum autem ſigna ſunt noxia & vana, dum volatum affectant

B. Petrus in itinerario Clementis.

ſectant & oſtētant, ſtupidaq. hominum mēbra efficiunt.

Differunt item quantum ad operandi modum: boni enim Dei nomen piè ac reuerenter inuocantes miracula faciunt; magi verò quibuſdam vtuntur delirametis, dum ſe cultris incidunt, & alia id genus turpia operantur.

Differunt tandem quantum ad finem: quia bonorum miracula ad catholicæ fidei ædificationem, atque ad rectos mores propagandos efficiuntur; magorum verò ſigna non niſi manifeſtum fidei & honeſtatis detrimentum afferre ſolent. Hæc ſunt, quæ ex Angelico Doctore decerpere mihi viſum eſt, vt miracula bonorum hominum à ſignis magorum facilius diſcernantur. Quoniam verò miracula modo virtutes & ſigna, modo prodigia & portenta vocitantur; ideo, quid horum vnumquodque ſibi velit, declarabimus. Hac re denique perſpecta, miraculorum gradus, & proprias eorumdem differentias explicabimus, vt ea intimius cognoſcamus.

De ſignis, & virtutibus, deque prodigijs ac portentis aut oſtentis ex Doctrina Sancti Thomæ & aliorum. Cap. XXII.

Miracula omnia, quatenus totius naturæ vires excedunt, ſi conſideretur illud, quod fit, virtutes nuncupantur. Si autem conſideretur illud, propter quod miracula, ad aliquid videlicet ſupernaturale indicādum fiunt, tunc miracula vocitantur ſigna, quatenus per illa aliquid ſupernaturale ſignificatur. Miracula denique per excellentiam, quatenus aliquid præoſtendunt, portenta ſiuè oſtenta vocantur: quatenus autem futura prædicunt, prodigia nuncupantur: portendunt enim & quaſi prædicunt aliquid futurum. Portentum itaque quaſi porrò oſtenſum, vel præmonſtratum, & prodigium quaſi prodicium, vel prædicium.

S. Tho. 2. 2, q. 178, ar. 1. ad 8.

Marg. Philoſophi & alij.

Feſtus Pō-peius. *Nonius Marcellus.*

çium. Hinc ait Feſtus Pompeius: *Prodigia quòd prædicunt futura, permutatione, G, littera; nam quæ nunc, C, appellatur, ab antiquis, G, vocabatur.* Quamuis autem à Nonio Marcello prodigia minæ deorum & iræ nuncupentur, ab alijs tamen etiam in bonam partem ſumpta ſunt. Hæc de ſignis & virtutibus, necnon portentis & prodigijs, vt miraculorum gradus, ac differentias aggrediamur.

De miraculorum gradibus ac differentijs, deque eorumdem exemplis. Cap. XXIII.

S.Th.p.p. q.105.ar. 8. *Iſa. 44.*

SI infinita Dei potentia conſideretur, nihil miraculum dici poteſt: factum enim quodcumque (ait S. Thomas) diuinæ potentiæ comparatum, minimum dici debet iuxta ſententiam Iſaiæ dicentis: *Ecce Gentes quaſi ſtilla ſitulæ, & quaſi momentum ſtateræ reputatæ ſunt.* Si autem nonnulla, quatenus totius naturæ vires excellunt, conſiderentur, tunc illa verè miracula dici poſſunt, ac debent. Aliqua tamen maiora, aliqua verò minora miracula, in eo ſcilicet quòd illa magis, & hæc minus naturæ facultatem excellunt, appellantur. Tribus autem modis, vt ait Doctor Angelicus, naturæ facultas à re aliqua ſuperari poteſt, vel quantum ad facti ſubſtantiam, id eſt, quantum ad id, quod fit, vel quantum ad id, in quo, vel ex quo fit: vel quantum ad faciendi modum.

S. Thom. vbi ſup.

Pererius lib. 1. de Magia c. 8. ex B. Thoma vbi. ſup. Ioſuè 10.

Primo modo vires naturæ ſuperantur, ſi ſol retrogradiatur, vel in medio cæli perſiſtat, vt in libro Ioſue factum eſſe conſtat: vel corpus humanum glorificetur: ſicut corpora Beatorum in reſurrectione vniuerſali fore credimus: quæ ſanè omnia vires naturæ ſuperant, ſummumq. inter miracula obtinent locum.

Secundo modo vires naturæ ſuperantur quantum ad mortui ſuſcitationem, & cœcorum illuminationem, & quan-

& quantum ad id genus alia: poteſt enim natura dare vitam, ſed non mortuo; viſum etiam præſtare poteſt, ſed non cæco: poteſt item natura producere aurum & arborem, vt ait Pererius, ſed non ex nihilo: hæc autem inter miracula medium tenent locum.

Benedictus Pererius li. 1. de Magia cap. 8.

Tertio modo naturæ facultas, quantum ad modum ac tempus faciendi, ſuperatur, ſiquis diuina virtute, nulla curatione præuia, nulloq. conſueto naturæ ordine aut curſu, à febre actutum liberetur: poteſt enim Medicus ſanare ægrotum, ſed non ſtatim, nec abſque medicamento. Poteſt item Magus vel Dæmon, vel natura ex ligno producere ſerpentem, ſed non immediatè. Superatur etiam naturæ facultas, ſi diuina virtute abſque naturalibus cauſis aer ſtatim in pluuias denſetur, ſicut ad Samuelis & Eliæ preces factum eſſe conſtat. Quamuis autem hæc inter miracula infimum obtineant locum; diuerſos tamen retinent gradus, quatenus alia magis, alia verò minus, naturæ facultatem excedunt. Hæc ex Doctore Angelico, & alijs Theologis.

3. Reg. 18

S. Thom. vbi ſup.

Miracula, quomodo maiora, & minora dicantur. *Cap. X X I V.*

MIraculorum itaque vnum, diuinæ potentiæ comparatum, maius alio dici non poteſt, quia illa omnia, quatenus totius naturæ facultatem longè ſuperant, à virtute infinita fiunt. Vnum tamen, quantum ad rem factam, maius alio eſt: ſuſcitatio enim mortui maior eſt, quàm curatio leproſi; & leproſi maior, quàm ſubita ægrotantis, aut febre laborantis curatio. Iſtuc ipſum, ſi operandi modus conſideretur, affirmare neceſſe eſt. Maius eſt enim leproſum, vel quempiam ægrotantem ſolo verbo, quàm tactu; & per vmbram maius eſſe, quàm per verbum curare, dicas opor-

Vmbra quid ſit. tet: verbum namque aliquid eſt virtutem habens ab humano ore prolatum: ſed vmbra ipſius hominis nihil eſt, ſed ſola, ex corpore interiecto, lucis priuatio propriè nuncupatur: Id quod in actibus Apoſtolicis factum legitur: *Act. Apoſtol. cap. 5.* quamuis enim ab Apoſtolis multa fierent ſigna & prodigia, ſicut B. Lucas Euangeliſta teſtatum reliquit, Petrus tamen tamquam Apoſtolorum Princeps ſola ſua ipſius vmbra homines ab ægritudinibus liberabat, vt impleretur illud Saluatoris dictum: *Ioan. 13.* *Qui credit in me, opera quæ ego facio, & ipſe faciet; & maiora horum faciet*: Chriſtus namque vmbra ſua homines curaſſe non legitur. Hæc de miraculorum gradibus, ac differentijs.

De miraculis circa ægritudinum curationes diligenter examinandis. Cap. XXV.

Miracula omnia, & ea præſertim, quæ circa ægritudinum curationes verſantur, in medium ſemper afferri ſolent, dum alicuius canonizationi nauatur opera. Cum autem miraculorum cognitio, ſeu tractatio inter primarias, maximèq. arduas canonizandi partes connumeretur, ea itaque veluti trutina quadam, iuxta proprias miraculorum conditiones ſuo iam loco explicatas, examinanda *Pag. 26.* eſſe cenſemus, ijs item additis conditionibus, quas infra enarrabimus, & obſeruandas proponemus.

Miracula in primis omnia, vt frequenter diximus, ſupra totius naturæ creatæ vires eſſe debent, ita ſcilicet, vt effectus ipſi viribus naturæ, vel in illo ſaltem inſtanti produci non queant: ſi quis enim, vt ad miracula circa ægritudinum curationes examinanda deueniamus, morbo aliquo, nulla videlicet præuia diſpoſitione, ſeu nulla temporis intercapedine ſtatim liberetur, cum miraculosè libera-

beratum dicas oportet; vt in multis Scripturæ ſacræ locis videre licet.

De Miraculis naturam ſuperantibus, quantum ad operandi modum in Teſtamento nouo narratis. Cap. XXVI.

HVius generis exempla tàm in veteris, quàm nouæ legis Teſtamento videre licet: nunc autem ſat erit commemorare quæ apud Sanctos Euangeliſtas, & in Actis Apoſtolicis conſcripta leguntur; atque illud præſertim miraculum de Socru Simonis febri laborante ab Euangeliſtis recitatum, ſed à Beato Luca magis inſigniter expreſſum in hanc verborum formam: *Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus: & rogauerunt illum pro ea. Et ſtans ſuper illam, imperauit febri: & dimiſit illam. Et continuo miniſtrabat illis.* Luca 4. Matth. 8. Marc. 1.

Hunc in modum, nulla ſcilicet temporis intercapedine, aut diſpoſitione medicamentorum præuia, moribundum Reguli filium, temporis momento ſanatum conſtat. Poſtquam enim Regulus Saluatori noſtro dixit: *Domine deſcende priuſquam moriatur filius meus*; ad hæc Saluatoris verba: *Vade filius tuus viuit:* & ad magnam Reguli fidem, ſine corporea Saluatoris noſtri præſentia, filius Reguli à ianuis ferè mortis reuocatus, (quia moribundus, vel quia, vt Euangeliſtæ vtar verbis, incipiebat mori) perfectæ ſtatim ſanitati fuit miraculosè reſtitutus.

Iſtuc ipſum de leproſo manu Saluatoris mundato affirmandum omnino eſt. Nam vbi primum leproſus Saluatorem noſtrum adorauit, & obſecrauit, dicens: *Domine, ſi vis, potes me mundare*; ad hæc duo Saluatoris verba; *Volo, mundare*; temporis momento ſanatus eſt, Matthæo teſte, qui ait; *Et confeſtim mundata eſt lepra eius*; nulla ſcilicet inter præceptum & opus morula intercedente. Matth. 8.

Huic adſimile illud eſt Centurionis exemplum, qui

ſeruum ſuum paralyticum ſolo Saluatoris noſtri verbo ſanari poſſe firma fide credens, ipſum ſolo verbo ſanatum audire meruit hiſce verbis: *Vade, & ſicut credidiſti, fiat tibi*. Id quod Euangeliſta teſtatur dicens: *Et ſanatus eſt puer ex illa hora*; vno ſcilicet horæ momento.

Matth.8.

Hunc denique in modum Publij Patrem febribus, ac dyſenteria, inteſtinorum videlicet exulceratione vexatum, ad Beati Pauli orationem, manuumque impoſitionem ſtatim ſanatum in Actis Apoſtolicis legimus hiſce verbis: *Contigit autem, Patrem Publij febribus & dyſenteria vexatum iacere: Ad quem Paulus intrauit; & cum oraſſet, & impoſuiſſet ei manus, ſaluauit eum*.

Act. Apoſtol.c.28.

Hæc de varijs ægritudinum curationibus miraculosè præſtitis, quæ quamuis medicamentis, & longo temporis interuallo vix vnquam curari valuiſſent; abſque tamen præuia medicamentorum diſpoſitione, necnon temporis momento, ſiue ictu oculi, haudquaquam fieri potuiſſent. Illa enim naturæ facultatem ſuperant, non quantum ad ſubſtantiam facti, vel quantum ad id, quod fit, nec quantum ad id, in quo fit, ſed quantum ad naturalem operandi modum & ordinem, vti ſuo iam loco explicauimus; ob idque miracula ſunt, & hunc in modum nonniſi diuina virtute fiunt.

Pag.48. & 49.

Si autem quis morbo aliquo ad inuocationem Dei, & Sanctorum à Medicis non deſtitutus, paulatim liberaretur; tunc illud re vera miraculum dici non videtur: curationem tamen, ſiue ſanitatem illam diuina opitulante gratia, Sanctiſq. intercedentibus, paulatim recuperatam fuiſſe omnino credendum eſt: Morborum namque curatio miraculoſa iudicatur, ſi repentina ſit, vel à Medicis iam deſperata, temporiſq. momento perfectè præſtetur. Si quis interea tertiana, vel quartana, ſiue quotidiana febre laboraret, & poſt Sancti alicuius inuocationem typus, aut terminus ille febris, ſtatis vicibus euenire conſuetus, amplius non rediret, vel ſi febris continua eſſet,

Sancto iam inuocato, ſtatim euaneſceret, vt nuper ex noui Teſtamenti exemplis vidimus, miraculum omnino illud eſt. Eò autem præſtantior & euidentior, magiſque miraculoſa cenſetur curatio, ſi morbus medicam omnino ſubterfugiens artem, principijs naturæ curari nullo modo queat, cuiuſmodi eſt homo à natiuitate claudus, vel cæcus, idque genus alia. Nunc reliquum eſt, vt ſermonem habeamus de miraculis, quæ ſuperant naturam quantum ad operandi modum, & quantum ad id, in quo eſt.

De miraculis naturam ſuperantibus quantum ad operandi modum & quantum ad id, in quo fit. Cap. XXVII.

HOmo, vt Beati Lucæ in Actis Apoſtolicis vtar verbis, ex vtero matris ſuæ claudus à Beato Petro ſanatus fuit hiſce verbis: *In nomine Ieſu Chriſti Nazareni ſurge, & ambula:* *Act. 13.* His deinde Sanctus Lucas hæc ſtatim ſubnectit verba dicens: *Et apprehenſa manu eius dextra, alleuauit eum, & protinus conſolidatæ ſunt baſes eius & plantæ. Et exiliens, ſtetit, & ambulabat: & intrauit cum illis in templum ambulans, & exiliens, & laudans Deum.*

Ille item alter, vt ait Sanctus Lucas, ex vtero matris ſuæ claudus, ad hæc Beati Pauli ſanatus eſt verba: *Surge ſuper pedes tuos rectus. Et exiliuit* (eodem Euangeliſta teſte) *& ambulabat.* *Act. 14.*

Homo etiam à natiuitate cæcus, vel potius medicamento naturæ aduerſante, hoc eſt luto ſuper oculos impoſito, non virtutem habente medicam, ſed ſolum myſterium repræſentante, ſupra naturæ facultatem à Chriſto Domino ſanatus eſt, viſu recepto, vbi primum in natatoria Siloe, hoc eſt, in piſcina aut fonte ad Sion montis radicem ſito, oculos ſuos ex præcepto Chriſti Domini lauit. *Ioan. 9.*

Hæc miracula de claudo, necnon de cæco à natiuitate, poſtremo loco recitata, quantum ad id, in quo fiunt, non niſi diuina virtute fieri poſſunt: quia, quamuis, vti diximus, natura viſum præſtare poſsit, non tamen à natiuitate cæco; quamuis item membrorum rectitudinem dare queat; non tamen à natiuitate claudo. Illa item miracula paulò ſuperius enarrata, quantum ad modum operandi, hoc eſt ſine medicamentis, ac ſine perceptibili ferè temporis intercapedine præſtita, vera ſunt miracula: quamuis enim ægritudines illæ medicamentis & longo temporum interuallo curari potuiſſent; illo tamen temporis momento, quo diuinitus curatæ fuerunt, arte ſanè humana, etiam principijs naturæ medijs, curari nequiuiſſent: Num verò huius generis ægritudines non à natiuitate, ſed ex accidenti contractæ, ſeu ſubortæ, ſine medicamentis, illoq. temporis momento, Angelorum, ſeu Dæmonum virtute curari queant, hoc loco diſputare neceſſe eſt.

Pag. 48. & 49.

An Angeli ſiuè boni, ſiuè mali, ſua ipſorum virtute ægritudines non à natiuitate, ſed ex accidenti contractas, temporis momento, & ſine medicamentis curare queant. Cap. XXVIII.

Angeli ſiuè boni, ſiuè mali, quibus quantùm ad motum, vti diximus, res omnes corporeæ ad nutum obediunt, tanta omnium rerum pollent ſcientia, quantam docti omnes; præſertim verò medendi arte bene inſtructi, haud profecto norunt. Quidquid itaque (hoc iacto fundamento) longa temporum intercapedine, medicinæ arte fieri poteſt, illud ipſum, ſed multo vberius, multoq. exactius quàm omnes, qui medicinam optimè callent, Angelos omnium Medicorum ſcientiſsimos temporis momento principijs naturæ medijs facere

Pag. 25. & alibi.

poſſe fatendum eſt. Angeli enim, ſiue boni, ſiue mali, exactiſſimam omnium rerum ſcientiam bene penitus callentes, penitiſſimasq. morborum cauſas optime cognoſcentes, materiam ſibi ſubiectam mira facilitate ac celeritate ad ſanitatem ſuſcipiendam diſponunt, impedimentis, quæ Medici vel ignorant, vel amouere non queunt, amotis: quidquid enim natura medicamentis præuijs, ac magno temporum interuallo effeciſſet, vel ignorata morbi cauſa, Medicus nunquam efficere potuiſſet: Angeli, principijs naturæ medijs, naturam ipſam adiuuantes, actutum efficiunt: atque hunc in modum ſua ipſorum virtute ſanitatem conferre dicuntur. Huius generis morborum curationes miracula re vera non ſunt, quia ægritudines illæ principijs naturæ medijs curari poſſunt. Quæ autem ijſdem principijs curari non queunt, ſi ſanentur, tunc effectus ipſi miracula re ipſa dicuntur, & ſunt.

Huc ſpectare videtur, quod Cornelius Tacitus ſcriptum reliquit de Veſpaſiano Imperatore, qui monitu Serapidis, quem alibi Tacitus vocat Aeſculapium, Apollinis filium, ob medicinam ab ipſomet ampliatam in Deorum numerum à Gente ſuperſtitionibus addicta, receptum; cuidam oris excremento viſum, alteri vero pedis contactu vſum manus, temporis momento, ſi Tacito credimus, reſtituit. Ait enim Tacitus hiſce verbis: *Cornel. Tac. lib. 4. hiſto in fra vero de Aeſcul.*

Ex plebe Alexandrina quidam oculorum tabe notus, genua eius (Veſpaſiani ſcilicet) *aduoluitur; remedium cæcitatis expoſcens gemitu, monitu Serapidis* (alias Serapis) *Dei, quem dedita ſuperſtitionibus Gens ante alios colit: precabaturq. Principem, vt genas & oculorum orbes dignaretur reſpergere oris excremento. Alius manu æger, eodem Deo auctore, vt pede ac veſtigio Cæſaris calcaretur, orabat. Veſpaſianus primo irridere, aſpernari: atque illis inſtantibus, modo famam vanitatis metuere; modo obſecratione ipſorum, & vocibus adulantium in ſpem induci: poſt nemo æſtimari à Medicis iubet, an talis cæcitas, ac debilitas ope humana* *Cornel. Tac lib. 4 hiſto.*

G ſupe-

ſuperabiles forent. Medici variè diſſerere. Huic non exeſam vim luminis; & redituram, ſi pellerentur obſtantia: illi elapſos in prauum artus, ſi ſalubris vis adhibeatur, poſſe integrari. Id fortaſſe cordi Deis, & diuino miniſterio Principem electum. Denique patrati remedij gloriam penes Cæſarem; irriti, ludibrium penes miſeros fore. Igitur Veſpaſianus cuncta fortunæ ſuæ patere ratus, nec quidquam vltra incredibile, læto ipſe vultu, erecta, quæ aſtabat, multitudine, iuſſa exequitur. Statim conuerſa ad vſum manus; ac cæco reluxit dies.

Hæc Tacitus; cui Suetonius Tranquillus in Veſpaſiano breuiter ſubſcribit; & ſanatæ loco manus, de oculis & crure ſanatis loquitur hunc in modum:

Suetonius in Veſpaſ. nō procul à fine. *E Plebe quidam luminibus orbatus, item alius debili crure ſedentem pro tribunali pariter adierunt, orantes opem valetudinis demonſtratam à Serapide per quietem, reſtituturum oculos, ſi inſpuiſſet: confirmaturum crus, ſi dignaretur calce contingere. Cum vix fides eſſet, rem vllo modo ſucceſſuram, ideoq; ne experiri quidem auderet: extremò hortantibus amicis, palam pro concione, vtrumque tentauit: nec euentus defuit.*

Hæc Taciti atque Tranquilli verba ſi perpendantur, Dæmonem ob facilem ſuperſtitioſorum hominum credulitatem ſub Serapidis nomine in Veſpaſiano, dum cæcus, & manu, ſeu crure læſus curantur, operatum eſſe, illaq; opera, etſi mirabilia, miracula tamen non fuiſſe, quis fateatur neceſſe eſt: ægritudines namque illæ teſtimonio Medicorum, vt ait Tacitus, ope humana ſuperabiles erant, hoc eſt, curabiles, impedimentis; quæ à Dæmone, & fortaſſe non à Medicis, noſcebantur, amotis. Curationes autem fuerunt mirabiles, non quantum ad ſubſtantiam facti, nec quantum ad id, in quo præſtitæ fuerunt, ſed quantum ad modum & ordinem operandi, hominibus tantum ignotum, non naturæ: quia hoc modo fuiſſet ſaltem miraculum illud, quod inter miracula infimum tenet gradum, vti ſuo iam loco explicatum fuit. Quamuis enim in Veſpaſiani ſputo, & calce virtus

Pag. 48. & 51. vſque ad 53

ſanandi ægritudines illas re vera non fuiſſet: cæcitas tamen, & manus ſiue cruris debilitas ſine intrinſeco medicamento per amotionem impedimentorum præſtito curatæ non fuerunt: impedimentorum namque amotio intrinſece, non euidenter, aut non viſibiliter operata, medicamentum quoddam eſt. Hunc in modum oculum equi cuiuſdam viri, nomine Lenæi, dextrum ictu quodam læſum, & officio ſuo priuatum, à Dæmone ſub Serapidis nomine reſtitutum in priſtinum fuiſſe cenſendum eſt, vt Aelianus in libro xj. de animalium natura teſtatur. Is enim Auctor poſt multas equi laudes enarratas, ac ſtudioſiſſimam Lenæi precationē Serapidi habitam; equum, vt ipſius Aeliani vtar verbis, eximium, ſed oculo læſum, eoq. captum, fomentis denique ad Serapidis iuſſum redintegratum fuiſſe narrat hiſce verbis:

Tum Deus, vtcunque magnus, non neglexit neque contempſit brutum mutumq. animal: & pariter ipſius ſupplicantis miſertus, remedium dictat: iubetq. oculum equi, non quidem perfundi liquido vllo remedio, ſed fomentis per meridiem in ambitu templi calefieri. His peractis, equi oculus redintegratus eſt, & Lenæus Deo, vt gratum ſe declararet, ſacrificauit. Equus iam integer ſaltabat, & hinniebat circa templum, iamq. grandior & formoſior videbatur, ſeq. veluti oſtentans ad aram vſque non ſine ambitione accurrebat: denique circa gradus ſe volutans, Deo ſeruatori, quo poſſet, modo gratias ſe agere præſeferebat. Aelianus lib.xi.cap.32.

Hæc de mirabili Serapidis, ſeu potius Dæmonis opere non ſine medicamentis extrinſecis, vel etiam fortaſſe intrinſecis præſtito.

Quæ autem diuinitus fiunt, ſiue à Sanctis, ſiue à malis hominibus, ad inuocationem tamen nominis Dei iuxta circunſtantias ſuo iam loco enarratas, nulla penitus re, neque intrinſece, neque extrinſece morbis adhibita, ſolo iuſſu, temporis momento fiunt, vt videre eſt in illis hominibus à natiuitate claudis: nam ad ſola hæc verba: *In nomine Ieſu Chriſti Nazareni ſurge, & ambula?* Et: Pag. 17. cap. x. Act. 4.

Act. 14. *Surge ſuper pedes tuos rectus*; ambo exiliuerunt, & ambulauerunt laudantes Deum.

Si qua vero corporea res adhibeatur, illud ad myſterium repræſentandum factum dicas oportet, ſicut in homine illo à natiuitate cæco actum vidimus: Nam, vt
Ioan. 9. Beatus Ioannes Euangeliſta teſtatur, Chriſtus Dominus in cæco ſanando, expuit in terram, & lutum ex ſputo fecit, & liniuit lutum ſuper oculos cæci, deinde oculos
Auguſt. tract. 44. in Io. to. 9. in natatoria Siloe lauari præcepit. Hinc S. P. Auguſtinus in hunc locum ait: *De ſaliua ſua fecit lutum, quia verbum caro factum eſt*. Vel, *vt indicaret ſe eſſe, qui ex limo terræ hominem formauerat*, vt ait ſanctus Thomas, & colligitur
Io. Chryſ hom. 9. in Marcum circa medium to. 2. & Beda. ex Ioanne Chriſoſtomo in Marcum, apud quem fit mentio de illo altero cæco per ſputum item paulatim ſanato, quem, vt dicit Beda, *vno verbo totum ſimul curare poterat, paulatim curat, vt magnitudinem cæcitatis oſtendat, quæ vix, & quaſi per gradus ad lucem redeat, & gratiam ſuam nobis indicet,*
S.Th.3.p. q 44. ar. 3.ad 2.& in Marc. c. 8. Nic. Lyr. *per quam ſingula perfectionis adiuuat incrementa*. Vel, *Id factum fuit propter imperfectam ipſius cæci & offerentium fidem*, vt inquit ſanctus Thomas ex Ioanne Chryſoſtomo, & alijs, qui locum Marci commemoratum interpretantur. Hæc hactenus, vt ad mirabiles Veſpaſiani curationes, vnde digreſſi ſumus, reuertamur.

Aegritudinum itaque curationes, vt finem huic rei imponamus, à Dæmone ſub nomine Veſpaſiani, *Serapidis* monitu, aut conſilio præſtitæ, miracula re vera non ſunt, quia ægritudines illæ iudicio Medicorum, ope humana curabiles erant. Quamuis interea temporis momento curatæ videantur; præuias tamen diſpoſitiones, impedimentis amotis, aliqua item temporis intercapedine, & non ſine aliquo medicamento intrinſeco ſenſim factas fuiſſe credendum eſt.

Aegritudines igitur ex accidenti contractæ, principijs autem naturæ curabiles; quamuis curatu difficillimæ, & à Medicis deſperatæ, à Dæmone tamen curari poſſunt, ita

ita vero repente, & abſque vllo medicamento extrinſeco, aut morbis apto, & congruenti, vt curationes ipſæ miracula videantur. Huius generis fuerunt curationes illæ à Veſpaſiano Imperatore, & à Serapide, arte tamẽ Dæmonum exhibitæ; quas non ſine medicamento extrinſeco, aut ſaltẽ intrinſeco ſenſim factas fuiſſe dicas oportet.

Altero item iſtorum ſaltem modorum curationes à Medicis forſan ignoratas, ac deſperatas, à Dæmone autem omnium Medicorum ſcientiſſimo cognitas, in Aeſculapij Templo ſub falſo, ſiue ficto Aeſculapij Dei nomine præſtitas fuiſſe cenſendum eſt, ſicut Græca inſcriptio marmore inciſa, in eodemq. olim Templo, ad inſulam Tyberinam, vbi remedia morborum, vel gratiæ impetratæ ſcribebantur, ſita; nunc vero in antiquarum totius Orbis inſcriptionum Libro, quem Martinus Smetius edidit, Græcè ac Latinè impreſſa, & ſuperioribus annis in Aedibus Bernardini Cardinalis Maffæi Græca extabat, in hanc ipſam verborum teſtatur formam, è Græco ad verbum Latinè reddita; *Pag. 29. Vide Theatrũ vitæ humanæ to. 5. pag. 1404. S. Tabella.*

HISCE. DIEBVS. CAIO. CVIDAM. CÆCO. ORACVLVM. EDIDIT
VENIRET. AD. SACRVM. ALTARE
ET. GENVFLECTERET. A. PARTE. DEXTERA
VENIRET. AD. LÆVAM
ET. PONERET. QVINQ. DIGITOS. SVPER. ALTARE
ET. ELEVARET. MANVM. ET. PONERET. SVPER. PROPRIOS. OCVLOS
ET. RECTE. VIDIT. POPVLO. PRÆSENTE. ET. CONGRATVLANTE
QVOD. GRANDIA. MIRACVLA. FIERENT
SVB. IMPERATORE. NOSTRO. ANTONINO

LVCIO. AFFECTO. LATERIS. DOLORE
ET. DESPERATO. AB. OMNIBVS. HOMINIBVS
ORACVLVM. REDDIDIT. DEVS
VENIRET. ET. EX. TRIBOMO. TOLLERET. CINEREM
ET. VNA. CVM. VINO. COMMISCERET. ET. PONERET. SVPRA. LATVS
ET. CONVALVIT. ET. PVBLICE. GRATIAS. EGIT. DEO
ET. POPVLVS. CONGRATVLATVS. EST. ILLI

SAN-

SANGVINEM . REVOMENTI . IVLIANO
DESPERATO . AB . OMNIBVS . HOMINIBVS
EX . ORACVLO . RESPONDIT . DEVS
VENIRET . ET . EX . TRIBOMO . CAPERET . NVCLEOS . PINI
ET . COMEDERET . VNA . CVM . MELLE . PER . TRES . DIES
ET . CONVALVIT . ET . VENIENS . PVBLICE . GRATIAS . EGIT
PRÆSENTE . POPVLO

VALERIO . APRO . MILITI . CÆCO . ORACVLVM . REDDIDIT . DEVS
VENIRET . ET . ACCIPERET . SANGVINEM . EX . GALLO . ALBO
ADMISCENS . MEL . ET . COLLYRIVM . CONFICERET
ET . TRIBVS . DIEBVS . VTERETVR . SVPRA . OCVLOS
ET . VIDIT . ET . VENIT . ET . GRATIAS . EGIT . PVBLICE . DEO

Caium cæcum, primo Inſcriptionis commemoratum loco, à Dæmone ſub Aeſculapij nomine, vt monet Inſcriptio, aliquo ſaltem medicamento intrinſeco, impedimento ſcilicet amoto, ſanatum fuiſſe cenſendum eſt. Ceteros autem homines infra enarratos ab eodem ficto Aeſculapio medicamentorum virtute, à Medicis eo forſan tempore ignorata; ſanatos fuiſſe fatendum eſt, veluti fuit medicamentum illud ex nucleis pini cum melle confectum, quod ſanguinem reuomenti, vt noſtri aiunt Medici, plurimum prodeſt, & pectus purgat: atque item fomentum illud lateris dolori vtile; collyriumq. illi præſertim oculorum morbo idoneum, ac præſentaneũ principijs naturæ medijs fuiſſe Medici omnes affirmant. *Balthaſar Piſanellus.*

Hæc de admirandis Dæmonum operibus, quæ tamen ſi recte iuxta normam à Theologis præfinitam, ſuisq. iam locis à nobis explicatam penſitentur, miracula non eſſe quis fateatur neceſſe eſt. Qua de re huius generis opera, & alia item multa perpendenda ſunt, & veluti trutina quadam diligenter examinanda, ne Dæmonum fraudulentis operibus, ſiue falſis, ſiue veris, ab Hypocritis, aut Pſeudoſanctis decipiamur. Cetera vero miracula, quæ principijs naturæ medijs fieri nullo modo poſſunt, quatenus naturæ facultatem omnino ſuperant, *Pag. 19. 20. 21. & 18.*

cuiuſ-

cuiuſmodi ſunt curationes circa ægritudines à natura contractas, mortuorumq. ſuſcitationes, tantam inqui- 3.Reg.17
ſitionem, atque inueſtigationem non poſtulant. Quæ 4.Reg. 4.
ſanè miracula à Prophetis, à ſanctis Apoſtolis, & à Chri- & 13. Matth. 9.
ſto Domino facta in Scriptura ſacra paſſim cernuntur; 27. Mar.
quæ quia longum eſſet enarrare, nunc ſilentio præter- 5. 6. 16.
eunda cenſemus. Num autem ob miracula, quæ à Deo, Luc. 5. 9.
vel ab alijs virtute tantum diuina fieri poſſunt; vel etiam Ioan. 11.
propter fructum ſcientiæ, ac donum prophetiæ canoni- Act.3.5.9 14.19.20
zari queant, hoc loco inueſtigandum cenſemus. Hebr. 11.

Num aliquis ob miraculorum euidentiam canonizari pro Sancto queat. Cap. XXIX.

DVabus, vt reor, de cauſis in dubium reuocatur, num ſcilicet quis ob miracula pro Sancto canonizari queat; Vel quia ſanctitas ſine miraculis eſſe poteſt, vt conſtat de Ioanne Baptiſta, Idē pag. 82. de S. Io.Baptiſta.
quem nullum miraculum feciſſe apud Ioannem Euangeliſtam legimus; Vel quia (quod magis refert) miracula etiam à non ſanctis, Ioan. 10.
immo à malis hominibus fieri poſſunt, vti iam ex doctrina ſancti Thomæ, atque aliorum Doctorum demonſtrauimus. Pag. 17. 18. S.Tho. 2. 2. q.178. art.2.
Homines tribus modis malos eſſe poſſe docet Auguſtinus Triumphus in Summa de poteſtate eccleſiaſtica; Aug.Triumph. q. 15. art.4. in corp.
Vel ſcilicet ob malam doctrinam, & ab Eccleſia ſancta vetitam; Vel ob prauam vitam, varijs peccatis irretitam; Vel ob inanem gloriam de aliquo bono opere ſuſceptam. Homines mali primo modo ſumpti, ſunt Dæmonem in arte magica inuocantes; qui vera miracula facere non poſſunt: hæc enim nonniſi virtute Dei, vt S. P. Auguſtinus ait, fieri poſſunt, Angelorum miniſterio, Sanctisq. orantibus, & impetrantibus ea, quæ ad horum inuocationem fiunt. Quomodo autem Mago- S. Auguſt. lib.22 de Ciuit.Dei c.9.10.5.

rum

rum opera admirationis plena fiant, ſatis dictum fuit.

Homines mali ſecundo modo accepti, ad inuocationem nominis Chriſti, & Sanctorum, vera miracula facere poſſunt, ad bonorum hominum vtilitatem, vt ipſi Deum venerentur, & in fide ac doctrina vera per ipſa miracula confirmentur: miracula enim, Beato Hieronymo atteſtante, non ſemper ad meritum illius, qui operatur; ſed ad condemnationem inuocantium, & ad eorum, qui miracula vident & audiunt, vtilitatem. *Lib. 1. in Matth. c. 7. to. 6.*

Homines tertio modo ſumptos, quantumcunque ſanctos, nonnunquam de aliquo miraculo inani gloria captos fuiſſe conſtat, vt apud Lucam videre licet, vbi Saluator noſter lætitiam, qua ob ſpiritus ſibi ſubiectos Diſcipuli affecti videbantur, reprehendit quòd ea lætitia, vt Doctores exponunt, inanem gloriam ſaperet. Hinc ait Ioannes Chryſoſtomus: *Cum cetera vitia in ſeruis Diaboli locum habeant; vana gloria etiam in ſeruis Dei locum tenet.* Quare etiamſi huius generis homines hac in re boni non ſint, ad teſtificationem tamen ſanctitatis ac doctrinæ veritatis multa ſigna & miracula eis à Deo conceduntur. Quamuis igitur hominibus malis miracula interdum facere concedatur; aliqui tamen ob miracula euidenter facta canonizari poſſunt, ac debent, nulla in primis re vitæ ſanctitati aduerſante; cum miracula ſigna ſint teſtificationis ſanctitatis, atque doctrinæ veritatis Sanctorum manifeſta. Hæc ex Triumpho. Quoniam verò miracula dictas ob cauſas ab hominibus etiam non ſanctis interdum fieri poſſunt, cum ſint gratiæ gratis datæ, quæ cum peccato ſtare queunt; miracula poſt mortem facta maiorem ſanctitatis euidentiam, quàm quæ in Vita ſunt perpetrata, præſeferunt, ob idq; Canonizationem facilius admittunt. *Luca 10.* *Io. Chryſoſt.* *Aug. Triumph. vbi ſup.*

An propter donum ſcientiæ, ac prophetiæ aliquis pro Sancto canonizari queat. Cap. X X X.

CAnonizatio alicuius charitatem eius poſtulat & ſanctitatem, ſine qua, vt ſuo iam loco explicatum eſt, ſcientiæ donum datur, & prophetiæ iuxta Beati Pauli ſententiam dicentis: *Et ſi habuero prophetiam, & nouerim myſteria omnia, & omnem ſcientiam: & ſi habuero omnem fidem ita vt montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil ſum.* Quamuis enim vita æterna, quæ Sanctis datur, ſcientiæ donum habenti videatur promitti iuxta illud Eccleſiaſtici dictum: *Qui elucidant me, vitam æternam habebunt;* ſcientia tamen, aut doctrina non ex ſe tantum, ſed igne charitatis accenſa, præmium illud æternæ vitæ promeretur, & conſequitur. Huius generis erat doctrina Pauli Apoſtoli, qui in fide ac veritate Doctor Gentium fuit: nam ſicut ferrum ignitum non eſt aliud, quàm ignis, vt Beatus Ioannes Chryſoſtomus in Homilia de Beati Pauli laudibus ait; ita eius doctrina igne charitatis accenſa, aliud, quàm charitas, eodem Chryſoſtomo atteſtante, non erat. Nemo itaque propter ſcientiæ donum canonizari poteſt. Hinc Gregorius ix. de ſanctitate ſine ſcientia, quam doctam imperitiam, vel imperitam doctrinam poſſumus eleganter appellare, in canonizatione Beati Franciſci Aſſiſinatis ait hunc in modum: *Hoſte tripliti in terra poſitus* (hoc eſt Franciſcus) *ſuperato, Regno cælorum vim intulit, & illud rapuit violenter: & poſt huius vitæ quàmplurima glorioſa certamina, mundum triumphans, feliciter migrauit ad Dominum; multos præueniens ſcientia prædiros ſcienter neſcius, & ſapienter indoctus.*

Pag. 18. & 42 Aug Triumph. q. 15. ar. 1. & 5. — *1. Cor. 13* — *Matth. 7.* — *Eccl. 24.* — *Io. Chryſ. hom. 3. de laudibus. Pauli.* — *Greg. ix.* — *Gerardus Voſſius. Ex Regiſtra anni 2. Pontif. in Bibliot Vatic.*

Hucuſque Gregorius, qui nominat Franciſcum Seraphicum ſcienter neſcium, & ſapienter indoctum, quippe qui Ieſum Chriſtum crucifixum (cuius ſtigmata ſuo in

Greg ix. & Alex. Quartus in Bullis.

qui in Archiuo magno SS. Apoſtolorū Vrbis Romæ aſſeruantur.

corpore impreſſa geſtare meruit, ob idq. ab Alexandro IV. omnium Sanctorum ſplendor dictus eſt) ſcienter & ſapienter quidem ſciebat inſtar Beati Pauli Apoſtoli ad Corinthios in hæc ſcribentis verba: *Non iudicaui me ſcire aliquid inter vos, niſi Ieſum Chriſtum, & hunc crucifixum*. Qui enim vere ſcit Chriſtum, in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ ac ſcientiæ Dei, pretium & præmium electorum, & vita æterna, ſcit quidquid ſciri debet. Adde etiam quòd in Chriſto crucifixo veterem hominem noſtrum cruci affixum diſcimus, vt ſcilicet deſtruatur corpus peccati, & vltra non ſeruiamus peccato, hoc eſt, vt amplius diabolo ſeruiendi neceſſitatem non habeamus, vt Gloſſa in hunc locum ait. *Non ergo* (inquit) *ita accipiendum eſt quod hic dicit Apoſtolus tanquam ea tantum dixerit, quæ de Chriſto credenda ſunt, ſed etiam quæ ſunt obſeruanda tàm in vita, quàm in moribus ab eo, qui accedit ad compagem corporis Chriſti*; vel, vt ait Lyranus, *quæ pertinent ad ſalutem per crucem Chriſti factam*. Idcirco Chriſtianus Poeta quidam dixit:

1. Cor. 2. Coloſſ. 2. Phil. 3. — Rom. 6. — Nicol. Lyr.

Si Chriſtum diſcis, ſatis eſt, ſi cetera neſcis.
Si Chriſtum neſcis, nihil eſt, ſi cetera diſcis.

Hæc igitur de Chriſto crucifixo ſcientia (non illa huius mundi) eſt omnium ſcientiarum regina & vera ſapientia, &, vt ait S. Paulus, in myſterio abſcondita, qua ſanctus Franciſcus imbutus & inſignitus, ſcienter neſcius, & ſapienter indoctus meruit appellari, hoc eſt ſciens & ſapiens Chriſto, neſciens & indoctus mundo. Hanc item de Chriſto crucifixo ſcientiam ſanctus Thomas Aquinas, Doctor vere Angelicus, & ſplendidiſſimum Eccleſiæ catholicæ lumen, præter ceteras ſcientias ab eo angelicè interpretatas (de quibus Ioannes XXII. affirmaſſe fertur hiſce verbis: *Non eſt de eius miraculis vehementer curandum, quippe qui tot miracula fecit, quot quæſtiones determinauit*) diuinitus edoctus, ab imagine Chriſti cruci affixa, dum ad eam ardenter oraret, hæc meruit miraculoſe

1. Cor. 2. — Hieron. Vielm li. 2. de doctr. S Tho. ex Gerſone. — Io. Garzo in vita S. Thomæ.

audi-

audire: *Bene ſcripſiſti de me Thoma: quam ergo mercedem accipies? Cui ille: Non aliam Domine, niſi teipſum.* Hæc etiam de Chriſto ſcientia ab illa differt: quia illa peccatorem interdum admittit; hæc vero nonniſi Sanctum: illa ſine ſanctitate ſtare poteſt, hæc autem non item: hinc ſicut litterarum ignorantia ſanctitatem interdum admittit; ita litterarum peritia interdum, immo frequenter ſanctitatem excludit. Huc ſpectare videtur illud Beati Hieronymi ſcitè dictum: *Nec ruſticus & ſimplex frater ideo ſe ſanctum putet, ſi nihil nouerit: nec peritus & eloquens, lingua æſtimet ſanctitatem: multoq. melius eſt è duobus imperfectis ruſticitatem ſanctam habere, quàm eloquentiam peccatricem.* Hæc de ſcientiæ dono ſine ſanctitate canonizationem non admittente, vt de prophetiæ dono idem intelligendum eſſe oſtendamus. *S. Hieron. epiſt. 2. ad Nepotianum to. 1.*

Quamuis item Spiritus ſanctus in animas ſanctas ſe transferat, amicos Dei & prophetas conſtituendo, vt in libro Sapientiæ legitur; Spiritus tamen ſanctus non ſe transfert in animas eorum, quibus donum prophetiæ datur, nec eos amicos Dei conſtituit, niſi quando ad mentem recipientis illuſtrandam prophetiæ donum confertur: quando autem ad aliorum tantum inſtructionem datur, non item. Quamuis denique à Beato Petro dicatur: *Non enim voluntate humana allata eſt aliquando prophetia: ſed Spiritu ſancto inſpirati, locuti ſunt ſancti Dei homines:* aliud tamen eſt loqui in Spiritu ſancto; aliud vero in virtute ſancti Spiritus: Sancti enim homines loquuntur vera in Spiritu ſancto, ſed mali homines loquuntur vera virtute nominis Chriſti, & virtute Spiritus ſancti, non in Spiritu ſancto. Hinc à ſancto Euangeliſta Matthæo mali homines in vniuerſalis iudicij die introducuntur dicturi: *Domine nonne in nomine tuo prophetauimus?* ſignificanterq. eo loci dictum volunt, (*in nomine tuo*) quaſi non in ſpiritu tuo, aut in ſpiritu Dei, immo in ſpiritu Diaboli, vt ait Triumphus. Idcirco huius generis Pro- *Sap. 7.* *2 Petr. 1.* *Matth. 7.*

Aug. Triumph. q. 15. art. 5. ad 2. phetis reſpondebitur à Domino: *Neſcio vos*. Nemo itaque propter ſolum ſcientiæ, ac prophetiæ donum abſque ſanctitate canonizari poteſt: ſola enim vitæ ſanctitas, & quidem clariſſima, longa temporum ſerie ad finem vſque vitæ incluſiue, vt alibi diximus, nunquam interrupta, Canonizationem à Principibus viris, ſiue à Rege, vel Imperatore, atque item à Prouincijs, & Populis ciuitatum aut locorum ſuppliciter, & frequenter poſtulatam, ordineq. iudiciario, ac ritu ſolemni celebrandam, admittit. *Pag. 14. cap. 8.*

Num aliquis fama bona ornatus, & pro Sancto à Populis & Principibus viris denunciatus, canonizari ſtatim debeat. Cap. XXXI.

Aug. Triumph. q. 15. art. 3. & q. 16. ar. 2. QVo maius ac difficilius negotium tractandum ſeſe offert, eo attentius ac maturius deliberandum cenſetur: ita verò, vt in eo induſtriæ celeritas, & diligentiæ tarditas adhibeantur, ex quibus contrarijs quid optimum, & quaſi, ad amuſſim factum, in lucem prodire neceſſe eſt. Hinc Auguſtus, & ſapienter quidem, per duo illa contraria duobus vocabulis Græcis quid tale in rebus grauiſſimis faciendum exprimere ſolebat hunc in modum: Σπεῦδε βραδέως, hoc eſt, *Accelera tarde*. Cùm itaque Canonizationis opus maximum ſit, ac difficillimum inter ea, quæ in Eccleſia ſancta Dei fieri ſolent, maximam poſtulat maturitatem, diligentem ſcilicet rerum geſtarum, vitæq. illius, qui catalogo Sanctorum eſt adſcribendus; non ſemel repetitam inquiſitionem, atque inueſtigationem: teſtes enim fallere, ac falli poſſunt, aliquo indecenti affectu perſuaſi. Idcirco Beatus Ioannes Apoſtolus ait: *Nolite omni ſpiritui credere, ſed probate ſpiritus ſi ex Deo ſint*. Induſtriæ igitur celeritas, & diligentiæ tarditas, quæ veram faciunt maturi- *Accelera tarde.* *1. Ioan. 4.*

turitatem, has ob cauſas in canonizatione iure deſiderantur, hoc eſt propter ſanctitatis & miraculorum veritatem, propter operis arduitatem, & propter fidei firmitatem, atque conſtantiam.

Maxima in canonizatione tractanda opus eſt maturitate propter veritatem circa ſanctitatem & miracula indagandam, ne falſa pro veris, ſiue turpis lucri gratia, ſiue humanæ laudis, aut gloriæ appetitu, aut alio affectu indecenti enarrentur, mira Dæmonum verſutia & calliditate ſuadente, arte item eorumdem ac poteſtate adiuuante. Id quod ex doctrina, quam de veris ac falſis miraculis, necnon de operibus Dæmonum nuper conſcripſimus, facile fieri poſſe credendum eſt. Hinc S. P. Auguſtinus in libro de vera religione nos admonet, vt quibus credendum ſit, quod ad miracula & inuiſibilia pertinet, diligenter videamus, omni ſcilicet adhibita maturitate: propterea quòd vera miracula, quæ vitæ ſanctitatem præſeferre ſolent, Canonizationem admittendam ſatis perſuadent. Arduitas item operis maturitatem poſtulat: quanto enim opus eſt magis arduum, tanto maiori induſtriæ celeritate, diligentiæq. tarditate faciendum eſt, ſapientiſſimo Saluatoris noſtri documento, qui non ſtatim, ſed cæremonijs præuijs Lazarũ à morte ſuſcitauit; nec item Cananeæ filiam ſtatim ſanauit; ſed, vt ait Chryſoſtomus ſanctus, quanto magis mulier ſuppliciter orabat, tanto magis Chriſtus ſanitatem reddendam negabat.

Pag. 16. 17. & ſeq.

Lib. de vera Relig. c. 25. to. 1.

Ioan. 11.

Chryſ homil. 53. in Matt. 15. to. 2.

Propter fidei firmitatem atque conſtantiam roborandam Canonizatio item differri debet. Chriſtus itaque, vt ſanctus inquit Chryſoſtomus, Mulierem illam Cananeam clamantem non ſtatim exaudiuit, vt fides illius promulgaretur, quippe quam intus moueret, vt verbis illis, *Miſerere mei Domine fili Dauid*, Chriſti diuinitatem & humanitatem confiteretur. Hinc ipſa meruit audire: *O Mulier, magna eſt fides tua. Fiat tibi ſicut vis.* Propter igitur

Chryſ. in Matt. 15. to. 2.

Matth. c. 15.

igitur veritatem miraculorum indagandam, propter operis arduitatem, & fidei firmitatem atque conſtantiam, Canonizatio, quæ eſt opus ſummè arduum, in plurimos menſes atque annos proroganda cenſetur: ex qua prorogatione frequentia miraculorũ augetur, miraculorumq. veritas magis eluceſcit, operumq. miſericordiæ fama multo magis diuulgatur, ac fides de operibus miſericordiæ illius, qui canonizandus eſt, in cordibus tandem Populorum confirmatur ac roboratur, & ſanctitas declaratur: temporum namque diuturnitas magiſtra & lucerna veritatis eſſe ſolet: immò nonnulli, vt ait Aulus Gellius, Veritatem Filiam temporis, & ſapienter quidem, eſſe dixerunt. Idquod exemplo de quodam præſertim Hermanno hæretico, fictæ ſanctitatis homine, comprobatur: quem, vti alibi diximus, poſt falſam à Populis ſanctitatem viginti annorum interuallo (teſte Platina) prædicatam, Bonifacius VIII. exhumari, comburiq. iuſſit, diligentiſſima de ipſius hæreſi, fictaq. ſanctitate, habita inquiſitione. Tempore item Alexandri III. quidam in ebrietate ac ſeditione occiſus, tamquam Martyr colebatur. Sancti denique Martini tempore ignotus quidam etiam tamquam Martyr honorabatur: ſed ſancto Martino Deum ad eius ſepulchrum orante, illum hominem ſceleſtum, ac damnatum fuiſſe diuino fauore compertum eſt, vt Sulpitius Seuerus poſt multa teſtatur hiſce verbis: *Deinde ſuper ſepulchrum ipſum aſtans* (hoc eſt, Martinus Sanctus) *orauit ad Dominum, vt quis eſſet, vel cuius meritis ſepultus, oſtenderet. Tum conuerſus ad læuam, vidit prope aſſiſtere vmbram ſordidam, trucem. Imperat, nomen, meritumq. vt loqueretur: nomen edicit, de crimine confitetur, latronem ſe fuiſſe, ob ſcelera percuſſum, vulgi errore celebratum, ſibi nihil cum Martyribus eſſe commune; cum illos gloria, ſe pœna retineret. Mirum in modum vocem loquentis qui aderant, audiebant, perſonam tamen non videbant. Tum Martinus, quid vidiſſet, expoſuit: iuſſitq. ex eo loco Altare, quod ibi fuerat, ſubmoueri:*

Vide pag. 13.

Veritatis magiſtra, & lucerna.

Gell. lib. 12. c. 11.

Platina in Bonif. viij.

Pag. 12.

Cap. Audiuimus de Reliq. & ven. SS. lib. 3 Decretal. tit. 45.

Sulp. Seu. lib. de vita S. Mar. c. 8. Et to. 7. Bibliot. Veterum PP.

ueri:

ueri: atque ita Populum ſuperſtitionis illius abſoluit errore. Hæc Seuerus. Sanctorum itaque Canonizatio longa temporum, aut ſeculorum ſerie iure differri ſolet ac debet, ſicut de ſancto Hyacintho, & Beato Raymundo, vt ceteros poſt magnam temporum diuturnitatem canonizatos ſilentio prætermittam, factum eſſe conſtat: quorum ille *S Hyacinthus.* Anno Domini M.CC.LVII. ex hac luce deceſſit; deinde Anno ſalutis noſtræ M.D.XCIV. in Sanctorum numerum relatus fuit: Hic vero Anno Domini M.CC. *S. Raymũdus fuit canonizatus anno Domini 1601.* LXXV. die Epiphaniæ ex hac vita migrauit; Annoq. ſalutis noſtræ M.DCI. fuit canonizatus. Hæc de Canonizatione Sanctorum magno temporum, aut aliquot ſeculorum interuallo proroganda.

Quamuis autem res ita ſeſe habeat, tamen ob admirandam interdum ſanctitatis, & miraculorum euidentiam, ſiue ob Martyrium, cunctis difficultatibus, quæ Canonizationem prorogare ſolent, non minus diligenter, quàm cito ſuperatis, breui temporum interuallo nonnulli, ſed quidem pauci, Canonizati fuerunt: Quorum è numero eſt Sanctus Antonius Luſitanus, de Padua vocitatus, qui anno eodem, quo ex hac vita deceſſit Spoleti, canonizatus fuit à Gregorio IX. vt videre eſt *Pag.81.* in libro primo Conformitatum vitæ Sancti Franciſci fructu octauo, parte ſecunda; necnon in Hiſtoria Seraphica Petri Rodulphij Toſſinianenſis libro primo. Huius Ca- *Pag.83.* nonizationis originale iamdiu Anagniæ aſſeruatum fuit: nunc verò Romæ in Bibliotheca Vaticana, iuſſu Gregorij XIII.

Sanctus Pettus Martyr Veronenſis ex Ordine Prædica- *1253.* torum Anno poſt Martyrium primo, nondum exacto, canonizatus fuit ab Innocentio IV.

Sanctus Thomas Cantuarienſis anno poſt Martyrium *1172.* ſequenti ab Alexandro III. in Sanctorum numerum relatus fuit.

Sancta Elizabeth vidua Ordinis Minorum canonizata *1235.* fuit

fuit anno poſt obitum quarto à Gregorio Nono.

Sanctus Bellinus Epiſcopus Patauinus canonizatus
1150. fuit biennio poſt Martyrium ab Eugenio III. vt ait
Bernardinus Scardeonius in lib. 3. de Antiquitate Pa-
tauij, Vel, vt alij volunt, Anno primo poſt Marty-
rium, hoc eſt, Anno Domini M. C. L.

Sanctus Franciſcus Auctor Ordinis Fratrum Mino-
1228. rum, ex hac vita deceſſit anno Domini M. CC. XXVI.
quarto die menſis Octobris, & canonizatus fuit à Gre-
gorio IX. anno Domini M. CC. XXVIII. die decima ſe-
xta menſis Iulij, hoc eſt, menſe xxj. poſt eius obitum, vt
legitur in Hiſtoria Seraphica Petri Rodulphij, Toſſinia-
Pag. 41. nenſis libro primo, cap. 15.

Sanctus Homobonus Cremonenſis, qui anno Domini
1198. M. C. XCVII. ex hac vita deceſſit, ab Innocentio III. San
ctorũ catalogo fuit adſcriptus anno Dom. M. C. XCVIII.

Sancta Brigitta vidua obijt anno Domini M. CCC.
LXXIII. die xxiij. Iulij, & canonizata fuit anno Domini
M. CCC. XC. vel M. CCC. XCI. anno primo Bonifacij
Pag. 856. IX. vt legitur in vita eiuſdem.

Sanctus Vbaldus Epiſcopus Eugubinus ex hac vita de-
1192. ceſſit anno Domini M. C. LXIX. & à Cæleſtino III. San-
ctorum catalogo fuit adſcriptus anno Dom. M. C. XCII.

Sanctus Dominicus Ordinis Prædicatorum Inſtitutor,
1234. anno xiiij. poſtquam ex hac vita deceſſit, canonizatus
fuit à Gregorio IX. obijt namque anno Domini M. CC.
XXI. & in Sanctorum numerum relatus fuit anno Do-
mini M. CC. XXXIIII.

Sanctus Thomas Aquinas Doctor Angelicus, anno
1323. 50. poſtquam ex hac vita deceſſit, inchoante, à Ioanne
XXII. canonizatus fuit.

Sanctus Antoninus Archiepiſcopus Florentinus cano-
1523. nizatus fuit anno ſexageſimo poſt eius obitum ab Adria-
no VI. Hæc de tempore canonizandi Sanctos. Nunc re-
liquum eſt, vt de miraculis, quæ in Canonizatione San-
ctorum

ctorum præcipuum obtinent locum, diligenter examinandis ſermonem habeamus.

De Miraculis diligenter examinandis in Canonizatione alicuius, ac de modo examinandi ea. Cap. XXXII.

TAnta in miraculis examinandis debet adhiberi diligentia, quanta maxima eſſe poteſt, ob ſummas & quidem plurimas, quæ inde ſuboriri ſolent, difficultates, ſicut ea, quæ de veris miraculis, necnon ludificatorijs, admirandis tamen Dæmonum operibus, adhucuſque à nobis explicata ſunt, apertè demonſtrant. Sacroſanctum itaque Concilium Tridentinum nulla noua miracula admittenda eſſe decernit, niſi recognoſcente & approbante Epiſcopo: qui ſimulatque de ijs aliquid compertum habuerit, adhibitis in conſilium Theologis, & alijs pijs viris, ea faciat, quæ veritati & pietati conſentanea iudicauerit. Hæc ex ſacroſancta Synodo Tridentina. Miracula idcirco abſque Epiſcopi recognitione atque approbatione, ac ſine Theologorum conſilijs admitti non debent. *Concil. Triden. ſeſſ 25. de reliquijs Sanctorũ. prope finẽ.*

2. Teſtes inſuper in hanc rem tam grauem & arduam adhibendi ſunt de ſingulis eorumdem miraculorum circumſtantijs diligenter interrogati; qui, vt clariorem veritatis, rerumq. geſtarum teſtificationem efficiant, conteſtes de vna & eadem re eſſe debent, & plures quidem: ſi enim vnus de re ſingulari, alter vero de re teſtetur altera, tanquam teſtes ſingulares, vt iuris peritiſſimis placet, nihil profecto probant: e quorum numero item ſunt qui in aliqua teſtificatione ſcientiæ cauſam non reddunt: *Pluris enim eſt*, vt Poeta ille ait, *oculatus teſtis vnus, quàm auriti decem*. Hæc de examinandis miraculis, quorum conditiones proprias, quæ vera miracula præſeferunt, & apertè declarant, loco *Archid. in c. Nec mirũ 26. q. 5.* *Bald. in lege Solũ de teſtibus, & alij in d. cap. venerabili.* *Plautus in Trucul.*

Caſſ. p. 3. Catal. gl. mūdi conſil. 49. poſt glo. in d. c. 1. de reliq. & ven. Sanct.

iam ſuo explicauimus, & multo quidem fuſius, quàm alij, qui de hac materia ſuperficie tenus ſcripſerunt: hinc ea in medium afferre non libet, ſed quænam illa ſint, quibus in Eccleſia militante quis inter Sanctos connumerari queat, explanabimus antequam ordinem iudiciarium in Canonizatione obſeruari conſuetum aggrediamur.

Neceſſaria pro Sancto in Eccleſia militante declarando. Cap. XXXIII.

Greg. ix. 14. annos in Pontificatu vixit, ac mẽſes 4.

GRegorius huius nominis Nonus libri Decretalium Auctor, qui quatuordecim, & amplius annos in Pontificatu vixit, quiq. in libro Decretalium compilando, Fratre Raymundo ex inſtituto Prædicatorum, nunc in Sanctorum numerum relato, adiutore vſus eſt; dum ſanctum Franciſcum Aſſiſinatem, Peruſij, Anno Domini 1228. anno autem ſui Pontificatus ſecundo; Sanctum Antonium, de Padua dictum, Spoleti, Anno Domini 1232. & ſui Pontificatus ſexto; Sanctum Dominicum Reate, Anno Domini 1234. & ſui Pontificatus octauo; Sanctamq. Elizabeth, Andreæ Regis Hungarorum filiam, Peruſij, Anno Dom. 1235. & anno ſui Pontificatus nono canonizauit; normam canonizandi poſteris fere præſcripſit, vt videre eſt ex eiuſdem litteris Apoſtolicis, quas ex Bibliotheca Vaticana deſumptas Gerardus Voſſius Flander, vir pius & eruditus, necnon de bonis litteris, præſertim vero de Eccleſiaſticis libris optime meritus, in lucem emiſit.

S. Franciſcus. S. Antonius. S. Dominicus. S. Elizabeth. Gerardus Voſſius.

Vt autem multa Gregorio IX. digna, quæ dictis in litteris ſparſim leguntur, ſilentio prætermittam; hoc loco ea tantum apponam, quæ in litteris Apoſtolicis ad canonizationem S. Antonij, de Padua nuncupati, pertinentibus ſcripſit in hanc verborum formam: *Ad*

hoc,

hoc, vt Sanctus habeatur apud homines in Eccleſia militante, duo ſunt neceſſaria, virtus morum, & veritas ſignorum, merita videlicet & miracula, vt hæc & illa ſibi ad inuicem conteſtentur, cum nec merita ſine miraculis, nec miracula ſine meritis plene ſufficiant ad perhibendum inter homines teſtimonium ſanctitatis. Sed cum merita ſana præcedunt, & clara ſuccedunt miracula, tunc certum præbent indicium ſanctitatis, vt nos ad ipſius venerationem inducant, quem Deus ex meritis præcedentibus, & ſignis ſubſequentibus exhibet venerandum: quæ duo ex verbis Euangeliſtæ plenius colliguntur: Illi autem profecti prædicauerunt vbique Domino cooperante, & ſermonem confirmante, ſequentibus ſignis. Hæc Gregorius de rebus neceſſarijs, quæ in Eccleſia militante Sanctum declarant. Marc. 16.

Quæ ſanè omnia, & fuſius quidem à Doctore Angelico, necnon à Beato Antonino, & ab alijs enarrantur. In hanc item ſententiam plura videre licet in octauo huiuſce Commentarij noſtri capite, vbi quænam in eo, qui canonizandus eſt, requirantur, declarauimus. Ex eo denique, quod Ioannes Chryſoſtomus de ſanctitate ſcriptum reliquit, colligi poteſt, quid pro Sancto declarando requiratur. Ait enim Chryſoſtomus: *Quid eſt Sanctus? Rectus, purus, mundus, ab omni reprehenſione alienus, qui nullam vlli omnino præbet anſam.* Hæc de rebus, quæ ſanctitatem cuiuſque declarant.

S. Tho. 2. 2. q. 82. art. 8.
S. Ant. 3. p. tit. 12. c. 8. § 1.
Pag. 14. cap. 8. & cap. 37. pag. 87.
Io. Chryſ. to. 1. hom. in Pſalm. 144.

Nunc reliquum eſt, vt, rebus ad Sanctum aliquem in Eccleſia militante declarandum explicatis, ordinem canonizandi iudiciarium, cui hæc omnia maiorem in modum deſeruiunt, aggrediamur.

Ordo Iudiciarius in Canonizatione obſeruari conſuetus. Cap. XXXIV.

ECcleſia ſancta Dei, vt S. P. Auguſtinus in libello de pœnitentiæ medicina teſtatur, non niſi publicis teſtimonijs, aut documentis certior facta, de aliquo homine ſententiam dicere, aut iudicium pronunciare ſolet. Hinc iuxta Romanæ Eccleſiæ ritum Actiones duodecim, aliquot ab hinc ſæculis ad hanc vſque diem in Canonizatione præſtanda celebrari conſueuerunt: nam in primitiua Eccleſia tot actiones in vſu non erant: tunc enim ex fidei feruore, Chriſtiq. meritis miracula, & alia opera ita erant euidentia, quòd aliqua tergiuerſatione occultari non poterant. Adde etiam quòd antiquitus Sancti vt plurimum erant Martyres, de quibus, vt ait ſua in ſumma Oſtienſis, tanta inquiſitio, quanta nunc de Confeſſoribus, non fiebat: ſat enim eſt, ſi de Martyribus miracula diligenter examinentur, & propria martyrij cauſa inquiratur: cauſa enim, non mors, facit martyrium, vt ex Auguſtini doctrina explicatum iam fuit. Quænam vero de Confeſſoribus inquirenda ſint, nos item ſuo recenſuimus loco. In Concilio Africano, in quo ſermo habetur de veneratione Sanctorum, vt etiam videre eſt in tertia Decreti parte, non niſi de Martyribus fit mentio, vel ob rationem nuper aſſignatam, vel quia tunc temporis de Confeſſoribus nondum ſolemnia celebrari ſolebant, vt Beatus Antoninus in tertia parte ſummæ ait: & hanc ob cauſam, ſicut Innocentio huius nominis III. placet, in ſacro Miſſæ Canone nulla Confeſſorum memoria reperitur: quia Canon Miſſæ prius fuit editus, eodem Innocentio atteſtante, quàm memoriam Confeſſorum Eccleſia celebraret.

S. Augu. lib. de medicina c. 3. to. 9.

De ordine iudiciario Aug. Triumph. q. 10. art. 1.

Oſtienſis lib. 3. de reliq. & vener. SS. nu. 3.

Pag 12. cap. 6.

Concil. Afr. c. 50. & Burch. lib. 3. c. 38 De cõſec. d. 1. c. Placuit.

B. Anto. tit. 12 c. 8

Innoc. lib. 3. Myſt. Miſſæ c. x.

braret. Nam omnes ferè Sancti (ait ipſe) in Canone commemorati, Silueſtrum præceſſerunt, Ioanne & Paulo, Marcellino & Petro exceptis, qui proximò ſucceſſerunt. Eccleſia vero poſt Beati Silueſtri tempora ſanctorum Confeſſorum memoriam venerari, eorumdemq. canonizationem celebrare cœpit, in qua præſtanda duodecim Actiones obſeruari ſolent, quæ infra ſtatim declarandæ proponuntur. *Alex. di Aleſ p.4. q 10. p.2. ſ.2.*

Actiones in Canonizatione alicuius Sancti requiſitæ, Ex Auguſtino Triumpho q. 16. art. 1. Caſſanao p. 3. conſid. 50. Viguerio de Virt. fid. n. 104. ver. 4. & alijs in cap. 1. de Reliquijs, & veneratione Sanctorum.

Actio I.

PRincipes in primis, aut Optimates cum Populis locorum Romano Pontifici canonizandum proponunt, eiuſdem vitæ probitatem, opera, & miracula explicantes. Id quod pluribus menſibus atque annis interiectis frequenter ac ſuppliciter quidem faciendum cenſetur, vt ea prorogatione veritas rei clarius in dies eluceſcat. De hac prima Actione tempore Sixti V. extat exemplum. Nam Philippi II. Hiſpaniarum Regis, & Ciuitatis, ac Regni Valentiæ nomine, die 23. Iunij Anno Domini M. D. LXXXVI. in Conſiſtorio ſecreto per Procuratorem, Aduocato Conſiſtoriali accedente, ſupplicatum fuit, vt negotium de Beati Ludouici Bertrandi vitæ ſanctitate ab eodem Pontifice aliquot Viris fide dignis in Regno Valentiæ pro eodem Bertrando canonizando committeretur. Iſtuc ipſum, eodemq. modo Anno Domini M. DC. IIII. Die 4. Februarij in Conſiſtorio item ſecreto, Clemente VIII. ſedente per duos Nuncios,

vel

vel Oratores, Mediolanenſi Aduocato Conſiſtoriali poſtulante, ſuppliciter actum fuit, vt proceſſus videlicet de vita & miraculis B. Caroli Cardinalis Borromæi pro eo canonizando præſtitus diligenter examinaretur.

Actio II.

SI, fama ſanctitatis crebreſcente, magnaq. miraculorum facta in dies acceſſione, ſupplicibus poſtulationibus, & indeſinenter quidem inſiſtatur; Romanus Pontifex in Conſiſtorio, quod ſecretum vocant, S.R.E. Cardinalibus Canonizationem ſuppliciter ac tot vicibus poſtulatam proponere conſueuit: eoq. in Conſiſtorio decerni ſolet, vt in Patriam ac Prouinciam illius, qui canonizandus eſt, pro notitia eorum, quæ denunciata fuerunt, ſuſcipienda ſcribatur. Publica ſanctitatis & miraculorum fama, populorumq. erga canonizandum deuotio, & id genus alia, Epiſcopis, & honeſtiſſimis viris, vitæq. integritate inſignitis diligenter, ac generatim inueſtiganda committi ſolent.

Actio III.

SI Epiſcopi, & viri integerrimi ea omnia, quæ de homine canonizando ſcripta iam fuerant, vera eſſe reſpondeant, & omnino affirment, in Conſiſtorio item ſecreto S.R.E. Cardinales à Romano Pontifice ſententias rogantur, num ſcilicet ſanctitatis & miraculorum fama ſpeciatim inueſtiganda committi debeat.

Actio IV.

SI veritatis indagatio ſpeciatim committenda cenſeatur, ijſdem vel alijs Epiſcopis, ac viris integerrimis

mis ſcribendum eſt, ac Diplomate Pontificio mandandum, vt veritatem ipſam, primum de fama; mox de vita, hoc eſt de miſericordiæ operibus cum vera animi demiſſione, vel humilitate coniunctis; tertio loco de miraculis, & quidem omnia diligenter, exacte, prudenter, ac fideliter iuxta formam in Diplomate præſcriptam, necnon iuxta articulos in eodem Diplomate comprehenſos inquirant. Omnia hunc in modum examinata, necnon ſigillis munita & incluſa, ad Romanum Pontificem mittuntur.

Actio V.

HAec tandem ad Romanum Pontificem miſſa, in Romana curia aliquot Rotæ Auditoribus, quos Papæ Cappellanos appellant, auctoritate, prudentia, & doctrina inſignitis à Summo Pontifice committi ſolent, ea tamen lege, vt omnia diligenter penſitent, titulos item ac notas, & concluſiones inde conficiant, ſuumq. ipſorum ijs in rebus omnibus iudicium ſincere ſubijciant.

Actio VI.

OMnia dictum in modum ab Auditoribus Rotæ diligenter penſitata, & iuxta examen, vel, vt aiunt, proceſſum de Vita Canonizandi formatum diſpoſita, iuſſu denique Summi Pontificis in ſacra Rituum Congregatione à S. R. E. Cardinalibus veluti trutina quadam iterum multorum menſium interuallo ſingulatim examinantur, ac perpenduntur, num ſcilicet omnia exacte ſint ab Auditoribus Rotæ comprobata, vel nonnulla ex ijs rebus animaduerſione digna cenſeantur, ita vero, vt Canonizatio iure admitti queat.

Actio VII.

HIs ritè peractis, Sacræ Rituum Congregationis Decanus in Conſiſtorio, quod Secretum vocant, coram Summo Pontifice, vniuerſoq. S. R. E. Cardinalium Collegio refert ſententias in ipſa Congregatione prolatas circa examen, & Rotæ Auditorum Relationem, in qua Proceſſuum, vt aiunt, acta, & probationes expenduntur, & Iudicium ſuper Canonizatione facienda interponitur ad ſacrorum Canonum Ritualium S. R. E. præſcriptum. Si autem Summo Pontifici Canonizatio celebranda videatur, id in ſequenti Conſiſtorio, quod Semipublicum vocitatur, definiri ſolet.

Actio VIII.

De Conſiſtorio Semipublico.

AD Conſiſtorium Semipublicum tam Cardinales, quàm Prælati conuenire ſolent. Patriarchis itaque, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & Abbatibus, qui Mitræ, ac Paſtoralis Baculi vſum habent, tunc in Vrbe commorantibus, ad Conſiſtorium Semipublicum conuocatis, Romanus Pontifex narrat ea, quæ in cauſa Canonizationis acta ſunt ac legitimè probata; ſecreta tamen definitione ſuppreſſa, quæ in præcedenti Conſiſtorio facta iam fuit; omniumq. tàm Cardinalium, quàm Prælatorum ſententias exquirit.

Actio IX.

CErta deinde in eodem Conſiſtorio Semipublico dies Canonizationis aſſignatur, qua omnes ad

certam

certam Eccleſiam, Romanus videlicet Pontifex, S.R.E. Cardinales, & Prælati cum vniuerſo Clero & Populo conueniant.

Actio X.

SAnctiſſimus D.N. Papa ſermonem habet, proceſſum recitat, & probationes commemorat, adſtantesq. omnes ad exorandum Deum cohortatur, vt in eo tam graui, tamq. arduo negotio diuinam ſibi opem largiatur. Denique omnes genibus flexis orant; & cantatur Hymnus: *Veni creator Spiritus.*

Actio XI.

HYmno decantato, ſummus Pontifex ab oratione ſurgens, illum, de quo agitur, Sanctum eſſe definiendo declarat, Sanctorumq. Catalogo adſcribendum, & tamquam Sanctum venerandum, ipſiusq. feſtum diem ſingulo quoque anno celebrandum eſſe decernit.

Actio XII.

HIs rite ac pie peractis, ſententia ſcilicet Canonizationis pronunciata, Hymnus (*Te Deum laudamus*) decantatur: quo tandem completo, Romanus Pontifex in honorem Sancti canonizati Miſſam ritu maximè ſolemni decantat: atque hunc in modum Canonizatio præſens in tempus abſolui, terminariq. ſolet. Nunc reliquum eſt, vt videamus, an ordo iudiciarius, quem explicauimus, in ſingula quaque Canonizatione ſit obſeruandus.

An ordo iudiciarius ſuperiori loco explicatus, tàm in Canonizatione Martyrum, quàm Confeſſorum obſeruari debeat. Cap. XXXV.

Aug Triumph. q. 16. art. 1. Eccl. pot.

IVdiciarius ordo, vt Auguſtino Triumpho placet, duobus modis conſiderari poteſt, quantum ſcilicet ad inquiſitionem, aut diſcuſſionem cauſæ Canonizationis, vel quantum ad cauſam, vt aiunt, motiuam. Primo modo iudiciarius ordo tàm in Canonizatione Martyrum, quàm Confeſſorum obſeruari debet, ſecundo modo non item. Quando enim aliquis pro Martyre canonizandus eſt, non ſolum cauſa, propter quam fuerit paſſus, diligenter eſt inueſtiganda; (quia cauſa non pœna, vt ait S. P. Auguſtinus, facit Martyrem) ſed modus item patiendi eſt inquirendus: multi enim hæretici *paſſi ſunt*, & patiuntur pro Chriſto, vt ait Triumphus, dum eius doctrinæ, ac præceptis aduerſantur, de quibus inquit Apoſtolus ſanctus: *Zelum quidem Dei habent, ſed non ſecundum ſcientiam*, Qua in re Gloſſa inquit: *Stultum eſt, Dominum legis venerari, & legem eius ac doctrinam perſequi & falſificare*. Cauſa igitur & modus patiendi omni diligentia inueſtigari debent; niſi cauſa adeo eſſet manifeſta, vt aliqua probatione, aut inquiſitione non indigeret.

Auguſt. Epiſt. 61. & 166. to. 2. Vide pag. 12. Aug. Triumph. vbi ſup. Rom. 10.

Quantum ad cauſam Canonizationis (vt aiunt) motiuam, idem ordo iudiciarius, tàm in Canonizatione Martyrum, quàm Confeſſorum obſeruari non debet: quia finalis martyrij cauſa, eſt defenſio atque confeſſio veritatis fidei Chriſtianæ, necnon eorum, quæ fidei annectuntur, cuiuſmodi ſunt ea, quæ de Ioanne Baptiſta à Beato Marco Euangeliſta ſcripta leguntur: is enim quamuis nullum fecerit miraculum, & Chri-

S. Io. Bap. nullum fecit miraculum. Idem pag. 64.

ſtum,

ſtum, aut Chriſti fidem negare coactus non fuerit, veritatem tamen atque iuſtitiam negare cogebatur. Herodes namque nolebat, vt Ioannes Baptiſta diceret: *Non licet tibi habere vxorem fratris tui.* Quoniam vero pro tali veritate paſſus eſt, ipſum ob talem cauſam S. P. Auguſtinus Martyrem Chriſti effectum fuiſſe affirmat. *Mar. 6. S. Auguſt. Pſal. 140. to. 8.*

Motiua itaque Canonizationis illius, qui pro Martyre canonizandus eſt, talis debet eſſe cauſa, qua exiſtente, nulla alia inquiſitione præuia, nulloq. miraculo intercedente, pro Martyre canonizandus eſt, atque venerandus, etiam nondum baptizatus: cui, vt ſancto Auguſtino placet, paſſio pro baptiſmo deputatur: qui non aquæ, ſed ſanguinis baptiſmus eſt. *Paſſio pro baptiſmo. Epiſt. 108. to. 2.*

Quamuis autem Martyrium tàm bonis, quàm malis commune ſit, Martyrij tamen cauſa extrinſeca & finalis, quæ eſt confeſſio Chriſtianæ fidei, & pro veritatis fidei defenſione mori, omnibus communis non eſt, veluti nec etiam charitas, quæ eſt meritoria & intrinſeca Martyrij cauſa, opus videlicet Martyrij meritorie imperans. Hinc ſanctus Hieronymus in Epiſtolam Beati Pauli ad Galatas, de opere ſine charitate facto, ait: *Vide, quantum bonum eſt charitas: ſi ita Martyrium ferimus, vt noſtras velimus ab hominibus reliquias venerari; & ſi opinionem vulgi ſectantes intrepidi ſanguinem fuderimus, & ſubſtantiam noſtram vſque ad mendicitatem propriam dederimus, huic operi non tàm præmium, quàm pœna debetur: & perfidiæ magis tormenta ſunt, quàm corona victoriæ.* Hæc S. Hieronymus. Martyrium itaque pro Chriſto Domino, proq. fidei confeſſione, charitate intercedente, ſuſceptum (cum ex ſe cauſa ſanctitatis exiſtat) facit, vt aliquis nulla alia nec miraculorum, nec operum miſericordiæ inquiſitione præuia (quæ tamen pro Confeſſoribus canonizandis eſt neceſſaria) pro Martyre canonizari, & Sanctorum Catalogo adſcribi queat ac *Hieron. in c. 5. Ep. ad Gala. to. 6 & 1. q. 1. cap 05. Vide.*

Digitized by Google

De pot. Eccl. q. 16. ar. 1.

debeat. Hæc ex Auguſtino Triumpho, cuius doctrina in hoc capite maiori ex parte vſi ſumus, ſicut ex eo loco, quem nuper commemorauimus, videre eſt. Quoniam vero iudiciarius ordo multa implicitè comprehendit, quæ aliqua indigent explicatione; nonnulla idcirco ad eum explicandum hoc loco declaranda ſunt, vt omnia, quæ ad Canonizationem celebrandam pertinent, intimius intelligantur.

De rebus, quæ fiunt ante tria Conſiſtoria, quæ pro celebranda Canonizatione haberi ſolent. Cap. XXXVI.

Io. Vigue. de virt. fid. Ver. 3. nu. 104.

QVamuis ordo iudiciarius in Canonizatione Sanctorum obſeruari ſoleat, in primitiua tamen Eccleſia, vt ait Viguerius, dicta omnia non obſeruabantur, quia Sancti eo tempore, vt plurimum martyrio erant inſigniti, in quibus canonizandis tot examinanda non videbantur, vt infra oſtendemus. Huc etiam accedit, quòd ex fidei feruore, atque Chriſti Domini meritis, ait Viguerius, miracula & alia opera maiorem in modum erant euidentia, quæ idcirco aliqua tergiuerſatione occultari non poterant. Nunc vero, & ſapienter quidem, dum aliquis in Sanctorum numerum eſt referendus, omnia ad hanc rem præſtandam neceſſaria inter doctiſſimos ac pijſſimos Viros diligenter examinantur, atque hanc ob cauſam multi ſanè conuentus haberi ſolent, tresq. Rotæ Auditores, iuris peritiſſimi, tanquam Iudices integerrimi à Summo Pontifice deliguntur, vt acta omnia de Viro canonizando allata cognoſcant, atque expendant in primis, an rite præſtita, & an legitima ſint teſtimonia, ſiue ad probationes idonea.

Poſtea vero quàm omnibus hiſce de rebus inter Iudices diſceptatum eſt, omnia ad Summum Pontificem refe-

referuntur, deinde à tribus S. R. E. Cardinalibus ad hoc negotium præſertim delectis recenſentur, & explicantur. Poſtremo ab ijſdem Cardinalibus, quorum primus eſt Epiſcopus Cardinalis, Secundus Cardinalis Presbyter, Tertius Cardinalis Diaconus, necnon ab alijs è ſacra Rituum Congregatione Cardinalibus omnia diligenter recognoſcuntur & maturiſſime iudicantur. His rite tandem, ſed longo poſt tempore, omni ex parte examinatis & abſolutis, tria in primis Conſiſtoria ad hanc rem perficiendam celebrari ſolent; quorum primum, Secretum, alterum Publicum, tertium Semipublicum appellant.

De tribus Conſiſtorijs, quæ pro celebranda Canonizatione fieri ſolent. Cap. XXXVII.

De Conſiſtorio Primo.

IN primo Conſiſtorio, quod Secretum vocant, vnus ex tribus Cardinalibus delegatis Iudicibus in Congregatione antiquior, ſiue primarius, orationem habet, in qua de Viri canonizandi vitæ ſanctitate, fideiq. integritate (qua in re totius negotij ſumma conſiſtit) necnon de laudabili eiuſdem obitu, deq. miraculis ſiue in vita, ſiue in morte factis verba facit: His omnibus recitatis, Cardinales ſententias rogantur, num in ijs, quæ ad Canonizationem pertinent, ſit vlterius progrediendum. Poſtremo iuxta Cardinalium conſilium & aſſenſum, quid hac in re faciendum ſit, decerni ſolet. *Conſiſtorium Secretum.*

De Conſiſtorio Secundo.

IN ſecundo Conſiſtorio, quod Publicum appellatur, Aduocatus conſiſtorialis orationem habet, in *Conſiſtorium Publicum.*

qua

qua vel alicuius Regis aut Principis, qui Virum illum canonizandum curat, ardentiſſimum, ac perpetuum deſiderium cum Chriſtiano zelo coniunctum egregie commendatur; eiuſdem Viri canonizandi ſanctimonia, admirabiles virtutum progreſsiones, & miracula præſertim inſignia enarrantur. In peroratione autem vel Regis ac Regni, ſeu Principis ac Prouinciæ, necnon Ciuitatis nomine poſtulatur, vt Vir ille, tantopere in ſanctitate vitæ laudatus, in Sanctorum numerum referatur. Tum demum Secretarius Apoſtolicus ex præſcripto Summi Pontificis reſpondet, Chriſtianamq. poſtulantis pietatem, diuturnamq. rei tam piæ poſtulationem laudat, ac tandem propenſam Papæ in eo canonizando voluntatem declarat: ſed huius generis negotium tam graue, tamq. arduum, cuiuſmodi eſt Sancti alicuius Canonizatio, maturius ac diligentius conſiderandum eſſe oſtendit. Hinc ſacrum denique Cardinalium Collegium, Patriarchas item, Archiepiſcopos, Epiſcopos, & Abbates hortatur, vt in eam tanti ponderis rem pro ſuffragijs ferendis toto mentis conatu incumbant, ac Deum in primis orent, vt Sanctitatis ſuæ mentem lumine diuino illuſtret, quo rectius actionem tantam dirigat, tum ad ipſius Dei gloriam, tum etiam ad Eccleſiæ ſanctæ amplitudinem, Chriſtianæq. pietatis fructus vberrimos.

De Conſiſtorio Tertio.

Conſiſtorium Semipublicum. Lib. caremoniarũ lib. 1 ſect. 6, cap. 1.

IN tertio Conſiſtorio, quod Semipublicum nuncupatur, ſuffragia feruntur, num ille, de quo agitur, in Sanctorum numerum ſit referendus. Ad hoc Conſiſtorium non ſolum S. R. E. Cardinales, verum etiam Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & Abbates pro ſuffragijs ferendis acciti conueniunt. Protonotarij Apoſtolici eidem Conſiſtorio interſunt ad fidem circa ea,

quæ

quæ ibi decernuntur, exhibendam. Auditores autem Rotæ, & præſertim illi, quibus cura iudicandi Proceſſum in rem tantam præſtitum, demandata fuit, ad idem Conſiſtorium admittuntur, vt, ſi in proceſſu aliqua oriretur controuerſia vel difficultas, eam explicent, ac declarent. Antea verò quàm ſuffragia ferantur, Summus Pontifex è ſolio ſuo habet orationem, in qua de re ad tam grauem, tamq. arduam actionem pertinente, verba facit: deinde pro Sancto canonizando ſententias dici iubet: tum ſuo quique ſtatim ordine ſententias dicunt.

De ſuffragijs pro Canonizatione in Conſiſtorio Semipublico ferendis.

QVamuis autem diuerſi diuerſa argumentorum genera in dicendo adhibeant, vt ex varijs ſuffragijs, quæ olim me legiſſe memini, colligi poteſt; omnes tamen, ſi Canonizatio celebranda ſit, eò deueniunt, vt illum, de quo agitur, ob admirabilem vitæ innocentiam, catholica fide vbique ac ſemper præuia, perpetuisq. tum charitatis, tum Chriſtianæ humilitatis operibus & exemplis, inſignibusq. atque euidentiſſimis miraculis, vel ſcientiæ, aut prophetiæ donis, multiplici & idonea atteſtatione, hoc eſt, per teſtes & conteſtes affirmatis, omniq. tamdem chriſtianarum virtutum genere comprobatam, & illuſtratam, Sanctorum Catalogo adſcribendum, ac Sanctum in cælo viuere, Deiq. viſione frui declarandum eſſe concludant, vti fuſius alibi dictum fuit. Pro hac re præſtanda, vt aliquod huiuſce ſuffragij exemplar in medium afferam, omnia, quæ Canonizationem in primis admittere ſolent, vna tantum periodo per Figuram Hyperbaſim, aut Hyperbaton concludam in hanc verborum formam:

Suffragiorũ forma.

Cap. 8. & 33.

Inno-

Innocentia Vitæ (Beatiſsime Pater) catholica fide dictis, & factis prauia; Virtutibus, & Christianis exemplis, pijsq. operibus per longam annorum ſeriem, ad finem vſque vitæ numquam interruptam comprobata; Necnon miraculis in vita, & poſt mortem (quod magis refert) diuinitus illuſtrata; diligentiq. tandem præſtito, ac non ſemel omnibus hiſce de rebus repetito examine confirmata per temporum diuturnitatem, quæ eſt magiſtra, & mater, atque lucerna veritatis, facile oſtendit Beatum N. N. vel Beatam N. N. in Cælo eſſe diuina gloria perfruentem, & in Sanctorum, vel Sanctarum referendum, vel referendam eſſe omnino demonſtrat, ac declarat.

Hæc de ſuffragio ferendo, ad Canonizationem pertinente, ac breuiter quidem per figuram Hyperbaſim, qua Verbum, in hoc ſuffragio poſtremum, primo eiuſdem ſuffragij redditur Nominatiuo, à quo cetera pendent. Quiſque ſuo tamen arbitratu in ſuffragio ferendo forma vtetur iuxta rerum indigentiam, & opportunitatem. Hoc enim ſuffragium in Canonizatione ſanctæ Franciſcæ de Pontianis Romanæ omnibus rebus præcipuis ad Canonizationem pertinentibus refertum mihi ferre viſum fuit.

Vbi verò primùm Romanus Pontifex ſingulorum ſententias audiuit, certam Canonizationis diem decernere ſolet, ac locum; vel iſtuc ipſum propediem decernendum promittit, omneſq. tam Cardinales, quàm Prælatos cohortatur, vt orationibus, & ieiunijs, alijsq. pijs operibus operam nauent, Deum omnipotentem humillimè obſecrantes, vt de Canonizatione propoſita, omniumq. ſententijs comprobata, quid faciundum ſit, ſancti Spiritus doceat illuſtratione. Hæc de tribus Conſiſtorijs ad Canonizationem Sanctorum celebrandam pertinentibus. Rebus hiſce omnibus rite enarratis, nil aliud explicandum ſupereſt, quàm Canonizationis Decretum: cuius formam in eo pronunciando obſeruari conſuetam hoc loco apponere libet, ampliſ-

ampliſſimo prius apparatu aliqua ex parte adumbratim, ſeu potius rudi quadam Minerua deſcripto; atque ijs, qui Canonizationi ſolent intereſſe, ſummatim commemoratis, & quaſi exiguo penicillo delineatis.

De Apparatu, deq. ijs, qui Canonizationi intereſſe ſolent, necnon de Canonizationis Decreto. Cap. XXXVIII.

EO tandem die, Canonizationi dedicato, ſolemniſſima proceſſione aut ſupplicatione itur ad eam, in qua Canonizatio celebranda eſt, Baſilicam aut Eccleſiam, ſuggeſto ſeu tabulato ampliſſimo, pulcherrimèq. conſtructo; aulæis item, atque alijs ornamentorum generibus, necnon denſiſſimis luminibus enitentem; ſolio denique Pontificio, aſpectum præbente iucundiſſimum ac præclariſſimum, Altariq. ſacris rebus egregiè inſignito mirum in modum condecoratam, ac ſplendeſcentem. *Apparatus deſcriptio.*

Huic ſolemniſſimo tantæ celebritatis actui, non ſolum S.R.E. Cardinales in Vrbe commorantes intereſſe ſolent, ſed etiam Principum Oratores aut Legati, magnusq. Patriarcharum, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, aliorumq. Prælatorum numerus, necnon maxima, præter familiam Pontificiam, nobilium Virorum frequentia, & innumera hominũ omnis ordinis vtriuſque ſexus multitudo, vniuerſo item tàm regulari, quàm ſæculari Clero adſtante, atque ſpectante. Poſtea nonnullis iam rebus pro Canonizatione celebranda præſtitis, Canonizatio nomine alicuius Principis ter ſummopere, ac ſuppliciter, hoc eſt, vt aiunt, inſtanter, inſtantius, & inſtantiſſime poſtulatur; oratione item ad Deum pro diuino auxilio ad rem tantam efficiendam implorando, non ſemel directa; Deinde Summus Pontifex in ſolio ſedens, ſacris veſtibus in- *Canonizationi quinam interſint.*

 dutus,

dutus, & mitra inſignitus, Canonizationis Decretum pronunciat grauiſſimis profectò, & maximè ſignificantibus hiſce verbis:

Canonizationis Decreti forma pro Sancto Confeſſore.

AD honorem ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis, gaudium & exultationem ſupernæ, ac triumphantis Hieruſalem matris noſtræ, & exaltationem Fidei Catholicæ, & Chriſtianæ religionis augmentum, auctoritate eiuſdem ſanctæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus ſancti: Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, ac noſtra, de Venerabilium Fratrum noſtrorum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, omniumq. Patriarcharum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum in Romana curia exiſtentium conſilio, & vnanimi conſenſu, matura deliberatione præhabita, ſummaq. diligentia ex maiorum inſtitutis, etiam abundantius adhibita, Beatum N. N. (de cuius puritate fidei, excellentia vitæ, & miraculorum in vita, & in morte factorum claritate, nobis pleniſſime conſtat) decernimus Sanctorum Confeſſorum Catalogo adſcribendum, prout nunc adſcribimus, eumq. Sanctum à Fidelibus venerandum eſſe mandamus, Statuentes, vt ab vniuerſali Eccleſia, anno quolibet, in die N. feſtum ipſius, & Officium ſicuti pro vno Sancto Confeſſore tantum deuotè & ſolemniter celebrentur, vtq. in eius honorem, Eccleſiæ & Altaria, in quibus Deo ſacrificia offerantur, erigi & fundari poſſint.

Dicta Decreti forma extat in ſacrarum Veſperarum & cæremoniarum Libris, paucis quibuſdam verbis in ea interiectis, quæ quamuis in Decreto, quod infra legitur, non ſint; eumdem tamen ſenſum cum illo habent, ſenſumq. reddunt clariorem, magisq. apertum. Hinc formam quoque illam, in libro Veſperarum, atque

quę item in Codice rituali, aut cæremoniarum Sacrarij Pontificij cum alia ſuperiori conſcriptam, hoc loco apponere libuit, vt infra:

Ad honorem ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis, & exaltationem Fidei Catholicæ, ac Chriſtianæ Religionis augmentum, auctoritate eiuſdem Dei omnipotentis, Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, & Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, & noſtra, de Fratrum noſtrorum conſilio decernimus, & definimus, bonæ memoriæ N. N. Sanctum eſſe, & Sanctorum Catalogo adſcribendum, ipſumq. Catalogo huiuſmodi adſcribimus, Statuentes, vt ab vniuerſali Eccleſia anno quolibet in die N. feſtum ipſius, & Officium ſicut pro vno Confeſſore (ſi ſit Confeſſor) *vel Martyre* (ſi ſit Martyr) *deuotè, & ſolemniter celebrentur.*

Decreto pronunciato, Indulgentia viſitantibus Eccleſiam & ſepulchrum, vbi corpus Canonizati requieſcit, dari ſolet: deinde Miſſa ſolemniſſimo Ritu à ſummo Pontifice decantatur, multaq. item alia ante & poſt Decreti pronunciationem fiunt iuxta Ritum in ſacrarum cæremoniarum Libro præſcriptum: quæ ſanè omnia breuitatis cauſa ſilentio prætereunda cenſentur. Reliquum eſt, vt quinam Canonizatis ex vi Decreti, necnon ex ipſo Sanctorum iure honores debeantur, explicemus.

De ſeptem honoribus, qui Canonizatis debentur.

CAnonizati Catalogo Sanctorum adſcribuntur, hoc eſt, iubetur ac ſtatuitur, vt ab omnibus publicè colantur, ac dicantur Sancti. I.

Canonizati in publicis Eccleſiæ precibus inuocantur. II.

Templa & Aræ Deo in eorum memoriam & honorem eriguntur. III.

Sacrificia tàm ſacroſanctæ Euchariſtiæ, quàm laudum & precum (quod paſſim Officium, ſiue Horæ IV.

canonicæ nuncupatur) Deo in honorem eorumdem publicè offeruntur.

V. Dies feſti in eorumdem honorem celebrantur.

VI. Imagines eorumdem pinguntur, addito certò quodam lumine in ſignum gloriæ, quam habent in cælo.

VII. Eorumdem Canonizatorum reliquiæ, pretioſis thecis incluſæ, publicè in Eccleſia honorantur.

To. 1. Controu. lib. 1 de Beat. SS. c. 7. & 10. Hæc de Canonizatione Sanctorum, necnon de honoribus, qui Canonizatis debentur, & à Roberto Bellarmino S. R. E. Cardinale in primo de Beatitudine Sanctorum libro enarrantur, vbi etiam Sanctos nondum canonizatos cultu non publico, ſed priuato coli poſſe, rationibus atque exemplis probatur. *Lib. 3. tit. 45. cap. 1.* Id quod ex eo item, quod in tertio Decretalium libro de Reliquijs ac veneratione Sanctorum legitur, colligi poteſt: ibi enim Alexander III. dum publicum nondum Canonizatis cultum exhiberi prohibet; priuatum permittere cenſetur; ſicut etiam Doctores eo in loco affirmant. Cultus vero publicus non eſt ille, qui coram alijs exhibetur; ſed qui totius Eccleſiæ nomine, ac tamquam ab Eccleſia inſtitutus exhibetur.

Quamuis autem Sanctos nondum canonizatos credere & vocare Sanctos liceat, eos tamen tamquam Sanctos ab Eccleſia Catalogo Sanctorum adſcriptos prædicare non licet. Tametſi nonnulli honores nuper commemorati ijſdem nondum Canonizatis priuatim exhiberi poſſunt, tertius tamen & quartus eis nullo modo dari poſſe videntur: Templa enim, Altaria, & Sacrificia ex ſui natura ſunt publici cultus; propterea quòd nullum Sacrificium in Eccleſia eſt, niſi commune, & à Deo ipſo inſtitutum: Templa vero & Altaria ad Sacrificium referuntur. Hæc ex Bellarmino.

Quamuis denique Sanctos nondum Canonizatos priuatim inuocare liceat, in Litanijs tamen publicis non licet, nec etiam in ſacro Officio, niſi id à Summo

Pon-

Pontifice expreſsè concedatur, ſicut de ſancto Hyacintho, à Clemente VII. & de ſancto Raymundo à Paulo III. necnon de alijs factum eſſe conſtat: immo Clemens VII. Sigiſmundo Poloniæ Rege ſuppliciter poſtulante, conceſſit, vt in Eccleſijs ex inſtituto ſancti Dominici, ac etiam in Cathedralibus eiuſdem tantum Regni non ſolum diuinum Officium, verum etiam Miſſæ ſacrum in memoriam ſancti Hyacinthi, necnon feſtus dies celebrari, eiusq. Imagines dipingi poſſent; hac tamen lege, vt ipſe B. Hyacinthus ob dictam conceſſionem neque canonizatus, neque Catalogo Sanctorum adſcriptus cenſeretur. Quæ ſanè conceſſio quamdam (vt ita dicam) ſemicanonizationem adumbrare vix poteſt, quippe quæ vniuerſali Eccleſiæ data non fuit.

Lib. 3. c. 31. & 32. de vita & canoniza. S. Hyacinthi.

Hæc de Sanctis nondum canonizatis, atque de ijs, qui in Sanctorum numerum ſunt referendi. Nunc reliquum eſt, vt ſermonem habeamus de Romani Pontificis aut Eccleſiæ Catholicæ in Sanctis canonizandis infallibili certitudine: qua tandem re tam pia, tam vtili, tamq. fidei catholicæ neceſſaria, noſtrum de Canonizatione Sanctorum Commentarium concludemus, eademq. re, tamquam Eccleſiæ catholicæ anulo, ſeu ſigillo obſignatum, Deo fauente, reddemus.

De Romani Pontificis, ſeu Eccleſiæ Catholicæ infallibilitate, qua ſanctam Dei Eccleſiam in Sanctorum Canonizatione, quæ eſt quædam fidei proteſtatio, & profeſſio, nullo modo errare poſſe, probatur. Cap. XXXIX.

MVlti de Romani Pontificis, aut Eccleſiæ Catholicæ in canonizatione Sanctorum infallibili certitudine ſcripſerunt. Sed quia Canonizatio teſtimonijs humanis, & quidem fallibilibus innititur, ac fulcitur; ideo diuerſi diuerſa ſenſerunt.

Pro hac re vide Ant. Cerdubenſem lib. 4. pag. 317.

runt.

Thomas Vualdenſis to. 3. de Sacramentalibus c. 122. fo. 14. runt, hanc tamen concluſionem, Romanum ſcilicet Pontificem in Canonizatione Sanctorum nullo modo errare poſſe, ſtatuentes & omnino affirmantes. Contra hæreticos, qui hanc infallibilitatem negant, Thomas Vualdenſis vir doctiſſimus, ac de Chriſtiana Religione optime meritus, diſputat, & infallibilem certitudinem omnino probat ac demonſtrat. Nos itaque varias primum hac in re opiniones in medium afferemus, & quidem breuiter; potiorem deinde ac veriorem ſententiam, ſtatuendo, aperiemus; tres poſtremo loco nodos, qui veritati aduerſari videntur, explicabimus.

Auguſtini Triumphi opinio.

Aug. Triumph. q. 14. ar. 4. AVguſtinus Triumphus in libro de Poteſtate Eccleſiaſtica, dum de Romani Pontificis in canonizando infallibilitate loquitur, eum errare in Canonizatione non poſſe concludit. Papa enim (inquit ipſe) dum aliquem ſecundum præſentem iuſtitiam pro Sancto canonizat, habens pro teſte operum exteriorum euidentiam, errare non poteſt: quia iuxta allegata, ſibiq. probata ipſum canonizatum credit eſſe Sanctum ac talem eſſe declarat, Sancti Patris Auguſtini doctrina perſuaſus, dicentis: *Qui ſic credit, vt loquitur, etiamſi falſa loquatur, fideliter loquitur: qui autem non credit quæ loquitur, etiamſi vera loquatur, infideliter loquitur.* Huic ſtatim Auguſtini ſententiæ talia Triumphus verba ſubiungit: *Quantumcumque ergo non vera approbet canonizando, vel approbando aliquem Sanctum; ex quo fideliter & vere approbat ſecundum informationem ſibi factam, non errat.* Hæc Triumphus, qui alio in loco, dum diſputat, an omnes à Papa canonizati, ſint in vita æterna, eamdem tuetur opinionem dicens: *Per certitudinem cauſæ non poteſt Eccleſia ſcire omnes, quos pro Sanctis canonizat, & ſolemnizat, eſſe in vita æterna.* Et infra ad primum argumentum:

Aug. Epi. 33 ad Seuerũ Abbatẽ to. 2.

Aug. Triumph q. 14. art. 4. in fi. corp.

Aug. Triumph. q. 17. art. 4. in corp & ad primũ arg.

tum:

tum: *Eccleſia non errat canonizando aliquos Sanctos, quia non canoniZat eos eſſe Sanctos iudicio diuino ſecundum determinatiuam ſententiam: ſed iudicio humano ſecundum præſentem iuſtitiam*, (hoc eſt iuxta allegata & probata) *ſecundum quem modum Sancti ſunt, hominum reputatione & veneratione*. Et alibi ait: *Papa ergo canonizando aliquem Sanctum ſecundum præſentem iuſtitiam non errat: Quia ſic credit eum eſſe Sanctum, vt informationem recipit ſecundum allegata, & probata ſibi*. Hucuſque Triumphus, cuius opinio tanto viro non minus pio quàm docto, etſi doctiſſimo, digna non videtur, quippe quæ Romani Pontificis, & Eccleſiæ Catholicæ, vt ſic dixerim, infallibilitati aut certitudini, Sanctorumq. canonizationi plurimum derogare videtur. *Aug. Triumph. q. 14. art. 4.*

Sancti Thomæ opinio.

SAnctus Thomas, Doctor Angelicus, eo in loco, in quo diſputat, num omnes ab Eccleſia canonizati, ſint in gloria, vel aliqui eorum in inferno; tria actionum genera à Romano Pontifice præſtari ſcribit: quorum vnum ad Eccleſiam, inquit, vniuerſalem pertinet, atque ex ijs eſt, quæ ad fidem attinent, in quibus fieri nullo modo poteſt, vt iudicium Eccleſiæ vniuerſalis errare queat, iuxta diuinam prouidentiam, & infallibile Saluatoris noſtri promiſſum à Ioanne Euangeliſta hiſce verbis enarratum: *Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem*, hoc eſt, vt omnes interpretantur, in neceſſariis rebus, quæ ad ſalutem & fidem pertinent. Hinc S. Thomas magis Papæ, ad quem determinatio fidei attinet, quàm cuilibet ſapienti in ſcripturarum opinionibus, credendum eſſe ait exemplo Cayphæ, qui quamuis homo ſceleſtus, ob Pontificatum tamen, Euangeliſta Ioanne atteſtante, inſcius prophetaſſe narratur. *S. Thom. Quolib. ix. art. 16.* *Ioan. 16.* *Ioan. 11.*

Alte-

Alterum Pontificiæ actionis genus, in poſſeſſionibus aut criminibus, alijsq. id genus rebus iudicandis verſatur, in quibus, vt ait S. Thomas, iudicium Eccleſiæ ob falſas hominum atteſtationes errare poteſt.

Inter duo prædicta actionum genera Doctor medium Canonizationi locum adſcribit. Quamuis enim
1. Cor. 2. ſanctus Paulus ad Corinthios ſcribens, dicat: *Quis hominum ſcit quæ ſunt hominis, niſi ſpiritus hominis, qui in ip-*
1. Cor. 4. *ſo eſt?* Et infra: *Nihil mihi conſcius ſum: ſed non in hoc iu-*
Eccl. 9. *ſtificatus ſum*: Et in Eccleſiaſte: *Neſcit homo, vtrum amore, an odio dignus ſit*; Eccleſia tamen in Canonizatione Sanctorum errare non poteſt, quia de ſtatu alicuius certior fieri poteſt, non ſolum per inquiſitionem vitæ, atque miraculorum atteſtationem, ſed etiam, & quidem præcipuè, per diuinum Spiritus ſancti inſtinctum, qui omnia, etiam profunda Dei ſcrutatur, cuius item prouidentia fit, vt Eccleſia ſancta Dei fallibili hominum teſtimonio in Canonizatione falli non poſſit.
S. Thom. Quolib. ix. ar. 16. Hæc ex Doctore Angelico, qui ſuam opinionem concludit hiſce verbis: *Canonizatio Sanctorum medium eſt inter illa duo: quia tamen honor, quem Sanctis exhibemus, quædam profeſſio fidei eſt, qua Sanctorum gloriam credamus, pie credendum eſt, quòd nec etiam in his iudicium Eccleſiæ errare poſſit.* Hæc ſanctus Thomas.

Opinio Sancti Thomæ declaratur.

QVamuis Doctor Angelicus Romanum Pontificem aut Eccleſiam Catholicam in Canonizatione Sanctorum errare non poſſe doceat: idq. piè credendum eſſe dicat; ego tamen ex eiuſdem Sancti doctrina iſtuc ipſum non ſolum piè, ſed neceſſario credendum eſſe cenſeo. Si quis enim à Romano Pontifice pro Sancto piè ſolum, non certò, hoc eſt probabiliter, & non infallibiliter in cælo eſſe crederetur, Ec-

cleſia Catholica illum nobis colendum, precibusq. orandum, noſtrumq. interceſſorem habendum haudquaquam proponeret, ſicut factum eſſe conſtat. Id quod Sanctus Thomas, qui Canonizationem, fidei profeſſionem quamdam, qua gloriam Sanctorum ac vitam æternam profitemur & prædicamus, eſſe ait, intellexiſſe (vt opinor) viſus eſt.

Pro hac re confirmanda, ſilentio prætereundum non videtur quod Petrus Galeſinius, Protonotarius Apoſtolicus in ſuo de Canonizatione Sancti Didaci Complutenſis Commentario ſcriptum reliquit, dum de præſtantiſſima Syxti V. felicis ac ſanctæ recordationis concione in Conſiſtorio ſemipublico coram S.R.E. Cardinalibus & Prælatis ſententiam aut ſuffragium de Beato Didaco in Sanctorum numerum adſcribendo laturis, mentionem fecit in hanc verborum formam: Qua in concione à rei, quæ agebatur, magnitudine exorſus, primò de poteſtate Summi Pontificis, auctoritateq. Eccleſiæ, quæ à Deo tradita eſt, illuminatè, diuinèq. dixit: tum demonſtrauit & ſacris litteris, & rationibus ex intima Theologia depromptis, omniq. argumentorum genere, Romanum Pontificem, verum ſucceſſorem Beati Petri Apoſtolorum Principis, pro quo orauit Chriſtus Dominus, ne eius fides deficeret, *Luca 22.* eumdemq. verum caput Eccleſiæ, quæ eſt firmamentum & columna veritatis, quæq. à Spiritu ſancto regitur, ac gubernatur, in Sanctorum Canonizatione errare & falli non poſſe. Idq. non modo piè, ſed neceſſariò, & certiſſima fide credendum affirmauit omnibus ſummis rationibus diuinitus in medium allatis: cum illud etiam perſpicuè manifeſtum ſit, Eccleſiæ, Pontificisve decreta, & certa & firma eſſe, quæ ad fidem, aut morum diſciplinam pertinent, cum certis & firmis principijs, fundamentisve innitantur. Hæc ad verbum Galeſinius, cuius opera Syxtus V. in rebus Eccleſiaſti-

cis, & quidem grauioribus, inter alios à ſecretis Viros vti non raro ſolebat.

Piè igitur, vt Doctoris Angelici explicetur dictum, hoc eſt pietate fidei, ſeu pia & firma fide ac neceſſariò credendum eſt, Eccleſiam in Canonizatione Sanctorum nec fallere, nec falli poſſe: immo eius oppoſitum non ſolum ſine temeritate, ſed etiam, vt ait M. F. Gregorius Nunnius Luſitanus, Vir ſanè doctus & pius, non ſine maxima impietate, quæ, meo quidem iudicio, hæreſim ſapit, poſſe affirmari omnino credendum cenſetur. Hinc Melchior Canus, eos, qui Eccleſiam in Canonizatione Sanctorum errare poſſe dicerent, non hæreticos quidem, ſed temerarios, impudentes, & irreligioſos nominat, & ab Eccleſia puniendos eſſe affirmat: quia ſicut iniuriam facit Martyri, qui orat pro Martyre; ita & multo quidem maiorem Martyri infert iniuriam qui Martyrem Catalogo adſcriptum è Sanctorum numero reijcit. Immo (ait Canus) ſi vnum aliquod huius generis decretum in dubium reuocare liceret; certè (inquit ipſe) Hieronymi, Ambroſij, Auguſtini, & reliquorum ſanctitas in quæſtionem ſine crimine reuocari poſſet: valdeq. abſurdum non foret, ſi cultus omnium Sanctorum, qui poſt Clementem conſecrati ſunt, ab Eccleſia exploderetur. Quo nihil ſtultius, aut impudentius dici poteſt. Ne igitur tantus error in Eccleſia inter Sanctos canonizandos naſcatur, Deus peculiariter prouidere credendus eſt: cuius peculiariſſimæ prouidentiæ abunde magnum argumentum eſt, quòd fides, ab humanis teſtibus ſemel in huiuſmodi iudicijs ſuſcepta, numquam infirmata eſt. Hæc à Cano non minus eleganter, quàm docte, etſi doctiſſimè in quinto de Auctoritate Conciliorum libro hinc inde ſcripta, & à me hunc in locum fideliter congeſta.

Greg. Nũnius lib. 3. de opt. Reip. ſtatu cap. 11. §. Ex his to. 1.

Lib. 5. c. 5. q. 2. cõcl. 3

S. Augu. ſermone 17. de verbis Apoſt. to. 10. Et de celebr. Miſſ. c. 6. Cũ Marta lib. 3. Decretal. tit. 41.

Canus vbi ſupra.

Sanctorum Ordo I.

Ioannes Driedo in libro de dogmatibus varijs, & li- *To.1.c.1. pag. 207.*
bris apocryphis quarto, tres Sanctorum Claſſes enu-
merat: in quarum prima Sancti tàm veteris, quàm *Prima Claſſis.*
noui Teſtamenti recenſentur, hoc eſt, Abel, Noe, Abra-
ham, Iſaac, Iacob, & ceteri Patriarchæ multi & Pro- *Eccl. 44.*
phetæ; Ioannes item Baptiſta, Stephanus, Apoſtoli
duodecim, Latro etiam in cruce moriens, cui dixit
Chriſtus: *Hodie mecum eris in Paradiſo*; Paulus quoque, *Hebr. 11.*
ac multi alij iam in cælo viuentes, de quibus in Scri-
ptura ſacra fit mentio. Claſſis huiuſce Sanctos (in-
quit Driedo) in cælo viuere ac regnare credendum
eſt ea fide, qua credimus ceteris fidei articulis in Scri-
ptura ſacra expreſſis. Si quis autem eos in cælo vi-
uere non crederet, aut dubitaret, is profecto hæreticus
cenſendus foret, quia de Scripturæ Canonicæ auctori-
tate dubitaret, noſq. ab ea falli poſſe crederet. Id quod
hæreſis omnino eſt. In hac eadem Claſſe adde item
Sanctos Innocentes in Scriptura ſacra; præſertim verò
in Euangelio inter Martyres connumeratos, necnon
ab Eccleſia in Litanijs ante Sanctum Stephanum Pro-
tomartyrem inuocatos, ſed poſt Sanctum Stephanum
ſolemniter, quantum ad Feſtiuitatem, celebratos: quia
tametſi ante Sanctum Stephanum Innocentes ipſi non
loquendo, ſed moriendo confeſſi ſunt; Sanctus autem
Stephanus poſt Chriſti glorificationem, Sancti tamen
Innocentes ante Chriſti Paſſionem, & glorificationem
Martyrium paſſi fuerunt. Hinc in feſto die S. Stepha-
ni tam Canticum Angelorum, quàm Symbolum Apo-
ſtolorum, & Alleluia in Miſſa; & in Matutino Sym-
bolum Sanctorum Ambroſij, & Auguſtini recitantur;
ſed in Feſto die Sanctorum Innocentum, non item:
quia ſtatus Glorificationis ſtatum Paſſionis excedit.

Symbolum autem Apoſtolorum ratione Octauæ Natiuitatis Domini in die Sancti Stephani recitatur. Octaua enim Glorificationis aut fruitionis diuinæ diem in Cælo, æterna lætitia plenam, repræſentat. Propterea in Sanctorum Innocentum Octaua ad Miſſam Canticum Angelorum recitatur.

Sanctorum Ordo II.

In ſecunda Sanctorum Claſſe repoſitos Driedo inquit eſſe Sanctos illos, quorum laudabilis vita, & glorioſus exitus vniuerſam in toto terrarum orbe Eccleſiam illuſtrauit: è quorum numero, vt ego opinor, & ex Driedone colligitur, poſſunt eſſe illi, quorum memoria fit in ſacro Miſſæ Canone, & alij poſt editum Miſſæ Canonem permulti, quos eſſe Sanctos, nemo rationabiliter, vel ſine temeritatis & impietatis labe negare, aut dubitare poſſet. Si quis enim, quicumque ille ſit, Regum, Ducum, ſiue Principum, aut Philoſophorum res geſtas & hiſtorias toto terrarum orbe diffuſas, & diuulgatas negaret, ſtupidus ac temerarius, & merito quidem, cenſeretur; quanto magis temerarius & impius (vt ait Driedo) iudicandus foret qui vniuerſalis Eccleſiæ iudicium iam olim tot Epiſcoporum, tot Doctorum, totq. hominum iuxta ſeriem ſucceſſionis ſuccedentium conſenſu firmatum negaret? Idcirco de his quòd ſint *Sancti*, credendum eſt, ſed non ſic (ait Driedo) ex reuelatione in Scripturis ſacris deſuper facta, ſicut de illis in prima Claſſe repoſitis.

Secunda Claſſis.

Sanctorum Ordo III.

In tertia Sanctorum Claſſe ſunt illi, qui in diuerſis Regnis ac Prouincijs mirabili vitæ ſanctitate claruerunt, quorum item vita laudabilis & exitus glorioſus, aut

Tertia Claſſis.

aut in toto Regno, aut in tota Prouincia emicuit & innotuit. De his enim ad veram ſanctitatem dignoſcendam ex fidelium hominum teſtimonijs, alijsve indicijs Eccleſia ſancta Canonizationis cenſuram adhibere conſueuit.

Quamuis autem (inquit Driedo) non oporteat nos omnium horum ſanctitatem tam firma, tamq. immobili fide credere, quàm credimus ſanctitatem eorum, qui in canonicis Scripturis deſcribuntur, eorum tamen ſanctitas ſine temeritate ſtupiditatem aut amentiam præſeferente, negari non poſſet; hunc tamen temerarium & amentem Driedo hæreticum non iudicandum eſſe ait. Hæc ex Driedone varia eruditione non mediocriter exculto.

M. F. Dominicus Bañes, Vir ſanè doctiſſimus ac pijſſimus, in ſuis de Fide, Spe, & Charitate Commentarijs ſcholaſticis, de Canonizatione Sanctorum à Romano Pontifice, ſeu à Concilio præſtita, ſine hæreſis ſuſpicione dubitari non poſſe inquit in hanc verborum formam: Temerarium eſt valde, & ſcandaloſum, & hæreſim ſapit, dicere, quòd Papa, aut Concilium poſſit errare in Canonizatione Sanctorum. Immo ad finem dubitationis ait: Nemo niſi amens, aut hæreticus credendus eſt, qui dubitaret, an Sanctus canonizatus ſit in cælo, cum huiuſmodi auctoritas canonizandi vtatur tot tantisq. hominum fide digniſſimorum teſtimonijs, inſuper & miraculis. Merito ergo qui de ipſo Sancto dubitat, in ſuſpicionem hæreſis venit, atque hæreſim ſapit. Hucuſque Bañes, concluſione ipſa ſummis iam rationibus, quas breuitatis cauſa ſilentio prætermittemus, comprobata. Quamuis autem antiquiores Doctores, veluti S. Thomas & alij, piè credendum eſſe, Eccleſiam in Canonizatione Sanctorum errare non poſſe dicant; recentiores tamen Theologi ob hæreſim (inquit Bañes) proximis temporibus

Bañes in ſecundam ſecūdæ S. Tho. q. 1. art. 10. Dub. 7.

S. Thom. Quodlib. 6. art. 16. B. Anton. 3. p. ti. 12. cap. 8. Caiet. de Indulg. ad Iul. cap. 8.

ribus

ribus ortam illorum, qui eius auctoritatem, & infallibilitatem in Canonizatione Sanctorum irridebant, & negabant; merito decernunt, hæreſim ſapere Luteranorum, aſſerere Eccleſiam in alicuius Canonizatione falſam fuiſſe, etiamſi auctoritas canonizandi non negetur. Hæc Bañes ad verbum.

In Canonizatione itaque Sanctorum Eccleſiam nec errare, nec falli poſſe non ſolum piè, ſed neceſſariò & certiſſima fide credendum, affirmandúmq. omnino eſt, ob aſſiſtentiam Spiritus ſancti à Chriſto Domino pro-
Ioan. 16. miſſam apud Ioannem Euangeliſtam hiſce verbis: *Cum venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem*, in rebus ſcilicet, vti diximus, neceſſarijs, quæ ad ſalutem & fidem pertinent. Quæ ſanè promiſſio ijs etiam confirmatur verbis, quæ Chriſtus Dominus ipſi Petro di-
Lucæ 22. xit: *Ego rogaui pro te, vt non deficiat fides tua: & tu aliquando conuerſus, confirma fratres tuos.*

Quamuis autem Petrus ad horam, non ad extremum vſque vitæ finem, vel, vt ſic dixerim, finaliter defecerit, ipſa tamen Lucæ auctoritas non ſolum ex ipſis Chriſti Domini verbis, ſed ex Sanctorum item Patrum, ac Doctorum explicationibus de perſonali
Io. de Turrecrem. li. 2. ſummæ de Eccl. 102. ad primum arg. & ad 6. Petri fide, non autem de fide aliorum Pontificum perſonali, vt ait Ioannes de Turrecremata, intelligi debet: hoc eſt, de Petri fide perſonali, in vtilitatem tamen Eccleſiæ vniuerſalis, & quatenus perſonalis Petri fides à perſonali ceterorum Pontificum fide diſtinguitur, vt infra, & fuſius quidem, explicabimus: Romanus enim Pontifex (inquit ipſe de Turrecremata) non in gratijs & prærogatiuis perſonalibus Beato Petro ſuccedit, ſed in Sede & officio Pontificatus, atque ex conſequenti in priuilegijs Pontificiæ ſedis & officij. Hinc quamuis Romani Pontificis perſonam in ijs, quæ ad fidem pertinent, errare poſſe, aut male opinari (ait Turrecremata) contingeret; admitti tamen

men

men nullo modo poteſt, vt Romanus Pontifex in ſententia ferenda, ſiue in iudicando, vel, vt aiunt, iudicialiter procedendo in ijs, quæ ad fidem attinent, errare poſſit: quia aſſiſtentia Spiritus ſancti à Chriſto promiſſa non perſonam Papæ, ſed officium, aut ſedem Pontificiam reſpicit; ob idq; opinio ad perſonam, iudicium vero ad officium, aut ad ſedem Pontificiam pertinet. Si quis autem vnquam Romanus Pontifex (quod Deus auertat) hæreticus efficeretur; ille, vt Ioanni de Turrecremata placet, vbi primum à Chriſti fide cadit, ab eiuſdem Cathedra & ſede cadit; hinc illud hæretici iudicium, Apoſtolicæ Sedis iudicium non foret, neque vllius auctoritatis aut momenti eſſet. Hæc ex Ioanne de Turrecremata. *Ioan. de Turrecre. vbi ſup. Et cap. Si Papa diſt. 40*

Sunt autem qui huius generis caſum euenire non poſſe velint: illud enim contra fidem iudicium, aut morte intercedente, aut aliena inſtructione, ſeu interna inſpiratione, aut Chriſtifidelium oppugnatione, ſiue alio quouis modo iuxta placitum diuinæ voluntatis, à Deo prohibitum iri affirmant; idq. exemplo Balaam, Cayphæ, & Anaſtaſij Papæ comprobant. Balaam namque, Propheta malus, Iudæorum Populo iam benedicto maledicturus, iuſſu Dei benedixit. Cayphas etſi ſceleſtus; ob Pontificiam tamen dignitatem inſcius prophetauit. Anaſtaſius huius nominis ſecundus, dum Acacium hæreſiarcham reuocare tentaret, diuino nutu percuſſus interijt, vt ait Gratianus: cuius opinio à Couarruuia in libro variarum reſolutionum tamquam fabuloſa confutatur: conſtat enim Acacium vita functum ſub Felice III. cui ſucceſſit Gelaſius Primus, & huic Anaſtaſius Secundus. Adde etiam quòd Anaſtaſius Acacij memoriam ab Eccleſia Catholica delendam curauit, vt in Epiſtola eiuſdem Anaſtaſij prima ad Anaſtaſium huius nominis primum Imperatorem videre licet. Quæ igitur de Anaſtaſij Papæ errore atque punitione *Ioan. Turrecrem. vbi ſup. ad 7.* *Num. 22. 23. 24.* *Ioan. 11.* *Gratianus Decr. p. 1. diſt. 19 c. Anaſtaſius.* *Couarr. lib. 4. c. 13 to 2. Et in Annot. ad eumdem textum.* *Anaſtaſij factum declaratur.*

nitione

nitione dicuntur à Gratiano, ex quo Platina, Volaterranus & alij eamdem fabulam mutuò acceperunt, mera commenta eſſe ait Couarruuias, cui Cæſar Baronius S.R.E. Cardinalis aſſentitur, dum Acacium ſub Felice III. obijſſe, & Anaſtaſium Papam, integrum ac ſincerum in Catholica fide permanſiſſe, atque catholicum ex hac luce deceſſiſſe, narrat. Eccleſiæ igitur ſanctæ Dei, iudicium in ijs, quæ ad fidem pertinent, & in Canonizatione præſertim, quæ eſt quædam fidei proteſtatio, errare nullo modo poteſt. Id quod non ſolum piè, ſed etiam neceſſariò credendum iure cenſetur. Quamuis autem ijs in rebus, quæ ſunt facti, ſiue in ijs iudicijs, quæ ad particularia facta pertinent, Romanum Pontificem errare poſſe inficias ire non queam, illud tamen in aliquo Sancto canonizando iudicium, ex eo iudiciorum genere non eſt, quod ad priuatum hominem, ſed ad vniuerſalem Eccleſiæ ſtatum attinet; cum inter Sanctos relatio, vti non ſemel diximus, ſit quædam fidei profeſſio aut proteſtatio, qua gloriam & æternam vitam Sanctorum credimus, & prædicamus. Nunc reliquum eſt, vt ceteros nodos de Pontificia canonizandi infallibilitate proponamus, propoſitosq. diſſoluamus.

To. 6. Annal. Anno Dom. 487 & 497.

Dubitatio prima.

De Catholicæ Eccleſiæ infallibilitate, ſiue infallibili certitudine in Canonizatione Sanctorum. Cap. XL.

ECcleſiæ Catholicæ infallibilitati, in ijs, quæ ad fidem pertinent, præſertim vero in Canonizatione Sanctorum aperte videtur aduerſari ille in Decretalibus Textus, in quo hæc leguntur verba: *Iudicium Eccleſiæ nonnumquam opinionem ſequitur, quam & fallere ſæpe contin-*

Lib. 5. Decretal tit. 39 c. 28. de ſent. ex com. cap. A nobis.

contingit, & falli. Qui ſane nodus quamuis veritati aperte refragari videatur; facillime tamen diſſoluitur, ſi ad diſtinctionem actionum illam, quam nuper in medium attulimus, confugiatur. 87. 88.

Dubitationis declaratio, & ſolutio.

ROmani Pontificis actionum tria genera eſſe diximus, quorum vnum propria priuatorum hominum facta reſpicit, quæ ſunt promotiones ad dignitates, & gradus, beneficiorum collationes, & iudiciariæ tàm contra aliquem, quàm pro aliquo ſententiæ, idq. genus alia, in quibus infallibile iudicium dari non poteſt: quia tàm Iudex, quàm Conſiliarij, necnon teſtes inordinata quadam animi affectione atque commotione affici queunt. His itaque, alijsq. de rebus, hoc eſt, ob fallacias, ſeu falſas probationes, aut atteſtationes à recto & vero ſenſu in iudicando declinari poteſt; ideo in textu commemorato hæc ſtatim ſequuntur verba: *Propter quod contingit interdum, vt qui ligatus eſt apud Deum, apud Eccleſiam ſit ſolutus: & qui liber eſt apud Deum, Eccleſiaſtica ſit ſententia, innodatus*. Huc igitur ſpectat textus ille nuper commemoratus, quem ceteris Romani Pontificis, aut Eccleſiæ Catholicæ actionibus nullo modo conuenire dicendum eſt.

87. 88. *Siluester in verbo Canonizatio nu. 3.* *Lib. 5. Decretal. vbi ſupra.*

Quædam alia ſunt, quæ non propria priuatorum hominum facta, nec Papæ perſonam, ſed ſtatum totius Eccleſiæ vniuerſalem reſpiciunt, cuiuſmodi ſunt ea, quæ ad fidem attinent, è quorum numero ſunt, ait Siluester, determinationes circa ea, quæ ſunt fidei; vel declarationes, quæ ad fidei articulos, & ad Eccleſiæ ſacramenta pertinent; vel quantum ad ea omnia, quæ in ſacra Scriptura continentur; vel quantum ad bonos mores, veluti ſunt etiam Decreta & Decretales, in quibus Romanus Pontifex, diuina prouidentia

Siluester vbi ſupra.

præuia, quæ Eccleſiæ ſuæ ſanctæ prouidere ſemper ſolet, errare nullo modo poteſt: immò, vt ait Silueſter cum alijs Canoniſtis ac Theologis, qui crederet dictis in rebus Eccleſiam errare poſſe, ab hæreſeos labe alienus non eſſet.

Silueſter vbi ſupra. Io. Neap. Quodlib. xi.

Cum igitur Canonizatio, quæ eſt quædam fidei profeſſio, ad hoc actionum genus pertineat, quia per eam Sancti declarantur, & vt exemplar fidei ac ſanctæ vitæ in noſtris neceſſitatibus inuocandi proponuntur; in ea actione Romanus Pontifex errare nullo modo poteſt: tunc enim probationes & atteſtationes humanæ, falſæ eſſe non queunt; quia ſumuntur tamquam cauſa (vt aiunt) ſine qua non, cum ratio Canonizationis præcipua ſit aſſiſtentia Spiritus ſancti, quæ in huiuſmodi re tam ardua, tamq. neceſſaria, ita Romano Pontifici, ſeu Eccleſiæ Catholicæ adhæret, vt errare non valeat, tanto vniuerſalis Eccleſiæ bono perſpecto, diuinòq. præſertim Saluatoris noſtri promiſſo accedente: *Cùm venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem*, ſaluti videlicet ac fidei neceſſariam. Et: *Ego rogaui pro te* (Petre) *vt non deficiat fides tua*; quaſi dixerit, etſi ad horam, non tamen ad finem, vel, vt aiunt, finaliter deficiat. Quando enim, vt ait Turrecremata, Chriſtus orauit pro fide Petri, orauit pro fide Eccleſiæ ſuæ, cui Petrus tamquam Princeps & caput præeſſe debebat. Viguerius autem Ioannem à Turrecremata & alios Canoniſtas ac Theologos ſequutus, ait Chriſtum non oraſſe pro fide Petri, vt priuata perſona erat, hoc eſt, pro fide Petri tantum perſonali, ſed pro fide Petri, hoc eſt Petri & Eccleſiæ, quæ vniuerſalis eſt: nec pro fide (vt ait Viguerius) aliorum Apoſtolorum, hoc eſt, pro Sedibus & Eccleſijs aliorum Apoſtolorum, ſiue pro Succeſſorum eorumdem Sedibus & Eccleſijs, quas aliquando erraſſe ac defeciſſe, ſolamq. Petri Sedem, hoc eſt, Eccleſiam Romanam

Ioan. 16. Lucæ 22. Io. de Turrecrem. li. 2. ſumma c. 112. ad ſecundū. Io. Vigue. de virt. fid. v. 3. nu. 103. Io. Turrecrem. vbi ſup. ad primū in fin.

nam immaculatam ſemper fuiſſe iuxta infallibilem Saluatoris Domini promiſſionem fatendum eſt.

Quòd autem Beati Lucæ Euangeliſtæ auctoritas nuper commemorata, ſiue Chriſti Domini promiſſio Petro præſtita, de Eccleſia Catholica Romana, quatenus ab alijs Eccleſijs diſtinguitur, intelligenda ſit; Cyrillus, Chryſoſtomus, Hieronymus, Bernardus, Anſelmus, Albertus Magnus, Thomas Aquinas, & alij, præter etiam Leonem I. & Agathonem, ſummos Pontifices, vno id conſenſu affirmant: quorum verba breuitatis cauſa ſilentio prætermittenda cenſeo.

Ex ea itaque Chriſti promiſſione Petro præſtita: *Ego rogaui pro te, vt non deficiat fides tua: & tu aliquando conuerſus, confirma fratres tuos*; duo in Petro, ait F. Gregorius Nunnius, peculiariter ſeſe nobis offerunt conſideranda, quorum alterum ad priuatam hominis perſonam; alterum vero ad communem Eccleſiæ vtilitatem pertinet. Quòd enim Petrus Chriſtum negauerit; hominis; quòd autem conuerſus, confirmauerit fratres, Eccleſiæ erat; illud proprium, hoc autem commune. Ita etiam quòd fides, quam Petrus peculiariter habebat, ſit interius ſeruata, hoc ei tributum fuit: quòd autem ſinceram fratribus fidem, ne Eccleſia in iudicio deficeret vnquam, præbuerit, Eccleſiæ priuilegium fuit. *Ego* (inquit Chriſtus) *rogaui pro te* (Petre) *vt non deficiat fides tua*; Ecce Petri fidei firmitudinem conceſſam; ſed in quem finem? in Eccleſiæ profecto vtilitatem, ijs verbis indicatam: *Et tu aliquando conuerſus, confirma fratres tuos*. Hæc ex Nunnio, qui plura ibidem in eamdem proſequitur ſententiam. Iudicium itaque Romani Pontificis, aut Eccleſiæ in ijs, quæ ad fidem pertinent, nec fallere nec falli poteſt. Quoniam vero huic veritati nonnulla Summorum Pontificum facta refragari videntur; ea explicare neceſſe eſt, vt huius generis ſcrupulus ab animo eorum, qui nodum,

Greg. Nunnius lib. 3. de opt. Reip. ſtatu c. 7.

vt prouerbio dici ſolet, in ſcirpo quærunt, penitus euellatur.

Dubitatio ſecunda.

De Catholicæ Eccleſiæ infallibilitate, ſiue infallibili certitudine in Canonizatione Sanctorum. Cap. X L I.

DVo ſunt Romanorum Pontificum exempla, quæ Catholicæ Eccleſiæ infallibili certitudini aduerſari videntur. Horum vnum ad Stephanum VII. quem dicunt VI. & ad Ioannem VIII. quem dicunt IX. alterum verò ad Nicolaum III. & Ioannem XXII. pertinent:

Dubitationis ſecundæ membrum I.

Platina & Martinus hiſt. & alij. *Formoſi factū narratur.*

QVod ad primum pertinet exemplum, Formoſus, vt Scriptores prodiderunt, dum eſſet Cardinalis, & Epiſcopus Portuenſis, omni Eccleſiaſtica dignitate priuatus, laicalibusq; indumentis indutus, ſe ab Vrbe diſcedentem, numquam, nec Romam, nec ad Epiſcopatum rediturum iure iurando affirmauit. Hunc deinde contra iura ſacramenti, ad Vrbem redeuntem, necnon ad Epiſcopatum reſtitutum, & aliquot poſt annis ad Pontificiam dignitatem aſſumptum, ob iuramentum præſtitum, verum Papam non fuiſſe credens Stephanus huius nominis VII. omnia eius geſta irrita fuiſſe declarauit: Ioannes vero IX. dictum Formoſum verum fuiſſe Papam credens, Stephani res geſtas improbauit, & Formoſi acta in Concilio Rauennæ reſtituit.

Steph. vij. *Ioan. ix.* *Ex Turre crem. & Calxia.*

Dubitationis declaratio, & ſolutio.

THeologi & Canoniſtæ omnes in ijs, quæ ſunt fidei, Papam ſiue Eccleſiam Catholicam errare

nullo

nullò modo poſſe iuxta Saluatoris Domini promiſſum omnino affirmant: ſi autem Eccleſiam, ſiue Papam errare vnquam contingat; errorem illum aut facti, aut perſonalem, ſiue opinatiuum vocant, non iudicialem: nam iudicium, vti diximus, ad officium aut ad Pontificiam ſedem pertinet, opinio autem ad perſonam. Quamuis itaque alterum Summorum Pontificum in cauſa Formoſi erraſſe dicamus oporteat, ille tamen error non fuit in fide, aut iudicialis, ſed opinatiuus, ſeu perſonalis ac facti: altercatio enim illa, ſicut Ioannes de Turrecremata & Cælaia inquiunt, non errat de fide, ſed de facto, in quo Eccleſia errare poteſt, vt ipſi & alij affirmant. Stephanus namque Formoſum non verum Papam fuiſſe putabat; Ioannes autem verum Papam eumdem opinabatur.

Error facti ac perſonalis. *Iudicium ad officiū, opinio ad perſonam pertinent.* *Ioannes de Turrecrem. lib. 1. ſumma c. 112. ad 9. arg.* *Io. à Cala ia lib. 3. ſent. 25. diſt. q. 5. pag. 148.*

Dubitationis ſecundæ membrum II.

ALterum Summorum Pontificum exemplum à nobis propoſitum eſt de Chriſti & Apoſtolorum eius paupertate, quæ ad fidem pertinet. Nicolaus enim huius nominis III. & Ioannes XXII. apud Apoſtolicæ Sedis hoſtes viſi ſunt altercari, & alterum alteri in re ad fidem pertinente aduerſari.

In ſexto Decret. li. 5. de verb. ſignif. tit. 12. cap. 3. Extraua. de verb. ſign. c. 4.

Dubitationis declaratio, & ſolutio.

PRo huius generis nodo diſſoluendo, temporum ac paupertatum diſtinctionem in medium afferendam cenſeo: duas enim duobus temporibus paupertates Saluatorem noſtrum verbo & exemplo docuiſſe conſtat. De prima paupertate, quæ nec in ſpeciali, nec in communi quidquam proprij admittebat, Chriſtus Dominus loquutus eſt, dum Diſcipulos ſuos ad prædicandum mittens dixit: *Nolite poſſidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis veſtris: non peram in via,* *Matt. 10.*

nec

nec duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam: dignus enim eſt operarius cibo ſuo. Hæc Beatus Matthæus, qui
Matth. 8. de Chriſto Domino alio in loco ait: *Filius hominis non habet vbi caput reclinet*. Primam igitur paupertatem Saluator noſter Chriſtus tempore prædicationis verbo & exemplo docuit: eoq. tempore Chriſtus & Apoſtoli nihil vllo modo, hoc eſt, nec in ſpeciali nec in communi poſſidebant, à bonis mulieribus neceſſaria ſibi
Luca 8. ſumentes, vt Lucas Euangeliſta ſcriptum reliquit. Hanc
Nicol. iij. paupertatem in Chriſto fuiſſe, Nicolaus Papa decla-
Ioan. xxij. rauit, & litteris Apoſtolicis affirmauit. Ioannes autem XXII. ſecundam paupertatem, quæ victui neceſſaria in communi poſſidenda admittit, in Chriſto fuiſſe Apoſtolicis etiam litteris explicauit, hæreticumq. eſſe illum, qui Chriſtum Dominum & Apoſtolos nihil in communi habuiſſe diceret. Hanc enim paupertatem Chriſtus Dominus, parum antequam pateretur, verbo item atque exemplo docuit, vt Lucas Euan-
Luca 22. geliſta ſcribit hiſce verbis: *Quando miſi vos ſine ſacculo, & pera, & calceamentis, numquid aliquid defuit vobis? At illi dixerunt: Nihil. Dixit ergo eis: Sed nunc qui habet ſacculum, tollat ſimiliter & peram: & qui non habet, vendat tunicam ſuam, & emat gladium*. Hucuſque Beatus Lucas:
Gloſſa interlin. ex Turrecr. li. 2. c. 112 ad x. arg. cuius locum Gloſſa interlinearis examinando ait: *In hoc quoque nobis datur exemplum, vt nonnumquam cauſa inſtante, de noſtri propoſiti rigore intermittere poſſimus*. De loculis autem, in quibus ea, quæ Chriſto, & Apoſtolis ad ſui, eorumq. neceſſitates ſubleuandas ſeruabantur,
Ioan. 13. Ioannes Euangeliſta teſtatur, dicens: *Quod facis* (Chriſtus inquit Iudæ) *fac citius*. Hoc autem nemo ſciuit diſcumbentium ad quid dixerit ei. Quidam enim putabant, quia loculos habebat Iudas, quòd dixiſſet ei Ieſus: Eme ea, quæ opus ſunt nobis ad diem feſtum: aut egenis vt aliquid daret. Hæc de loculis. Quo in loco S. P. Auguſtinus ait: *Habebat ergo & Dominus loculos,*

los; & à fidelibus oblata conſeruans; & ſuorum neceſſitatibus, & alijs indigentibus tribuebat. Hæc Auguſtinus de vita Apoſtolorum in communi, de qua in Actis Apoſtolicis legitur in hæc verba: *Multitudinis autem credentium erat cor vnum & anima vna: nec quiſquam eorum, quæ poſſidebat, aliquid ſuum eſſe dicebat, ſed erant illis omnia communia.* Hæc S. Lucas in Actis Apoſtolorum, vbi de huius generis vita, quam ſanctæ Religiones imitantur, venerabilis Beda hunc ait in modum: *Qui ita viuunt, vt ſint omnia communia in Domino, Cœnobitæ vocantur: quæ vita tanto felicior, quanto ſtatum futuri ſæculi imitatur, vbi omnia communia, quia Deus eſt omnia in omnibus.* Hæc Beda Sanctus. Vtramque igitur vitam, quæ propriam perfectionis Euangelicæ retinet formam; Chriſtus Dominus & verbo & exemplo, diuerſis tamen temporibus, docuit. Hinc ex ſecundæ vitæ exemplo, quod victui neceſſaria in communi poſſidenda admittit, perfectioni Euangelicæ nullo modo derogari videmus: quia vt ait S. Thomas in Summa, perfectionis natura & vis, quam alij eſſentiam vocant, non in paupertate, quæ ad perfectionem perueniendi exercitium & inſtrumentum eſt, re vera conſiſtit, ſed in Chriſto Domino ſequendo, iuxta Beati Hieronymi ſententiam. Hic enim, dum ea Petri apud Matthæum perpendit verba; *Ecce nos reliquimus omnia, & ſequuti ſumus te, quid ergo erit nobis?* necnon Chriſti reſponſum Petro datum, examinat, inquit: *Non dixit* (Chriſtus ſcilicet) *Qui reliquiſtis omnia, hoc enim Crates fecit Philoſophus, & multi alij diuitias contempſerunt; ſed qui ſequuti eſtis me: quod proprium Apoſtolorum eſt, atque credentium.* Hæc Hieronymus. Euangelica itaque perfectio aliquid in communi habere admittit, ſolamq. ſolicitudinem, vt ait Doctor Angelicus, ſuperfluam, non neceſſariam prohibet apud Matthæum dicentem: *Ne ſolicıti ſitis, quid manducetis, aut corpori veſtro quid induamini.*

Augu. in Io. tract. 62. to. 9. Et 12. q. 1 Habebat. Act. 4. Beda ex Gloſſa ordinaria. 1. Cor. 15. S. Tho. 2. 2. q. 188. art. 7. Matt. 19. Hier. to. 9 in c. 19. Matth. Matth. 6.

Nec

Nec huic doctrinæ refragatur illud alterum Salua-
Matth. 6. toris noſtri dictum apud Euangeliſtam dicentem: *Nolite ſoliciti eſſe in craſtinum. Craſtinus enim dies ſolicitus erit*
To. 6. in *ſibi ipſi, ſufficit diei malitia ſua.* Hanc enim ſententiam
cap.6. B. Hieronymus hunc in modum exponit: *Sufficit no-*
Hom. 16.
in Matt. *bis præſentis temporis cogitatio: futurorum curam, quæ incerta*
in opere *eſt, Deo relinquimus.* Sanctus Ioannes Chryſoſtomus eam
imperſ. explicat hiſce verbis: *Sufficit labor, quem pateris propter neceſſaria: noli de ſuperfluis laborare:* malitia enim diei pro
Aug.li.2. labore ſumitur. S. P. Auguſtinus eam in hæc verba
de ſerm. interpretatur: *Cum aliquid boni operamur, non temporalia,*
Dom. in
monte c. quæ ſignificantur per craſtinum, *ſed æterna cogitemus.*
25.to.4. Hæc de ſuperflua rerum temporalium ſolicitudine obiter, occaſione ſuadente.

Ab ijs itaque, qui aliquid habent in communi, perfectioni Euangelicæ non derogatur: immo hanc vitæ perfectionem à Chriſto Domino & verbo & exemplo nobis monſtratam ac declaratam fuiſſe conſtat. Id quod
Ioa. xxij. Ioannes XXII. in litteris Apoſtolicis affirmauit, il-
factum ex lumq. hæreticum eſſe declarauit, qui Chriſtum Domi-
plicatur. num nihil in communi habuiſſe diceret. Quæ ſanè
Nicol iij. ſententia Nicolao III. qui Saluatorem noſtrum nec
dictum ex
plicatur. in ſpeciali nec in communi aliquid habuiſſe declarauit, non aduerſatur, ſi tempora diſtinguantur. Chriſtus enim loculos aliquando habuit, aliquando vero non habuit: quæ profectò propoſitiones tamquam ſub-
Subcōtra contrariæ, non autem contrariæ, veræ eſſe poſſunt, ac
ria poſſūt reipſa ſunt veræ. Loculos namque Saluator Dominus
eſſe vera. ſuæ prædicationis initio non habuit, vt ait Nicolaus III. ſed parum ante quàm pateretur habuit, vt Ioannes XXII. fatetur. Nemo igitur eorum Pontificum vllo modo errauit. Nec Ioannes Decreta Nicolai reuocauit, ſed declarauit.

Nicolaus enim hæc de Ordinis Minorum Fratribus dixit: Fratres minores in rebus oblatis eis nihil iuris

& do-

& dominij habent niſi ſolum ſimplicem vſumfructum denudatum ab omni iure & dominio, atque proprietate tàm in ſpeciali, quàm in communi.

Ioannes XXII. declarauit, hæc Nicolai verba debere intelligi in rebus, in quibus vſus à dominio & proprietate ſeparari poteſt, veluti ſunt res immobiles, & multæ item mobiles; non autem in rebus, quæ vſu conſumuntur. Dixit etiam Ioannes, Fratres minores ius vtendi habere ijs item in rebus, quibus vtuntur: quod iuxta Nicolai placitum eſſe declarauit. Nec ob id, vt ait Ioannes de Turrecremata, Nicolao præiudicium fieri credendum eſt; quia ipſemet Nicolaus in ſua Conſtitutione expreſſe ſcribit, vt Fratres in rebus circa eam dubijs ad Sedem Apoſtolicam confugerent. *Ioan. xxij. dictum declaratur. Turrecr. in ſumma lib. 2. cap. 112. ad x. arg. in fine.*

Adde etiam, quòd ſi abſque Saluatoris noſtri præiudicio præceptum de non iurando Romanus Pontifex declarauit, dicens, iuramentum in omni caſu prohibitum non fuiſſe; immo eos hæreticos eſſe ait, qui iurare numquam omnino licere dicerent; multo magis Ioannes Conſtitutionem Nicolai declarare potuit, non ſolum in ijs, quæ ad Fratres minores attinebant, ſed etiam alijs in rebus, quæ nec ad fidem, nec ad bonos mores generaliter pertinent; immo decreta Prædeceſſoris ſui Pontifex, quippe qui in huius generis rebus par in parem habet imperium, reuocare & mutare poteſt. *Conc. Conſtant. ſeſſ. 8. & 45. Et lib. 2. Decretal. tit. 24. ca. 26. Ex Innoc. III. Turrecre. vbi ſupra.*

Declaratio igitur Ioannis XXII. Conſtitutioni Nicolai III. non refragatur, nemoq. illorum hac in re errauit. Si quis tamen Summorum Pontificum in ijs, quæ ſunt facti, vel quæ propria priuatorum hominum facta reſpiciunt, erraret; error ille vel facti, vel perſonalis foret: è quorum etiam numero illud eſt, quod de Ordine ac ſtatu Fraticellorum à Cæleſtino V. præſtitum fuit, deinde à Bonifacio VIII. infirmatum, & viribus penitus à Ioanne XXII. euacuatum, vt in *Extrauag. Ioa. xxij. Tit 7 de Relig. do. cap. Sancta Ro. Eccl. Melch. Canus lib 5. q. concl. 3 de Aucto. Conc.*

Et Bañes in 2.2. S. Tho q. 1. ar x. dub. 8. Extrauaganti eiuſdem Ioannis videre eſt. Idem quoque de Ordine Baptiſtæ Cremenſis tempore Pauli III. factum eſſe conſtat. Ordines enim (vt ait Melchior Canus) vel probare vel refellere non ad ea pertinet, in quibus Papa errare nequit: quoniam id non è ſcientia ſolum, ſed etiam è prudentia pendet humana. *Greg. Nũnius de opt. Reip. ſtatu li. 3.* *Turrecre. li. 2 ſumma c. 112 ad 6.* Numquam autem Pontifex in fide, vt aiunt, iudicialiter erraret, etiam ſi in fide male opinaretur; idq. dicitur propter aſſiſtentiam Spiritus ſancti à Chriſto promiſſam, quæ non perſonam priuatam, ſed Officium aut Pontificiam ſedem reſpicit: opinio enim ad perſonam, iudicium vero ad officium pertinet. *Iudicium ad officiũ, opinio ad perſonam pertinent.*

Quamuis ergo aliquis vmquam Papa, non vt Papa, ſed vt priuata perſona in fide male opinaretur, numquam tamen opinionem hæreticam ob rationem aſſignatam iudicialiter diffiniret: quia vel inſpiratione interna, vel morte intercedente, vel alio modo impediretur. Iſtuc ipſum in Canonizatione, quæ eſt quædam fidei proteſtatio aut profeſſio, affirmandum omnino eſt. *Viguer. de virt. fid. ver. 4. nu. 104.* Si enim in Canonizatione Sanctorum Romanus Pontifex (ait Viguerius) faciat quod in ſe eſt, hoc eſt iuxta ritum & conſuetudinem Eccleſiæ ac Sanctorum Patrum, ſeſe gerat, errare, aut decipi numquam poteſt: immo Papa (vt inquit Bañes) in Canonizatione Sanctorum ſua poteſtate abuti non valet. *Bañes vbi ſupra.*

Hæc de ſæcunda dubitatione, vt tertiam & vltimam aggrediamur.

Dubi-

Dubitatio Tertia.

De Catholicæ Eccleſiæ infallibilitate in Canonizatione Sanctorum. Cap. XLII.

Multa corpora venerantur in terris, quorum animæ cruciantur in Inferno.

HAec ſanè verba quamuis modo ſub Auguſtini, modo ſub Gregorij Magni nomine circumferantur, quonam autem libro apud ipſos Doctores inueniantur ſcripta, nemo eſt, qui narret, aut ſaltem innuat; ea tamen, quippe quæ vulgatiſſima ſunt, & in ore fere omnium verſantur, & Eccleſiæ Catholicæ infallibitati aduerſari videntur, hoc loco enodanda omnino cenſentur.

Dubitationis declaratio, & ſolutio.

SVnt qui ſententiam nuper propoſitam, quam ego apocrypham eſſe reor, de Ethnicis, quos Gentiles paſſim vocitamus, intelligendam velint: multi enim ex Gentilibus tum ob heroicas virtutes, tum etiam ob rerum geſtarum monimenta, vel alias ob cauſas in Sepulchris ac Statuis honorantur: quorum tamen animæ in inferno abſque dubio cruciantur. *Solutio I.* *Vigu. vbi ſupra.*

Non deſunt qui de non canonizatis, ſed de malis Chriſtianis, qui ſepulchris ſcitiſſime ſtructis, honorificisq. Epitaphijs honorantur, ſententiam commemoratam interpretandam eſſe dicant. *Sol. II.*

Alij vero de Pſeudomartyribus Donatiſtarum, qui ab Hæreticis tamquam veri Martyres colebantur, quorum tamen animæ in inferno re vera torquentur, dictam ſententiam intelligendam opinantur. *Sol. III.* *Bellarm. to. I. contro. de SS. Beat. lib. I. cap. 9.*

Sol. IV. Couarruuias denique dictum illud de corporibus ſuppoſititijs, ſeu adulterinis explicandum cenſet: fieri enim poteſt, vt Sanctorum corporum, ſiue reliquiarum ſanctarum loco, alijs corporibus, ſeu reliquijs ſceleſtiſſimorum hominum fraudulenter ſubſtitutis aut ſubrogatis, has illuſiones, Eccleſia tot bellis, totq. tyrannorum iniurijs & iniquitatibus oppreſſa, patiatur. Eccleſia namque ſancta Dei, vt exemplis, à Couarruia in medium allatis, vtar; Beatum Hieronymum, tamquam ſanctum venerandum & colendum nobis iam propoſuit: corpus tamen illud, quod ſancti Hieronymi eſſe putamus, vere illius eſſe corpus, iudicio ſuo Eccleſia non decreuit. Maxima item veneratione Ioannem Baptiſtam, tamquam vere ſanctum colendum eſſe diffiniuit Eccleſia; caput tamen illud, quod eiuſdem Sancti eſſe credimus, Ioannis Baptiſtæ indubitanter eſſe, iudicio Eccleſiæ ſtatutum non eſt. Idem multis alijs Sanctorum corporibus, aut reliquijs ob dictas, & alias cauſas euenire poſſe putandum eſt. Hinc fieri tandem poteſt, vt in eorum, qui ab Eccleſia Sanctorum Catalogo adſcripti ſunt, locum, vel non Sancti, vel qui ex hac luce publico deprauatæ vitæ teſtimonio diſceſſerunt, ob idq. in inferno cruciantur; fuerint vel fraudulenter, vel fortuitò ſubſtituti.

Didacus Couarr. l. 1. Variarũ cap. x.

Exempl. de S. Hieron.

Exempl. de S. Io. Bapt.

Summa ſolutionum.

MIrandum itaque non eſt, ſi multa corpora venerentur in terris, quorum animæ cruciantur in inferno, vt initio recitata teſtatur ſententia, quæ non ad corpora eorum, qui ab Eccleſia canonizati fuere; ſed vel ad Gentilium corpora; vel ad corpora malorum Chriſtianorum, qui Catalogo Sanctorum non fuerunt adſcripti; vel ad Pſeudomartyrum hæreticorum corpora, ſeu ſuppoſititia vel adulterina referri debent;

Eccle-

Eccleſiæ Catholicæ infallibilitate, ſeu infallibili certitudine, ijs in rebus, quæ ad fidem ſeu fidei profeſſionem aut proteſtationem, cuiuſmodi eſt Canonizatio Sanctorum, pertinent, ob aſſiſtentiam Spiritus ſancti à Chriſto Domino promiſſam perpetuò permanente.

Huc inſuper accedit, quòd antequam aliquis Catalogo Sanctorum adſcribatur, ieiunia & preces publicæ indicuntur, vitaq. eius, atque miracula, vti ſuo iam loco diximus, diu ac diligentiſſimè examinantur, teſtibus & conteſtibus multoties repetitis; magnaq. inquirendi ac iudicandi maturitate, omnibus item rebus tàm dictis quàm factis minutatim examinatis, & veluti trutina iudicij quadam expenſis atque conſideratis. Hinc credi non poteſt, vt Deus Eccleſiæ ſuæ ſanctæ hunc in modum diſpoſitæ ac præparatæ (quod ad diuinam etiam prouidentiam ſpectat) non adſit; aſſiſtentia Spiritus ſancti eidem iam à Chriſto Domino promiſſa, quam in ijs, quæ ad fidem, ſiue ad officium aut ſedem Pontificiam, vt ait Ioannes de Turrecremata, pertinent, cuiuſmodi Sanctorum Canonizatio eſt, numquam defuiſſe conſtat: ſicut enim alijs in rebus, nec ad communes Eccleſiæ vniuerſæ mores, nec ad fidem ſpectantibus, in quibus Pontifex errare poteſt, errores tandem ſunt aliquando deprehenſi; ita in Canonizatione Sanctorum eueniſſet, ſi vmquam in ea fuiſſet erratum. Id quod tam longo ſæculorum ordine numquam eueniſſe compertum eſt, ob peculiariſſimam Dei prouidentiam; cuius abundè magnum argumentum eſt, quòd fides, ab humanis teſtibus in huiuſmodi ſuſcepta iudicijs, vt nuper diximus, numquam infirmata eſt.

Ieiunia & preces indicuntur.

Io. de Turrecrem. li. 2. ſumma cap. 112. ad 6.

Viguer. Bañes. Bellarm.

Pag. 98.

Si autem in re tanti ponderis ac momenti, quanti eſt Canonizatio Sanctorum, errari vmquam poſſet, Eccleſia ſancta Dei ludibrio, ac deſpectui foret; & à tartareis ſpiritibus irrideretur, ſi quos perpetuò cruciandos,

dos, tenebricoſoq. carceri mancipatos, tamquam Sanctos colendos & inuocandos proponeret: nam ſi error hac in re daretur (id quod fieri haudquaquam poteſt) præterquam quòd non differret (ait Canus) diabolum coleres, an hominem condemnatum; Eccleſia inter orandum, dum petitur, vt ſicut illos Deus glorificauit in cælis, ita nobis gratiam largiatur in terris; pro benedictione imprecationem ſeu maledictionem materialiter, vt Scholaſtica vtar voce, poſtularet: Quæ ſanè omnia, & alia id genus multa, quæ inde ſequuntur, tamquam abſurda, & impia aures Fidelium perhorreſcunt.

Melch.Canus lib. 5. c. 5. q. 5. concl. 3.

Canus vbi ſupra.

Eccleſiam idcirco Catholicam in Canonizatione Sanctorum errare non poſſe neceſſariò & abſque vlla hæſitatione fatendum eſt: ſi enim (vt ait Card. Bellarminus, & rectè quidem) dubitare liceret, an Sanctus canonizatus ſit Sanctus, an etiam ſit colendus, & inuocandus, dubitare liceret: Id quod falſum omnino eſt, inſolentia & mera inſania plenum, cum S. P. Auguſtinus inſolentiſſimæ inſaniæ eſſe dicat, diſputare, an ſit faciendum quod tota facit Eccleſia. Hinc Sanctus Bernardus de diebus feſtis in honorem Sanctorum colendis ait: *Ego quæ accepi ab Eccleſia, ſecurus teneo & trado.*

Card. Bellarm. to. 1 controu. l. 1. de Beat. Sanct. c. 9.

Aug. to. 2. epiſt. 118.

Bern. epiſ. 174.

De Catholicæ Eccleſiæ infallibilitate in Canonizatione Sanctorum Concluſio.

NEceſſariò itaque, hoc eſt, nulla penitus hæſitatione, ſed firma fide credendum eſt, Eccleſiam Catholicam in Canonizatione Sanctorum nullo modo errare poſſe. Qui ſecus diceret, aut crederet, temerarius inſolentiſſimus, & irreligioſus, vel amens, aut impius foret, immo à ſuſpicione hæreſis alienus non eſſet.

AVCTORIS
PERORATIO.

HÆc ſunt, quæ de Canonizatione Sanctorum mihi dicenda videbantur: quæ ſanè omnia iudicio, correctioni, & auctoritati Sanctæ & Catholicæ Romanæ Eccleſiæ, quæ columna eſt, ac firmamentum veritatis, ſubiecta omnino eſſe volo. Si quid verò minus rectè, minusve prudenter dixerim (vti facile euenire poſſe fateor) cenſuram doctiſſimorum Virorum in hanc meam elucubrationem (imbecillitate humanæ naturæ perſpecta) benignam fore confido. Si quid denique publicæ vtilitati ad Eccleſiæ ſanctæ dignitatem ac maieſtatem tuendam & conſeruandam, præſtiterim, omnipotenti Deo, bonorum omnium largitori, & Chriſto Saluatori noſtro, omnium Sanctorum effectori, & in Sanctis ſuis glorioſo, acceptum refero; & gratias ago Deiparæ ſanctæ, ac ſemper Virgini Mariæ, Sanctisq. omnibus, quos pro diuina ope in hoc de eorumdem Canonizatione Commen-

men-

mentario imploranda ſuppliciter & enixè inuocaui, quoſq. in cunctis rebus meis inuocatos ſemper eſſe volo apud Deum immortalem, Creatorem, necnon Redemptorem, & Glorificatorem, cui laus, honor, & gloria in ſempiterna ſæculorum ſæcula.

Amen.

CAEREMONIAE IN IPSA CANONIZATIONE OBSERVARI CONSVETÆ

deſcribuntur, ac declarantur.

CÆremonias, quæ in Canonizatione Sanctorum obſeruari ſolent, dum de præcipuis rebus, quæ Canonizationem iure admittunt, ſermonem haberemus, rudi quadam Minerua delineauimus, vel potius adumbratim deſcripſimus, rerum ipſarum tàm ordine, quàm connexione id poſtulante: interiectio namque, niſi quod interponitur, breue ſit, intellectum, Quinctiliano teſte, impedit, ordinem item perturbat, & connexionem, ſiue, vt aiunt, texturam confundit. Cæremonias itaque in ipſa Canonizatione obſeruari conſuetas hoc loco breuiter deſcribendas, explicandasq. cenſuimus, vt ne quid ſcitu dignum, ad Canonizationis ritum pertinens, præſertim vero ijs, qui huic ſolemniſſimo tantæ celebritatis actui numquam interfuerunt, aut nuſquam legerunt, penitus ignotum, ſilentio prætermittamus.

Pag. 88. & ſeq.

Lib 8 c.1.

Eo die Canonizationi dedicato, vti ſuo iam loco diximus; poſtquam ſolemniſſima proceſſione, & longo quidem ordine, hymnis inſuper ac litanijs, alijsq. ſacrarum precum modulationibus, ad eam, in qua Canonizatio celebranda eſt, Baſilicam vel Eccleſiam, ampliſſimo apparatu ornatam, deuentum eſt, Romanus Pontifex poſt preces Deo ante Altare oblatas, ſolium ſuum edito loco ſitum conſcendit, atque inde

Pag. 88.

tàm S. R. E. Cardinalium, quàm Prælatorum, qui veſtimentis Eccleſiaſticis induti ſunt, obedientiæ munus recipit. Hac re tandem præſtita, Orator alicuius Principis, Canonizationem poſtulantis, vel Cardinalis in Oratoris locum aliquis cum Aduocato ipſius Principis nomine, ſuppliciter, &, vt aiunt, inſtanter Canonizationem poſtulat. Tum Secretarius Pontificio nomine pro ea re conficienda Deum obſecrandum eſſe reſpondet. Deinde Romanus Pontifex ad faldiſtorium deſcendit oraturus: interim Litaniæ decantantur: quibus abſolutis, Romanus Pontifex ad ſolium redit. Iterum vel Orator, vel Cardinalis cum Aduocato ſuppliciter, &, vt inquiunt, inſtanter, & inſtantius pro ſecunda vice Canonizationem celebrandam petit. Secretarius item reſpondet, rem tam grauem poſtulare, vt iterum diuinum auxilium imploretur. Hinc Summus Pontifex è ſolio ad orandum ante Altare deſcendit: deinde S. R. E. Cardinalis Diaconus, qui Pontificis dextræ aſſiſtit, alta voce dicit: ORATE. Ad hanc vocem taciti omnes genibus flexis Deum orant, quoadúſque alter S. R. E. Cardinalis Diaconus dicat: LEVATE. Voce hac pronunciata, ſurgunt omnes, & libro à Prælatis aſſiſtentibus allato, Summus Pontifex hymnum inchoat, *Veni creator Spiritus*, ſtatimq. cum alijs omnibus ad genuflexionem reuertitur, & in ea permanetur, donec primus decantetur Verſus: quo expleto, Papa ad ſolium redit. Hymno tandem decantato, Cantores duo hunc decantant Verſum, *Emitte Spiritum tuum, & creabuntur*. A ceteris verò Cantoribus reſpondetur: *Et renouabis faciem terræ*. Deinde Summus Pontifex è ſolio hanc dicit Orationem:

DEVS, qui corda fidelium Sancti Spiritus illuſtratione docuiſti: da nobis in eodem Spiritu recta ſapere, & de eius ſemper conſolatione gaudere. Per Dom. In vnitate eiuſdem Spiritus ſancti, &c.

Hac

Hac Oratione pronunciata, Orator Principis, vel Cardinalis cum Aduocato, nomine item Principis ſuppliciter, & vt, aiunt, inſtanter, inſtantius, & inſtantiſſimè pro tertia vice Canonizationem celebrandam poſtulat. Tum Secretarius, id, quod petitur, Romanum Pontificem, Deo fauente, facturum reſpondet, Beati N. vitæ iam innocentia, & ſanctitate miraculorum ſplendore illuſtrata, ſatis abunde perſpecta.

His tandem ritè præſtitis, Romanus Pontifex in ſolio ſedens, pluuiali & mitra inſignitus, Canonizationis Decretum pronunciat in eam verborum formam, quam ſuo iam conſcripſimus loco, dum de ampliſſimo Canonizationis apparatu, & cæremonijs in ea obſeruari conſuetis, ſummatim, vel potius adumbratim mentionem faceremus: quas omnes amicorum hortatu hoc loco ſingulatim apponere libuit, vt nonnulla ſcitu digna, quæ declaratione indigent, explicentur. *Pag. 88. & ſeq.*

Decreto Canonizationis ritè, ac ſolemniter pronunciato, necnon Indulgentijs, quæ, vti iam diximus, cum Decreto indicuntur, promulgatis, S. R. E. Cardinalis, vel Orator, & Aduocatus, Principis nomine, debitas Romano Pontifici gratias agunt, Bullamq. Canonizationis conficiendam ſuppliciter poſtulant, Papa reſpondente: DECERNIMVS. Ad huius verbi pronunciationem, Aduocatus Protonotarios, Notariosq. præſentes rogare ſolet, vt ad perpetuam rei geſtæ memoriam publicas tabulas curent conficiendas. Omnibus hiſce rebus actis, ad ſpiritalem vniuerſæ Vrbis, & Eccleſiæ lætitiam, & ad tantæ rei geſtæ venerationem declarandam, tàm in Adriani mole, nunc Arce Sancti Angeli nuncupata; quàm etiam in Area ſancti Petri tormenta bellica, quæ Bombardæ vulgo appellantur, maximo planè numero diſplodi ſolent, ita vero, vt terribili boatu cælum crepitare, terra quati, ac tecta denique nutare videantur, clangore tuba- *Pag. 90.* *Lætitiæ ſignum.*

rum, ſonituq. campanarum atque organorum præuio.

Inter hæc agenda Summus Pontifex ad laudes, & gratias Deo agendas, Hymnum, aut Canticum, cuius initium eſt, *Te Deum laudamus*, cantando exorditur: quem Chorus proſequitur. Hymno autem completo, S. R. E. Cardinalis Diaconus cantando ait: *Ora pro nobis Beate N.* & Cantores reſpondent: *Vt digni efficiamur promiſsionibus Chriſti*; Papa deinde Orationem de Sancto canonizato decantat. Poſt Orationem decantatam S. R. E. Cardinalis Diaconus, Euangelium in Pontificia Miſſa cantaturus, alta voce ait: *Confiteor Deo omnipotenti*, & cetera in confeſſione dici ſolita, in qua poſt Sanctos Apoſtolos Sanctum canonizatum nominat, idemq. in Abſolutione facit Papa: qui deinde, indulgentia, quæ in Abſolutione dari ſolet, promulgata, Tertiæ officium inchoat, eamdem Choro proſequente, dum veſtibus ſacris ad Miſſam pontificia ſolemnitate celebrandam induitur.

De oblationibus in Miſſa Canonizationis fieri conſuetis.

Tertiæ officio expleto, Miſſæ ſacrum vel de Sancto canonizato, vel de illa diei ſolemnitate, ſi qua in die Canonizationis eueniat, ſolemni ac Pontificio ritu cum commemoratione Sancti canonizati decantatur. In offertorio autem tres S. R. E. Cardinales, qui in Canonizatione Iudices olim fuerunt, hoc eſt primus Epiſcopus; primus Presbyter, ac primus Diaconus Sacræ Rituum Congregationis; & Principis alicuius Canonizationem poſtulantis Oratores item tres, aut vnus, vel aliquis Cardinalis in Oratoris locum à Papa electus, offerunt ea omnia, quæ in Miſſa Canonizationis offerri ſolent, myſterijs plena.

Primus Cardinalis offert duos cereos, & ſatis quidem magnos: primus autem Oratorum, vel aliquis in Ora-

Oratoris locum Cardinalis, cereum vnum, duasq. Turtures viuas in caniſtello aurato incluſas.

Secundus Cardinalis duos offert panes prægrandes; vnum auratum, alterum argentatum: Orator, vel aliquis in Oratoris locum Cardinalis, alterum offert cereum, duasq. columbas albas viuas in caniſtello item argentato incluſas.

Tertius Cardinalis duos cados offert exiguos, vini plenos; vnum auratum, alterum argentatum. Orator, vel Cardinalis in Oratoris locum, tertium offert cereum; & caniſtellum varijs pictum coloribus, viuisq. auiculis diuerſi generis plenum.

Indulgentia in fine Miſſæ.

Omnibus hiſce rebus ritè oblatis, Summus Pontifex Miſſam maxime ſolemnem proſequitur cum cæremonijs, myſteriorum plenis, quas breuitatis cauſa omittendas hoc loco cenſeo. Miſſa tandem completa, S. R. E. Cardinalis Decanus plenariam Indulgentiam iuxta formam Eccleſiæ conſuetam omnibus illic præſentibus indicere ſolet.

Panis & vini ac cereorum oblationes declarantur.

Hæc de cæremonijs, nunc de rerum oblatarum ſignificationibus ſupereſt dicendum. Omnia enim, quæ in Canonizationis ſolemnitate offerri ſolent, myſteriorum plena ſunt, maioriq. ex parte à primitiuæ Eccleſiæ ritibus ortum habent, vt in quarto Sanctorum Apoſtolorum Canone videre licet, vbi hæc leguntur verba: Offerre non liceat aliquid ad Altare præter nouas ſpicas & vuas, & oleum ad luminaria, & thymiama, id eſt, incenſum, tempore, quo ſacra celebratur oblatio. Hæc in Canone, vbi primitiarum vel nouorum

Canon. Apoſt. iuxta veterem edit.

rum

rum fructuum oblationes in primitiua Eccleſia fieri conſuetæ commemorantur. Per animalia verò, quæ inibi offerri prohibentur, ſacrificia, quæ ex lege antiqua per ſanguinem & animalium cædem in templo fiebant, vt Balſamon interpretatur, vetantur, ſacrificiumq. fieri iubetur incruentum, tribus iam figuris, Biele teſte, adumbratum, prius videlicet in Abel; deinde in Abraham; poſtremo in Melchiſedech, qui cum Sacerdos eſſet Dei altiſſimi, offerens panem & vinum, noſtri ſacrificij ritum figurauit; & ſua perſona perſonam Chriſti, qui eſt Sacerdos & ſacrificium, repræſentauit. Ad hoc itaque Altaris ſacrificium à Melchiſedech in pane ac vino adumbratum repræſentandum, panis, & vinum in ſolemnitate Canonizationis offerri ſolent, quando ſcilicet Summus Pontifex in Altari, panem & vinum ante conſecrationem pro immaculata Hoſtia immolanda offert. Ad eiuſdem inſuper tanti ſacrificij venerationem præſtandam cerei cum pane ac vino in eadem Miſſæ parte, quæ Offertorium nuncupatur, offeruntur, vti ex eo nuper commemorato colligitur Canone. Turtures, atque Columbæ albæ, aliæq. diuerſi generis auiculæ, in Miſſa poſt Canonizationem oblatæ ſacris item myſterijs non carent, vti oſtendemus, vana prius Ethnicorum ſuperſtitione, in Imperatoribus inter falſos, fictoſq. diuos referendis, explicata.

Theodorus Balſ. in Can.

Gabriel Biel in Miſſæ can.

Hebr. 7.

De origine, & antiquitate Canonizandi Sanctos.

† Eccleſiæ primitiuæ Patres, de Chriſtiana Religione optime meriti, vt vanas & impias Ethnicorum ſuperſtitiones abolerent atque obliterarent, aliquot ſacra, & pia inſtituta, quaſi ſuperſtitionum antidota obſeruanda decreuerunt, vt in noſtro de ſacris Ritibus ad ſuperſtitiones extirpandas magna cum pietate inſtitutis, Commentario explicauimus, & diffuſe quidem.

† Rabanus lib. 2. de inſtit. Cler. Alcuin. de offic. Eccl. Amal. lib. 3. cap 43. Hildeph. ſer. de Puriſ. Innoc. 3. ſer. de Pur. Dur. lib. 7. c. 7. Rational. diu. off.

dem. Quæ ſanè omnia ſilentio nunc prætermittenda ſunt, vt antiquam & ſacram Canonizandi originem prius demonſtremus, deinde vanam Ethnicorum de Imperatoribus falſos inter deos relatis ſuperſtitionem redarguamus. Hac re ſtatim præſtita, ſacrum in Miſſa Canonizationis ritum offerendi aues, myſterijs plenum, explicabimus, explicatumq. comprobabimus, ne ſacer ac pius Canonizandi Ritus à ſuperſtitioſa & vana Imperatorum conſecratione originem vllam habere credatur.

Quamuis nonnulla, vti diximus, ad vanas & impias Ethnicorum ſuperſtitiones abolendas, in Eccleſia Dei fuerint introducta; Canonizatio tamen Sanctorum, nunc fieri conſueta, originem, aut potius imaginem quamdam traxit ex varijs Scripturæ ſacræ locis, dum in ijs Eccleſia Sancta quorumdam Patrum ſanctitatem, egregijs exemplis illuſtratam, commendat, nobiſq. imitandam proponit, vt in Libro Eccleſiaſtici, & in Epiſtola Beati Pauli Apoſtoli ad Hebræos videre licet. Eorum autem Canonizatio aut feſtus dies (Machabæis, ob martyrium non pro Chriſto in Euangelio, vt S. P. Auguſtinus ait, reuelato, ſed pro Chriſti nomine in lege velato perpeſſum, exceptis: qui, ſi tantum Martyrium, quod, vt ait Gregorius Nazianzenus, ſine fide in Chriſtum eſſe non potuit, ante Chriſti Paſſionem perpeſſi ſunt, quid poſt Chriſti Paſſionem feciſſent?) non celebratur; quia illi in tempore plenitudinis gratiæ, vt ait Viguerius, non fuerunt, ſed ante Verbum incarnatum, eo ſcilicet tempore, quo nondum in cælum aſcendere poterant ob culpæ primi Parentis reatum lymbo incluſi. Prius enim, vt Sanctus inquit Gregorius ille Magnus, quàm Redemptor noſter morte ſua, humani generis pœnam ſolueret, eos etiam, qui cæleſtis Patriæ vias ſectati ſunt, poſt egreſſum carnis, inferni clauſtra tenuerunt; non vt

Eccl. 44. *Hebr. 11.* *S. Augu. ſer. 109. to. x.* *Gregorius Naz. ora. 22. in Machab. to. 1.* *Viguer. de virt. fid. nu. 104. ver. 4.* *S. Greg. li. 4. Moral. c. 21. in c. 3. Iob to. 2*

pœna

pœna quaſi peccatores plecteret, ſed vt eos in locis remotioribus quieſcentes (quia necdum interceſſio Mediatoris aduenerat) ab ingreſſu Regni, reatus primæ culpæ prohiberet, quos tandem Chriſtus Dominus, dum in cælum aſcenderet, ſecum duxit. Hinc Sancti Patriarchæ ac Prophetæ omnes in Litanijs inuocantur, multiq. ex ijs in Martyrologio Romano glorioſe recenſentur, & in aliquibus Chriſtiani Orbis locis venerantur, è quorum numero item ſunt, Iob, Samuel, Hieremias, Symeon, Zacharias, & Moyſes: horum enim ſolemnia Venetijs præſertim celebrantur, ibiq. ſunt templa Deo in eorumdem memoriam & honorem erecta. Zaccahriæ autem, patris ſancti Ioannis Baptiſtæ, caput Romæ in Baſilica Lateranenſi magna veneratione aſſeruatur, ac de eo diuinum officium recitatur. Nonnulli verò, qui in Veteris Teſtamenti fine, ac Noui principio fuerunt, ab vniuerſali Eccleſia ſolemni coluntur feſtiuitate, veluti ſunt Anna, Genitricis Dei Mater; & Ioſeph Genitricis eiuſdem Sponſus; necnon Deipara ſemper Virgo, quæ Chriſtum Dominum, Sanctorumq. Sanctum in vtero ſuo geſtauit, ac peperit; & Ioannes Baptiſta, qui Chriſtum digito demonſtrauit, & baptizauit.

Eamdem quoque Canonizationis formam in nouo Teſtamento, præſertim verò in Actis Apoſtolicis videre eſt, in quibus Sanctorum noui Teſtamenti geſta, ſanctitatis plena, recenſentur, & commendantur, nobiſq. imitanda proponuntur, eorumdemq. in cælo viuentium feſtus dies celebratur. Hæc de ſacra & antiqua Canonizationis imagine, quæ paulatim iuxta temporum indigentiam, quæ noua ſemper conſilia, nouoſq. rei eiuſdem gerendæ modos subminiſtrare ſolet, maiora in dies incrementa; maioremq. in Canonizando induſtriam, ac ſolemnitatem ſuſcepit, vt ex ijs rebus, quas in quinto huiuſce Commentarij noſtri capite

Act. 23. 1. 6. & 7.

Pag. 7. c. 5

pite conſcripſimus, videre licet. Nunc reliquum eſt, vt Ethnicorum error in conſecratione Imperatorum, ſuperſtitione ac vanitate plenus, explicetur.

Ethnicorum ſuperſtitio vanitatis plena explicatur.

Ethnici nefarios ſæpe homines, & multis ſceleribus flagitijsq. reſperſos, vt Franciſcus Penia, Rotæ Auditor, vir ſane eruditiſſimus, atque vtriuſque iuris peritiſſimus recte inquit, vaniſſimis ſuperſtitionibus in numerum falſorum deorum referebant, eisq. immeritos decernebant honores: Romanorum namque Imperatores, qui ſuperſtitibus filijs, vel ſucceſſoribus, ex hac vita decedebant, in ipſis funerum iuſtis perſoluendis, dum eorumdem corpora cremabantur, inter diuos, vt Herodianus in Seuerianis exequiarum iuſtis diffuſe ſcribit, referri ſolebant, & inter eos relati dicebantur, cum primum Aquila, Imperatoribus dedicata, igni pyræ ſubiecto, ex intimo aut extremo tabernaculo, tamquam è faſtigio quodam dimittebatur, quæ in Cælum animam Imperatoris deferre ſtultè credebatur, ſicut idem refert Herodianus, atque in varijs Imperatorum cernitur numiſmatibus, in quibus non ſolum hæc inſcriptio legitur, CONSECRATIO, vel Deificatio, quam Græci Apotheoſin vocant; ſed Aquila item & pyra, ſeu affabrè facta lignorum congeries ad ipſam ſuperſtitionem inſinuandam repræſentantur. Quæ ſane res à Canonizatione ita abhorret, vt nullam penitus affinitatem cum ea, vti oſtendemus, habeat: immo qui aliter diceret, aut amens, aut maledicus hæreticorum imitator cenſendus foret.

Franc. Penia. *Herodianus.*

Cæremoniæ ſacræ myſterijs plenæ.

Quamuis itaque dicta Ethnicorum inter falſos, fictosq. deos, ſeu potius inter veros dæmones relatio,

mera ſuperſtitio, impietatis & idololatriæ plena dicenda ſit, quippe quæ ſtultitia illorum erat, qui ſine veræ fidei, ac ſine veri Dei cognitione viuebant, dæmonibus ſeruientes; quiq. inanis gloriæ mancipia erant; quorum tandem virtutes ad verum Deum non relatæ, vt Sancti Patris Auguſtini, vtar verbis, vitia erant potius, quàm virtutes; immo tota vita, ſicut idem ſanctus Doctor, & alij Theologi affirmant, omnesq. actiones ad idola relatæ peccata erant; ſacræ tamen cæremoniæ Chriſtianæ Religionis iam in primitiua Eccleſia à ſanctis Apoſtolis inſtitutæ, & à ſanctis Eccleſiæ Patribus ac Romanis Pontificibus paulatim auctæ, auguſtiſſimis myſterijs non carent, vti B. Dionyſius Areopagita inquit, dum quanam ratione Sancti Apoſtoli cæremonias inſtituerint, in hanc docet verborum formam: *Principes noſtri*, (hoc eſt Apoſtoli) *viſibilibus ſignis cæleſtia ſacramenta texerunt, & ſub humanis imaginibus res diuinas tradiderunt, & in materiali figura maieſtatem ſpiritualem repræſentarunt, vt pro modo, ac ratione captus noſtri, figuris viſibilibus, quaſi adminiculis quibuſdam ad myſteriorum auguſtiorem intelligentiam ſubuehamur.* Hæc Dionyſius de ſacris cæremonijs in Eccleſia ſancta inſtitutis, quæ ſicut folia (Stapletonus in hunc Dionyſij locum ait) arbores ornant, & cortex ſuſtentat, quamuis fructum non proferant; ſicut etiam ligna vitem ſuſtinent, & ſepes non nutrit plantas, ſed ſeruat; ſic cæremoniæ externæ quamuis per ſe actus pietatis non ſint, ad pietatem tamen ac religionem conſeruandam atque fouendam mirum in modum conducunt: cæremonijs namque catholicæ Eccleſiæ viſis & auditis atque intellectis, homines ad pietatem excitantur, atque ad feruorem accenduntur.

Aug. lib. 19. de Ciuit. Dei c. 25. to. 5. & to. 3. li. ſent. cap 106. Aegid lib 2. ſent d. 41. art 3. S. Tho. 2. 2. q. 10. ar. 4. Viguer. li. de inſt. Theo. c. 3. §. 7. verſ. 5. de volunt hu ma. n. 41.

Dionyſ. Areop. de Eccl Hierach. c. 1.

Turturum & Columbarum oblationes explicantur.

Illarum itaque auium oblationes in Miſſa Canoni-

zationis præſtari conſuetæ, vt eò, vnde digreſſi ſumus, reuertamur, myſteriorum plenæ ſunt, pium ſenſum aut ſignificatum fouentes, & in ſe conſeruantes. Columba enim, quæ felle caret, Chriſti Domini, in cuius ore dolus non fuit, manſuetudinem ſignificat. Turtur verò ſemper gemens, Chriſti gemitum in paſſione adumbrat. Ceteræ aues ſignificatum Chriſto Domino, qui erat in cruce immolandus, congruentem non habent: hinc eas, & non alias aues, ait Toſtatus, in ſacrificio veteris Teſtamenti offerri Deus mandauit: Sacrificia enim, quæ in veteri Teſtamento fiebant, aliqua in Teſtamento nouo facienda, præſertim vero Chriſtum Dominum in cruce immolandum adumbrabant. Quoniam verò Sancti ſunt imitatores Chriſti inſtar Beati Pauli Apoſtoli dicentis: *Imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti*, qui Sanctorum ſanctus eſt, & Sanctorum effector; propterea Turtures & Columbæ in Miſſa poſt Canonizationem Sanctorum offeruntur ad ea inſinuanda, in quibus Chriſtum Dominum imitati fuerunt Sancti: è quorum numero ſunt omnes, qui ea faciunt, quæ à ſuis imitatoribus facienda docet Chriſtus hiſce verbis: *Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me*. Per ſui ipſius abnegationem, fellis (vt ita dixerim) carentia inſinuatur, hoc eſt, abdicatio prauæ vitæ, quam per fel Origenes interpretatur. Per crucem verò præparatio animi ad perferendam crucem; vel afflictio corporis per abſtinentiam; vel afflictio animi per commiſerationem erga proximum ſignificantur. Crucem abſtinentiæ habuit B. Paulus dum diceret: *Caſtigo corpus meum, & in ſeruitutem redigo*. Crucem quoque commiſerationis habuit dicens: *Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis ſcandalizatur, & ego non vror?* Duo autem ſunt abſtinentiæ genera: quorum vnum, vt Maximus inquit Taurinenſis, exercetur, ſi à potu & epulis appetitus

Pag 221. *Iſa. 53.* *1. Petr. 2.* *Alphōſus Toſtatus in c. 1 Leuitici q. 23. in fin.* *1. Cor. 4. & 11.* *Matt. 16. Luc. 9.* *Orig. homil. 35. in Matth.* *1. Cor. 9.* *1. Cor 11* *Max. de S. Io. Bap.*

Lyrani Gloſſa moralis. gulæ temperetur, & à delectationibus coerceatur, ac tandem ab ijs, quæ tactu, guſtu, & viſu decipiunt hominem, ſenſus viriliter reuocetur, ac violenter abſtrahatur. Alterum abſtinentiæ genus eſt pretioſius atque ſublimius, ſi motus animi regantur, illiusq. perturbationes modeſtiæ tranquillitate placentur; iræ item ac ſuperbiæ impetus quaſi fera beſtia refrænetur, quotidie contra vitia litigetur, ac veluti cenſura quadam, & auſteritate virtutis, pugna denique quodam modo cum homine interiore conſeratur. Hæc ex Maximo Taurinenſi de duobus abſtinentiæ generibus, in quibus Sancti canonizati ſeſe exercuerunt, & imitatores Chriſti facti ſunt. *Ex gloſſa morali in dictum locũ Matt. cap.16.*

Quæ ſane omnia ſi recte perpendantur, in ſui ipſius abnegatione, atque in cruce perferenda conſiſtunt; necnon ad Columbæ fellis carentiam, ac Turturis gemitum, ad eorumq. ſignificationes Chriſtum inſinuantes referuntur. Propterea Turtures, & Columbæ in Miſſa Canonizationis Sanctorum, qui Chriſti ſunt imitatores, offerri ſolent. Huc accedit pro veritate confirmanda, quòd Columba eſt auis non ſolum innocua, ſed etiam pudicitiæ & viduitatis continentiæ ſymbolum, quia vnam vnus tantum maſculus nouit. Hinc in rebus ſacris, Columbarum oblationem ita nonnulli accipiunt, vt coniugij tam firmi ratione habita, nos quoque mentem ſtabili firmitate *perſeueraturam* Deo, vti verò coniugi, ac ſponſo Chriſto ſociemus. Origenes inſuper citat Apoſtolum, qui de charitate loquutus, Columbam protulerit. Sanctus item Cyprianus tam vitæ ſanctitate, quàm facundia clarus, in ijs, quæ aduerſus Nouatianum pro vnitate, concordiaq. piorum omnium de Columba ſcripſit hiſce verbis: Idcirco in columba venit Spiritus Sanctus. Simplex animal, & lætum eſt, non felle amarum, non morſibus ſæuum, non vnguium laceratione violentum. Hæc

Pier. Valer. lib.22 Hierogl.

Origen. tract. 20. in Matt. 10.2.

S. Cypr. cap. 5.

S.Cy-

S. Cyprianus de Columba. Baſilius item de mira Turturis viduitatis continentia loquitur, dum de pudicitia, & vitæ continentia ſermonem habet, eamq. amplectendam docet. Hinc ſacrarum litterarum interpretes per Turturem vnamquamque animam caſtitate præditam interpretantur, ac de tali anima illud Pſalmi, *Turtur nidum inuenit, vbi ponat pullos ſuos*, dictum volunt, hoc eſt, Eccleſiam inuenit, piorum ſcilicet cœtum, vbi virtutum genus omne appareret: per pullos enim virtutes intelliguntur. Huc accedit, quòd per Turturem, & Columbam, vt Beato Hildephonſo placet, duæ perbelle repræſentantur vitæ, actiua ſcilicet & contemplatiua: ambæ Sanctis congruentes, ac Deo gratæ: quia, vt ait S. P. Auguſtinus, ambæ innocentes, ambæ laudabiles: illa verò laborioſa, hæc ocioſa; nulla tamen facinoroſa, nulla deſidioſa: nam per Columbam gregatim volare conſuetam, vita actiua, quæ multorum eſt; per Turturem autem ſoliuagum vita contemplatiua, quæ paucis eſt imitabilis, inſinuantur. Adde etiam, quòd Beato Hildephonſo Archiepiſcopo Toletano teſte, dictas aues, caſtitatem & ſimplicitatem adumbrantes, in ſacrificio veteris Teſtamenti offerri Deus mandauit, vt caſtiſſima Sanctorum ſimplicitate, quaſi gratiſſimo ſacrificio ſe delectari ſignificaret. Mirum itaque nemini eſſe debet, ſi Turtures, & Columbæ præſertim albæ, quæ animi candorem, ac puritatem in Sanctis canonizatis inſinuant, in Canonizatione Sanctorum offerantur, cum ea, quæ Turtures & Columbæ ſignificant, Sanctis, Deo gratis, tam belle conueniant.

Baſil. homil. 8. Hexaem.

Pſal. 83.

Hildeph. ſerm. de Purific. S. Mariæ to. 9. Bibliot. Vet. PP.

S. Augu. ſer. 27. de Verb. Do. to. 10.

Hildeph. vbi ſupra

Diuerſi generis auicularum oblationes explicantur.

Illæ autem diuerſi generis auiculæ ad Sanctornm tandem in Cælũ volatum innuendum, atque ad cæleſtia deſideria in Deum directa inſinuanda offeruntur, necnon

non aduolare ſinuntur. Sancti enim, varijs virtutum ac donorum generibus inſigniti, pijsq. deſiderijs, atque affectibus eleuati, volucribus cæli alta petentibus quodam modo aſſimilantur, quatenus terram relinquentes, terreniq. tàm operis, quàm deſiderij expertes in Cælum aſcendunt. *Hier. lib. 2. in cap. 13. Matt. to. 6.* Hinc B. Hieronymus in parabola de volucribus cæli & grano ſinapis ab Euangeliſta Matthæo conſcripta, per volucres cæli animas Credentium, vel Fortitudines, Dei ſeruitio mancipatas, intelligendas eſſe affirmat. Id quod etiam Sanctus Gregorius Magnus, *S. Greg. li. 19. Moral. cap. 1.* & expreſſius quidem, ait, dum per volucres cæli animas ſanctas intelligit: quæ quibuſdam (inquit) virtutum pennis à terrena cogitatione ſe ſubleuant, volatumq. ſibi in cælum parant, req. ipſa tandem aliquando conſequuntur.

Turtures igitur & Columbæ, aliæq. diuerſi generis auiculæ in Miſſa Canonizationis non ſine myſterijs offerri ſolent, dum ſub materialibus figuris & imaginibus res diuinas adumbrant, ſpiritualemq. maieſtatem repræſentant, vt rebus viſibilibus, quaſi adminiculis quibuſdam, ad inuiſibilem, & auguſtiorem myſteriorum intelligentiam, *Dionyſ. li. Eccl. Hie. cap. 1.* ſicut Beato Dionyſio Areopagitæ placet, ſubuehamur; vtq. deinde ad eam myſteriorum intelligentiam ſubuecti, ad pietatem excitemur, atque ad feruorem accendamur; Sanctorumq. imitatores effecti, diuina & ſempiterna in Cælo gloria tandem aliquando cum Sanctis perfrui mereamur. Amen.

Ego

EGo Fr. Gregorius Nunnius Coronel Luſitanus Ordinis Eremitarum Sancti Auguſtini profeſſor, & Sacræ Theologiæ Doctor, ex commiſſione Reuerendiſſimi P. Fr. Ioannis Mariæ Braſichellenſis, Sacri Palatij Magiſtri, quàm maxima potui diligentia legi, & expendi hunc Commentarium de Sanctorum Canonizatione compoſitum à R.mo P. Magiſtro Fr. Angelo Roccha Camerte Apoſtolici Sacrarij Præfecto; in quo nihil reperi, quod vel Fidei Catholicæ, vel bonis moribus, Sacrorum Conciliorum Decretis, aut Sanctorum Patrum dictis, aliquo modo (meo ſaltem iudicio) repugnare videatur: quin potius multa continet & ſcitu digniſſima, & quæ piam Auctoris in Sedem Apoſtolicam propenſionem, & religioſum obſequium facilè demonſtrant. Quam ob rem dignum cenſeo hunc Commentarium, qui in communem vtilitatem typis mandetur. In quorum fidem &c. Die XXVI. Nouembris M. DC. Anno Iubilei.

Idem qui ſupra manu propria.

Imprimatur, ſi placet R. P. M. ſacri Palatij.
B. Gypſius Prouiceſgerens.

Imprimatur.

Fr. Angelus Baronius Venetus Magiſter, & Reuerendiſſ. P. Magiſtri ſacri Palatij ſocius.

Imprimatur, ſi videbitur R. P. M. Sacri Palatij Apoſtolici.

Ceſar Fidelis Viceſg.

Imprimatur.

F. Thomas Pallauicinus Bonon. Magiſter, & Reuer. P. F. Ludouici Yſtellæ Sacri Palatij Apoſtolici Magiſter ſocius Ordinis Prædic.

CATALOGVS SANCTORVM

Quorum Canonizationes inueniri potuerunt.

SAnctus Suitbertus Epiſcopus Vuerdenſis, Karolo Magno Imperatore ſuppliciter eiuſdem Canonizationem poſtulante, Vuerdæ, Oppido imperiali, à Leone 3. Pontificatus anno 8. ſolemniter in Sanctorum Confeſſorum numerum relatus fuit, magno & Cardinalium & Prælatorum adſtante numero, Anno Domini 803. die 4. Septembris. Sur. To. 2. prima Martij, ex S. Ludgero Epiſc. Monaſterienſi, & Vſuardus, Card. Bellarm. lib. 1. de Beat. & Canoniz. SS. c. 8. Ti. 1. Controu. & Card. Baronius To. 9. Annalium pag. 108. Necnon Io. Azorius lib. 5. cap. 6. Partis 2. Inſtitutionum Moralium. **Anno 803. vel 804.**

S. Vdalricus Auguſtæ Vindelicorum Epiſcopus canonizatus fuit à Ioanne 15. anno 8. Pontif. Anno Dom. 993. Ex Bulla, quæ aſſeruatur Romæ in Bibl. Patrum Congregationis Oratorij. De hac Canonizatione loquitur Card. Baronius To. 10. Annalium pag. 889. & ſequ. **Ann. 993.**

S. Simeon Monachus Treuerenſis in Sanctorum numerum relatus fuit à Benedicto 9. Annal. Treuer. Sur. to. 3. & Card. Bar. in Martyrol. die prima Iunij. **Ann. circa 1035.**

S. Stephanus primus Hungarorum Rex, qui eos ad fidem conuertit, & S. Emericus eiuſdem Regis Filius, à Benedicto Nono in Sanctorum numerum relati ſunt. Cardinalis Baron. 4. Nouembr. in Emerico. De ijſdem Sanctis Martin. Pol. & Cromerus. **Ann. 1036.**

S. Vuolfgangus Ratiſponæ Epiſcopus à Leone 9. dicitur canonizatus. Sur. to. 5. De eo Card. Bar. in Martyrol. Rom. die 31. Octobr. **Ann. circa 1049.**

S. Gerardus Epiſcopus Tullenſis ex Colonia Agrippina Anno Domini 1052. Pont. 4. canonizatus eſt ab eodem Leone, qui Epiſcopus Tullenſis fuit. Sigeb. in Chron. Molanus 23. Apr. & Cæſar Card. Bar. **Ann 1052.**

S. Attilanus Epiſcopus Zamorenſis ab Vrbano 2. in Sanctorum numerum fuit relatus. Molanus die 5. Octobr. & Martyrol. Romanum. **Ann circa 10[illegible].**

S. Petrus Epiſcopus Anagninus ex Familia Principum Salerni, qui floruit ſub Gregorio 7. canonizatus fuit à Paſchale 2. vt conſtat ex Bulla, quæ aſſeruatur in Archiuo Eccleſiæ Cathedralis Anagninæ. **Ann. 1110.**

S. Hugo Gratianopolitanus canonizatus fuit ab Innocentio 2. Anno 1.
Ann.1130. *Pont. Salutis 1130. Sur. to. 2. & Card. Bar. die 1. Aprilis.*

S. Eduardus Anglorum Rex ab Alexandro 3. Anno Pontificatus 4.
Ann.1163. *canonizatus fuit Anagniæ, & Anno Dom. 1163. Surius to. 1. die 5. Ianuar. & Card. Bar. in Martyrol.*

S. Bernardus Claræuallis Abbas in Sanctorum numerum relatus fuit
Ann.1164. *ab eodem Alexandro Anagniæ Anno Dom. 1164. Pont. 5. Ex litteris Apoſtolicis, quæ extant in fine operum eiuſdem Sancti. Et ex Biblioth. S. Petri Romæ.*

S. Thomas Cantuarienſis Epiſcopus, & Martyr clariſſimus, canoniza-
Ann. circa 1172. *tus fuit ab eodem Alexandro circa Ann. Dom. 1172. Pont. 13. Romæ. Sur. to. 6. & Card. Bar. die 29. Decembr. ex litteris Apoſtolicis in Bibl. Vat. aſſeruatis.*

S. Galganus Eremita, Senis in Tuſcia canonizatus fuit, vt ait F. Gre-
Ann. circa 1181. *gorius ex Ord. Prædic: ab eodem Alexandro 3. circa annum Dom. 1181. ſed quo ad tempus hoc refellit Card. Baronius in Martyrol. die 3. Decembris.*

S. Bruno Caſſinenſis Epiſcopus Signinus canonizatus fuit à Lucio 3.
Ann circa 1183. *Anno Dom. 1183. Pont. 2. ex Bulla, quæ aſſeruatur Romæ in Bibl. Patrum Congregationis Oratorij.*

S. Otho Epiſcopus Bambergenſis, qui conuertit Pomeranos ad fidem,
Ann 1188. *canonizatus fuit à Clemente 3. anno primo, Dom. 1188.*

S. Ladislaus Hungarorum Rex catalogo Sanctorum adſcriptus fuit à
Ann.1191. *Cæleſtino 3. anno Pont. 1. Dom. 1191. Bonfinius de rebus Hungar. & Card. Bar. in Martyrol. die 27. Iun.*

S. Vbaldus Epiſcopus Eugubinus canonizatus fuit à Cæleſtino 3. Ro-
Ann.1192. *mæ in Laterano die 4. Martij Anno Dom. 1192. vt conſtat ex Bulla in Archiuo Communitatis Eugubij aſſeruata, cuius exemplar extat Romæ in Bibliotheca Congregationis Oratorij. Idem ſcribit Card. Baronius To. 12. Annalium pag. 852.*

S. Homobonus Cremonenſis Sanctorum numero adſcriptus fuit ab In-
Ann.1198. *nocentio 3. anno primo, Dom. 1198. Ex litteris Apoſtolicis. Sur. to. 6. & Card. Bar. in Martyr. die 13. Nouembr.*

S. Procopius Bohemus canonizatus fuit, vt legitur in Surio to. 7. Anno
Ann. 1204. *Dom. 1204. quo anno viuebat Innocentius 3.*

S. Laurentius Epiſcopus Dublinenſis Hibernus in Sanctorum nume-

rum

rum relatus fuit ab Honorio 3. Reate anno Pontificatus 10. Salutis 1226. Surius to. 6. Et litteræ Apoſtolicæ. Ann.1226.

S. Hugo Burgundus ex ord. Carthuſ. Epiſcopus Lincolnienſis ab eodem Honorio 3. canonizatus fuit Romæ. Sur. to. 6. & Molan. Ann. circa 1227.

S. Franciſcus Ord. Minorum inſtitutor in Sanctorum numerum relatus fuit à Gregorio 9. anno 2. Peruſij anno Dom. 1228. Menſe 21. poſt eius obitum, ex Hiſt. Seraphica Toſſinianenſis. Litteræ Apoſtolicæ. S. Bonau. in eius vita, quæ dicitur Legenda, to. 7. p. 4. c. 15. & Card. Baron. die 4. Octobr. Sur. to. 5. & alij. Ann.1228.

S. Antonius Luſitanus, de Padua dictus ex Ord. Minorum, canonizatus fuit à Gregorio 9. anno Pontificatus 6. Spoleti eodem anno, quo ex hac vita deceſſit, ex Hiſt. Seraphica Toſſinianenſis. Canonizationis Bulla aſſeruatur in Archiuo Cathedralis Eccleſiæ Anagninæ, nunc vero in Bibliotheca Vaticana. Anno Dom. 1232. Litteræ Apoſtolicæ. Sur. to. 3. & alij. Ann.1232.

S. Dominicus Ord. Prædicatorum inſtitutor, catalogo Sanctorum fuit adſcriptus à Gregorio 9. anno Pont. 8. Reate anno Dom. 1234. Litteræ Apoſtolicæ. Sur. to. 4. & alij. Ex hac vita deceſſit Anno Dom. 1221. die 6. Auguſti. Ann.1234.

S. Elizabet vidua, Andreæ Regis Hungarorum filia, tertiaria ord. S. Franciſci, canonizata fuit à Gregorio 9. anno Pont. 9. Peruſij. Anno Dom. 1235. Litteræ Apoſtolicæ. Sur. to. 6. & alij. Anno 4. poſt eius obitum. Ann.1235.

S. Edimundus Archiepiſcopus Cantuarienſis canonizatus fuit Lugduni ab Innocentio 4. circa Ann. Dom. 1248. Sur. to. 6. Platina Card. Bar. die 16. Nouemb. & Catalogus Romanorum Pontificum, qui ſeſe in Gallias contulerunt. Ann. circa 1248.

S. Petrus Martyr Veronenſis ex Ord. Prædicatorum Peruſij canonizatus fuit ab eodem Innocentio, Ann. Dom. 1252. Anno ſcilicet poſt Martyrium. Ex Breuiario Romano. Pont. 11. Breuiarium. Vincentius lib. 32. c. 103. in ſpec. Molanus item, & Platina; Bernardus in Chron. & Cæſ. Bar. Card. die 29. April. Anno poſt Martyrium primo nondum exacto, vt ait Thomas Lentinus Patriarcha Hieroſolymitanus. Ex Surio 29. Aprilis. Ann.1252.

S. Vuillelmus Epiſcopus Briocenſis Britanniæ minoris, canonizatus fuit ab Innocentio 4. ex litteris Apoſtolicis anno Pontificatus 11. datis. Surius to. 4. Die 29. Iulij; & Card. Baron. in Martyrol. die item 29. Iulij. Ann.1258.

S. Stanislaus Epiſcopus Cracouienſis, & Martyr, in Sanctorum nu-
Ann.1253. *merum relatus fuit Peruſij ab Innocentio 4. Ann. Dom. 1253. Pont. 11. Mart. Cromerus lib. 9. ſub initium. Sur. to. 2. Breuiarium, Platina, & alij.*

S. Clara Virgo Aſſiſij nata, ex Ord. Minorum, ab Alexandro 4.
Ann.1255. *Anagniæ fuit canonizata Ann. Dom. 1255. Pontificatus 1. Sur. ad calcem hiſtoriæ to. 4. die 12. Auguſti. & Martyrol. eadem die, & Platina in Alexandro 4. Anno Pontificatus 6. vel 7.*

S. Ricardus Epiſcopus Ciceſtrenſis in Anglia, canonizatus fuit ab Vr-
Ann. circa 1261. *bano 4. Card. Bar. in Martyrol. die 3. Aprilis. Et Bulla, quæ aſſeruatur Romæ in Bibliot. Patrum Congregationis Oratorij.*

S. Heduicis Poloniæ Duciſſa canonizata fuit Viterbij à Clemente 4.
Ann.1267. *anno Dom. 1267. Pont. 3. Martyrol. Rom. & Card. Bar. die 15. Octobris. Mart. Cromer. lib. 8. & Platina in Clem. 4.*

S. Ludouicus Nonus Galliæ Rex, apud Vrbem veterem in Sanctorum
Ann.1296. *numerum relatus fuit à Bonifacio 8. anno Dom. 1296. Pont. 3. Sur. to. 4. ex Gaufrido eius confeſſario. & Hiſtor. Ordinis Minorum, & Regiſtro eius in Baſilica Vaticana; Necnon ex Breuiario Romano.*

S. Petrus de Morono, qui fuit Cæleſtinus 5. canonizatus eſt à Cle-
Ann.1311. *mente 5. in Gallia, anno Dom. 1313. Pont. 9. Sur. to. 3. die 19. Maij.*
vel 1313. *Card. Baron. eadem die, & alij. Sunt qui velint in Concilio Viennenſi fuiſſe canonizatum. Vide Plat. & Bernardi Chron.*

S. Ludouicus ex Ord. Minorum Epiſcopus Toloſanus, Karoli 2. Sici-
Ann.1316. *liæ, vt ait Platina, Regis filius, canonizatus fuit Auenione a Ioanne 22. anno Pont. 1. Anno Dom. 1316. Idem Plat. Sur. to. 4. Card. Bar. die 19. Aug. Litteræ Apoſt. & Chron. & Hiſt. Ord. Bulla Canoniz. Bononiæ in Archiuo S. Franciſci aſſeruatur.*

S. Thomas de Cantalupo Herphordienſis in Anglia Epiſcopus Sancto-
Ann.1320. *rum numero adſcriptus eſt ab eodem Ioanne 22. Auenione Anno Domini 1320. Pont. 4. Sur. to. 5. Plat. Franciſcus Ioannettus in vita eiuſdem Papæ, & Bulla in Bibl. Vat.*

S. Thomas Aquinas Doctor Angelicus, ex Ord. Præd. anno 50. poſt
Ann.1323. *eius obitum inchoante. Dom. 1323. Pont. 7. à Ioanne 22. Auenione fuit canonizatus. Litteræ Apoſt. in Bibl. Vat. Sur. to. 2. Garzo l. 4. Plat. Breu. Rom. & Card. Bar. de Canoniz. S. Thomæ Aquin. die 7. Martij: quo die Anno Dom. 1274. ad Deum Auctorem vitæ migrauit. Anno ætatis ſuæ 50. De his omnibus loquitur S. Antoninus par 3. tit. 23. c. 7. 8. 11. 12. 13. 14.*

S. Iuo Presbyter Britannus canonizatus fuit à Clemente 6. Auenione anno Dom. 1348. Pont 7. Card. Bar. in Martyrol. die 19. Maij. Bibliotheca Sancti Petri in Lectionario MS. littera H. Sur. to. 3. & Bulla, quæ extat in Bibliotheca Vaticana. Ann. 1348.

S. Katharina Virgo, & vidua, filia ſanctæ Brigittæ, canonizata fuit ab Vrbano 6. vt Molanus in Vſuardum die 22. Martij ſcriptum reliquit. Vide Sur. to. 2. Ann. circa 1378.

S. Birgitta vel Brigitta vidua, vulgo Brigida, ex Suetia, canonizata fuit Romæ in Baſilica S. Petri à Bonifacio 9. Vrbani 6. ſucceſſore. anno Pont. 1. Dom. 1390. qui fuit tertius Iubileus. Sur. to. 4. & Card. Bar. die 23. Iulij. Molanus eodem die ac 7. Octobris, hoc eſt die canonizationis. De hac Canonizatione Cæremoniale Rom. lib. 1. ſect. 6. c. 2. Bulla Canonizationis reperitur impreſſa in Libro, qui Prophetiæ ſanctæ Birgittæ inſcribitur. Ann circa 1390. vel 1391.

S. Nicolaus Tolentinas ex inſtituto Eremitarum S. P. Auguſtini relatus fuit in Sanctorum numerum Romæ in Baſilica ſancti Petri ab Eugenio 4. die Dominico 5. Iunij. Ex Diario Magiſtri Cæremoniarum. anno Dom. 1446. Pontificatus anno 16. Ex hac vita deceſſit 1294. Mombritius to. 2. Sur. to. 5. S. Ant. p. 3. Bulla Canonizationis legitur in Vita eiuſdem Sancti à Fr. Ambroſio Frigerio conſcripta. De hac Canonizatione vide Commentarios Pij 2. lib. 5. pag. 234. Ann. 1446.

S. Bellinus Epiſcopus Patauinus & Martyr, canonizatus fuit ab eodem Eugenio Quarto, Tabulæ Eccleſ. Pat. Bernardus Scardeonius l. 3. de antiquit. Patauij. claſ. 13. pag. 311. Molan. in Vſuard. 26. Nouembr. Sunt qui eum ab Eugenio Tertio canonizatum velint, vt colligitur ex Scardeonio, qui Bellinum anno 1149. Martyrem occubuiſſe, & biennio poſt, Catalogo Martyrum adſcriptum fuiſſe ait, niſi numerum mendoſum dicamus. Ann. 1446. vel 1151.

S. Bernardinus Senenſis ex Ord. Minorum canonizatus fuit Romæ in Baſilica ſancti Petri. Die Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli à Nicolao 5. anno Iubilei 1450. Pontificatus 4. Sur. to. 3. Marcus Vliſiponenſis Minorita lib. 2. Chron. ord. p. 3. c. 19. eoq. in lib. extant litteræ Apoſtolicæ de canonizat. eiuſdem. Idem ferè ſcribit F. Petrus Rodulphus Tuſſian. Epiſcopus Senogallienſis lib. 1. hiſt. ord. pag. 90. Pius item 2. in lib. 5. Comment. pag. 234. Ann. 1450.

S. Vincentius Valentinus Hiſpanus cognomento Ferrerius, ex Ordine Præd. canonizatus fuit Romæ in Baſilica ſancti Petri in Feſto die Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli à Kaliſto 3. anno Dom. 1455. Pont. 1. Sur. to. 2. Theſaur. concionum. to. 2. Vincent. Iuſtin. Antiſtius, Card. Bar. & Platina, & Comment. Pij 2. lib. 5. pag. 234. Ann. 1455.

S. Oſmun-

S. Oſmundus vel Edimundus Anglus, Sariſberienſis Præſul regia ſtirpe clarus, inter Sanctos relatus fuit à Kaliſto 3. Romæ in Baſilica ſancti Petri anno Dom. 1456. Pontific. 2. vt ſcribit Matthæus Palmerius in Chron. idq. etiam conſtat ex Inuentario Sacrarij ſancti Petri, anni 1456. manuſcripto, in quo recenſentur baldachina, & pallia Altaris Sanctorum, qui in eadem Baſilica canonizati ſunt. S. Antoninus p. 3. tit. 24. c. 12. Platina, & Pius 2. lib. 5. pag. 234.

Ann. 1456. vel 1457.

S. Katharina Senenſis Virgo ex Ord. Monialium ſancti Dominici canonizata fuit in Baſilica ſancti Petri à Pio 2. Die prima Maij anno Dom. 1461. Pontificatus anno 3. Martyrol. Rom. & Card. Bar. in Martyrol. die 29. April. & Bulla, quæ extat impreſſa. S. Antoninus p. 3. tit. 24. c. 12. & Pius 2. lib. 5. Comment. pag. 246.

Ann. 1461.

S. Albertus de Monte Drepani Siciliæ, Carmelita, canonizatus fuit à Sixto 4. die 30. Maij. anno Dom. 1476. Pont. 5. ex litteris Apoſtolicis apud ſanctam Mariam Maiorem datis, vt Patres eiuſdem Ordinis affirmant; vel à Kaliſto 3. anno Dom. 1457. vt ait Io. Franciſcus de Pauinis. Sur. to. 4. die 7. Auguſt. & Baptiſta Mantuanus Carmelita heroico verſu lib. 8. de ſacris diebus.

Ann. 1476.

SS. Berardus, Petrus, Otho, Accurſius, & Adiutus, Martyres ex Ord. Minorum, fuerunt canonizati à Sixto 4. anno Domini 1481. Pontificatus anno 11. Litteræ Apoſtolicæ, Chron. eiuſdem ord. & Fr. Franc. Gonzaga de Orig. Relig. Franc. p. 1. Sur. to. 1. in quo extat Bulla canonizationis.

Ann. 1481.

S. Bonauentura Epiſcopus Card. Albanenſis ex Ord. Minorum, qui ex hac vita deceſſit anno Dom. 1283. Catalogo Sanctorum fuit adſcriptus à Sixto 4. Romæ in Baſilica ſancti Petri in die Aſcenſionis anno Dom. 1482. anno Pontificatus 11. Ex Bulla Canonizationis, quæ extat in fin. 7. to. operum eiuſdem Sancti ex edit. Rom. Idem in Chron. & hiſt. Franciſc. & Sur. to. 4. Et Tritthemius in libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis.

Ann. 1482.

S. Leopoldus Auſtriæ Dux, Friderico 3. Imperatore poſtulante, canonizatus fuit Romæ in Baſilica ſancti Petri ab Innocentio 8. anno 6. Sal. 1485. in die Epiphaniæ, hoc eſt, die 6. Ianuarij in Feria 5. Ex Diario Burchardi to. 1. Ioannes Franciſcus de Pauinis lib. de Canoniz. ipſius Sancti. Sur. to. 7. die 15. Nouembr. & Martyrol. Rom.

Ann. 1485.

S. Bruno Carthuſiani inſtituti Auctor canonizatus fuit à Leone 10. anno Dom. 1514. Pont. 2. Sur. to. 5. vbi fit mentio de Canonizatione ipſius ſancti carmine conſcripta. Molanus, & Card. Bar. in Martyrol. die 6. Octobr. Bulla Canonizationis aſſeruatur in maiori prope Gratianopolim Carthuſia.

Ann. 1514.

S. Fran-

S. Franciſcus de Paula ex Ordine Minimorum Anno Domini 1507. ex hac vita deceſſit, & in Sanctorum numerum relatus fuit Romæ in Baſilica ſancti Petri à Leone 10. Die prima Maij, quæ fuit Dominica in Albis. anno Dom. 1519. Pontificatus anno 7. Ex Bulla Canonizationis, quæ in to. 2. Surij extat. Ann. 1519.

S. Beño Epiſcopus Miſnenſis canonizatus fuit ab Adriano 6. Die vltima Maij in die S. Trinitatis Romæ in Baſilica ſancti Petri. Anno 1523. Pontif. 2. Sur. to. 7. Onuphr. in Appendice, ad Plat. & Card. Bar. ex Bulla, quæ aſſeruatur in Eccleſia S. Mariæ de Anima. Et ex eiuſdem Papæ ſepulchro, quod extat in eadem Eccleſia. Ann. 1523.

S. Antoninus, qui ab Eugenio 4. creatus fuit Archiepiſcopus Florentinus ex Ord. Prædicatorum canonizatus fuit ſexaginta annos poſt eius obitum ab eodem Adriano 6. ann. Dom. 1523. Pont. 2. Molanus, & Card. Bar. Et ex ſepulchro Adriani 6. quod extat Romæ in Eccleſia ſanctæ Mariæ de Anima. Necnon ex Iouio, qui loquitur de vtraque Canonizatione in vita eiuſdem Adriani. Ann. 1523.

S. Didacus Complutenſis ex Ord. Minorum in Sanctorum numerum relatus fuit Romæ in Baſilica ſancti Petri à Sixto 5. Anno Domini 1588. Pont. 4. ex Bulla Canonizationis. Ann. 1588.

S. Hyacinthus ex Ord. Prædicatorum canonizatus fuit Romæ die 17. Aprilis, quæ fuit Octaua Paſchatis in Baſilica ſancti Petri à Clemente 8. anno Dom. 1594. Pont. 3. ex Bulla Canonizationis. Ann. 1594.

S. Raymundus ex Ord. Prædicatorum canonizatus fuit ab eodem Papa ibid. in Dominica in Albis, quæ fuit 29. Aprilis Anno 1. poſt Iubil. Ann. 1601.

S. Franciſca de Pontianis Romana in Sanctarum Mulierum Catalogum relata fuit à Paulo 5. Romæ in Baſilica ſancti Petri Anno Domini 1608. Die 29. Maij Anno Pontificatus 4. in die ſcilicet Coronationis anniuerſario. Ann. 1608.

HÆ ſunt Canonizationes à Romanis Pontificibus ſolemniter celebratæ: ceteræ autem, quæ perpaucæ creduntur eſſe, ob temporis anguſtiam inueniri non potuerunt: hunc enim catalogum hoc loco colligere initio non ſtatueram: quem tamen, ſtudioſis vehementer poſtulantibus, in lucem edendum curaui. De Sanctis in veteri ac nouo Teſtamento, & in ſacro Miſſæ Canone celebratis iam ſatis dictum eſt. Quonam etiam ritu in primitiua Eccleſiæ Canonizationes fuerint præſtitæ ſuo iam loco explicatum fuit. Quæ vero ſolemniter noſtra tempeſtate fiunt, raræ ſunt ob memorias interdum deperditas, necnon ob multiplices probationum, aliarumq. rerum difficultates, atque ob exactam diligentiam, & cautelam, qua Eccleſia in approbando vti ſolet. Quæ plane omnia ſine magno temporum interuallo, Pag. 98. & 99.

uallo,

uallo, ſuperatiſq. diſtantium locorum impedimentis, ac ſine immenſis laboribus, atque impenſis fieri non poſſunt. Adde etiam quòd Acta Canonizationum morte vel Summorum Pontificum, vel Principum eas poſtulantium, intercedente, intermittuntur, ob idq. non niſi poſt longam temporum ſeriem & maxima quidem Pag. 81. & 84. *difficultate reuocantur, & excitantur. Hinc multis tam vitæ ſanctitate, quàm miraculorum ſplendore inſignibus. honores, nondum canonizatis dari conſueti, ſupraq. commemorati, concedi ſolent vel in aliqua Prouincia, vel in aliquibus tantum locis: e quorum numero ſunt, vt cetera & fere innumera ſilentio inuoluam exempla, Vilnæ in Lituania. B. Caſimirus Caſimiri Regis filius, quem nonnulli canonizatum dixerunt; necnon Karolus Magnus Imperator, quem quamuis Molanus in Vſuardum à Paſchale canonizatum fuiſſe dixerit, in Libro tamen, qui Natales Sanctorum Belgij inſcribitur, dictam ſententiam reuocando declarat, dum eum à Paſchale ſchiſmatico canonizatum ſcribit: idq. legitimos deinde Pontifices non irritum feciſſe, nec tamen habuiſſe ratum veluti à ſancta emanatum Sede,* Vterque in ca. 1. de reliq. & venet. SS. *addit: immo Cardinalis Oſtienſis, & Ioannes Andreæ iuriſperiti Karolum Magnum in ſola Aquiſgrani cappella, non autem in alijs Eccleſiis ex tolerantia Eccleſiæ Romanæ venerari affirmant. Sed reuera dictus Imperator nunc in varijs Germaniæ, Franciæ, ac Belgij Eccleſiis propter erectas diœceſes, aliaq. præſtita beneficia colitur, vt ait Molanus: id quod vel tempore Oſtienſis, & Ioannis Andreæ nondum fiebat, vel ab ijs fuit ignoratum. Sanctus item Rocchus, quamuis ſolemnis eius canonizatio, qua modo Eccleſia vtitur, celebrata non inueniatur, in Concilio tamen Conſtantienſi Anno Dom. 1414. honoribus, qui Sanctis debentur, decorari cœpit: cum enim Conſtantia nobilis Germaniæ Ciuitas peſte mirum in* Io. Pinus in vita S. Rocchi, & Grantzius lib. 9. c. 25. in Metrop. & Baro. in Martyrol. *modum laboraret, ſupplicationibus indictis, quibus Romanus Pontifex & Patres Concilij omnes deuotè interfuerunt, imago B. Rocchi, vt ſcribit Ioannes Pinus Toloſanus apud Remp. Venetam Anno Dom. 1516. Orator, per totam Ciuitatem, eius nomine inuocato, ſolemniter delata fuit. Qua ex re paulò mox peſtilens illa & bacchabunda morbi diritas, tota penè referbuit & euanuit. Hinc Patres Concilij ad propulſandam ingruentem luem, honores, qui Sanctis debentur, B. Roccho tribuendos tunc temporis decreuerunt. Hinc deinceps imagines, altaria, ſacella, templaq. illius nomine erigi cœperunt, eiuſdemq. feſtum ad hanc vſque diem vbique fere locorum celebratur. Ipſius poſtea corpus Anno Dom. 1485. Venetias tranſlatum fuit, vbi Deo in honorem Sancti Rocchi templum celeberrimum conſtructum cernitur. In eodem item numero dignus eſt, qui cenſeatur B. Andreas Ordinis Carmelitarum Epiſcopus Feſulanus, cuius ſpectata ſanctitate atque miraculis ſub Eugenio IV. Pontifice moti quinque Cardinales eum ſe pro Canonizato habere acclamarunt, ipſeq. Eugenius ei ſupplicationes, ceteroſq. ſacros honores Florentiæ tribui decreuit, quem & ad hoc vſque tempus Vrbs illa, apud quam eius corpus extat, ſumma veneratione proſequitur, eiuſdemq. canonizationem ab Apoſtolica Sede ſæpius poſtulatam, ſed varijs caſibus intermiſſam, aſſiduo pietatis ardore deſiderat. Hæc de Canonizatis, & nondum canonizatis, hoc loco in gratiam ſtudioſorum, pene obiter attigiſſe ſufficiat.*

F I N I S.

INDEX

INDEX
RERVM PRÆCIPVARVM
QVÆ IN COMMENTARIO
COMPREHENDVNTVR.

A

ABDIAS Babylonicus de Simonis Magi volatu, & interitu. 23. Idem ex Hegeſippo, Suetonio, Cyrillo, & Philaſtrio. ibidem.

Acacius hæreſiarcha obijt antequam Anaſtaſius crearetur Papa. 95

Accelera tarde, Auguſti dictum. 60

Actionum tria genera quæ à Romano Pontifice præſtari ſolent. 87. & 97

Actiones duodecim in canonizatione præſtari conſuetæ. 69. In primitiua Eccleſia tot in vſu non erant, & cur. ibidem.

Aeſculapij miranda, quæ quamuis miracula videantur, non tamen ſunt. 53. 54.

Aegritudines quomodo à Dæmone curari queant, & miracula videantur, quæ ita non ſunt. 50. 51. 52. 53

Agios Græcè, & Latinè Sanctus dicitur. 2

Ambroſius ſanctus an, & quomodo exequijs S. Martini Mediolani rem ſacram faciens Turonis intereſſe potuerit. 26. & 27

Ambroſius ante ſanctum Martinum diem ſuum obijt. 27

Anaſtaſius Papa à Couarruuia defenditur contra accuſantes eum. 95. & ſequ.

Angelorum corpus aſſumptum quomodo formetur. 24. quomodo coloratum & viſibile, atque palpabile fiat, ac ſtatim euaneſcat. ibidem.

Angeli tàm boni quàm mali in corporibus aſſumptis vitæ opera exercere non poſſunt. ibidem. Quomodo loquantur. ibidem. Eorum locutio propriè dici non poteſt. 24. in fine & 25. Et cur non propriè loqui dicantur. 24

Angelis tàm bonis quàm malis res omnes corporeæ ad nutum obediunt. 48

Angeli ſiue boni ſiue mali an ſua ipſorum virtute ægritudines ex accidenti contractæ temporis momento, & ſine medicamentis curari queant. 48. 49.

Angeli omnium rerum tantam callent ſcientiam, quantam docti omnes haud norunt. 48. 49

Angelorum bonorum & malorum ſcientia exactiſſima. 18. Eisq. ad nutum res corporeæ quantum ad motum obediunt ibidem, & 20. in fine, & 21. ibidem.

Animæ ſenſitiuæ inſtrumentum eſt calor. 19

Animalia perfecta, & imperfecta quęnam ſibi in generatione determinent. 36

S. Anterus Papa res Martyrum geſtas diligenter exquiſitas, & à Notarijs conſcriptas in Aerarium Eccleſiæ reponendas innouando curauit. 7

Antiquitas canonizandi Sanctos. 6. & 7. cap. 5.

S. Antonij de Padua canonizatio. 66

Apparatus pro Canonizatione celebranda, deſcriptio. 81

Apes, Veſpæ, & Muſciliones ex quibus generentur. 36

Apocrypha ſententia ſub Gregorij & Auguſtini nomine citata. 107. & ſeq.

Apotheoſis Græca vox; Latinè Deificatio dicitur. 2. c. 2. Apotheo pro eo, quod eſt Deifico. 3. cap. 2.

Arduitas operis maturitatem poſtulat. 61
Armogaſtes Martyr. 8
Aſina Balaam quomodo loquuta fuerit. 23
Aſſiſtentia Spiritus ſancti non perſonam Papæ, ſed officium ad ſedem Pontificiam reſpicit. 95
Auctoris huiuſce Commentarij Peroratio. 111
Auditores Rotæ, iuriſperitiſſimi, tamquam Iudices integerrimi à ſummo Pontifice delig untur ad acta omnia cognoſcenda pro Canonizatione præ landa. 76
Auditores Rotæ, & Protonotarij Apoſtolici cur Conſiſtorium ſemipublicum ingrediantur. 79
S. Auguſtini & S. Thomæ opiniones de ſuſcitatione Samuelis. 28. 29. & ſequ.
Auguſtini opinio de ſuſcitatione Samuelis. 28. 29. 30. 31
Auguſtini Triumphi opinio de infallibilitate Eccleſiæ in Canonizatione Sanctorum. 86
Auguſtini, & Gregorij ſub nomine apocrypha ſententia citata. 107. & ſequ.

B

Balaam Aſina quomodo loquuta fuerit. 23
Balaam Magus & ariolus in conſultatione Dæmonum impeditur. 30. in fine.
Balaam propheta malus Populo Iudæorum maledicturus benedixit. 95
Baptiſmus ſanguinis, non aquæ quando ſit. 75
Baptiſtæ Cremenſis ordo ablatus 106
Beati in cælo exiſtentes cur Sancti dicantur. 1
Bibliothecæ Vaticanæ codices manuſcripti Lectionarij nuncupati res Martyrum geſtas complectuntur. 8
Bonifacius VIII. Hermannum exhumari, combariq. iuſſit. 71

C

Cananæa mulier cur non ſtatim ſanata. 61
Canon, Græca vox; Latinè regula nuncupatur. 2 c. 2
Canon Miſſæ prius fuit editus, quàm Eccleſia memoriam Confeſſorum celebraret. 68 in fine.
Canonizati feſtiuitatem Epiſcopus in ſua Diœceſi poteſt indicere 4 c. 4
Canonizatio antiqua, ſiue in primitiua Eccleſia quomodo fiebat. 6. & ſeq.
Canonizandi Sanctos antiquitas. 6. & ſequ.
Canonizatio eſt inter Sanctos relatio, quæ ſatis belle ſanctificatio dici poſſet. 2. 3. c. 2
Canonizati à Gregorio IX. 66
Canonizatus primus quinam fuerit iuxta Troyli Malucij opinionem. 9
Canonizationes in primitiua Eccleſia quomodo celebrabantur. 6. 7. 8. 9
Canonizatio eſt fidei quædam proteſtatio, aut profeſſio. 5. cap. 4
Canonizatus quid ſibi velit. 2 c. 2
Canonizatio olim ab Epiſcopis celebrari conſueta: cuius rei conſuetudo iiſdem ab Alexandro III. vetita. 4. cap. 4.
Canonizatio quid ſit iuxta propriam definitionem. 3. c. 3
Canonizationis nomen à Græca voce ortum habet. 2. c. 2
Canonizatio Sanctorum ad ſolum Romanum Pontificem, vel ad Conciliū legitimè congregatum pertinet. 5. cap. 4. Olim cuilibet Epiſcopo in ſua Diœceſi canonizare licebat. 4. cap. 4.
Canonizatio. Quænam in eo, qui canonizandus eſt, requirantur. 12. 13
Canonizatio tractanda eſt induſtriæ celeritate, ac diligentiæ tarditate. 6 c.
Canonizatio eſt quædam fidei profeſſio. 88
Canonizatio. Neceſſaria in Canonizatione alicuius. 66
Canonizationis cauſa. 74. 75
Canonizationi quinam interſint. 81
Canonizationis dies præſcripta. 82
Canonizatis quinam honores debeantur. 83
Canonizatio in eo, qui canonizandus eſt, quot poſtulet. 12. 13
Canonizari an quis poſſit ob miraculorum

lorum euidentiam. 55. An propter donum ſcientiæ ac prophetiæ. 57. & ſeq. An propter bonam famam, & pro Sancto à Principibus denunciatus canonizari ſtatim queat. 60
Canonizationem quænam præcedant. 76.77.
Canonizatio inſtanter, inſtantius, & inſtantiſſimè poſtulatur. 81
Canonizationis Decretum. 82
Canonizatio. Nondum Canonizatis quinâ concedantur honores. 84.85
Canonizatio. Eccleſia in canonizatione Sanctorum errare non poteſt. 85. & ſeq. Opiniones de hac re. 86. & ſequ.
Canonizatio inter tria genera actionum Romani Pontificis medium obtinet locum. 88
Canonizatio. Non ſolum piè, ſed neceſſariò credendum eſt, Romanum Pontificem aut Eccleſiam in Canonizatione errare non poſſe. 88. 89. De hac infallibilitate rationes afferuntur. 88. & ſequ.
Canonizatio cur differri debeat, exemplo Cananeæ non ſtatim ſanatæ, necnon Lazari reſuſcitati ceremonijs præuijs. 61. & ſequ.
Canonizatio quomodo celebrabatur tempore S. P. Auguſtini. 7. 8
Canonizatio alicuius charitatem eius poſtulat & ſanctitatem. 57
Canonizatio. De cauſis canonizandi Sanctos. 10. 11
Canonizationis ratio præcipua eſt aſſiſtentia Spiritus ſancti. 98
Canonizatio. Eccleſia ſi in Canonizatione Sanctorum errare poſſet, quot inde incommoda, abſurda, & impia ſequerentur. 109 110
Canonizatio Staniſlai Cracouienſis impedita, Raynaldo Cardinale aduerſa valetudine monito, & moribundo, ſed miraculosè ſanato, ſtatim celebratur. 11. 12
Canonizatio cur differri debeat in annos plurimos. 60.61.62 63
Canonizari breui temporum interuallo, & cur ita. 63. & 64
Cœnobitæ ſunt viuentes in communi. 103.
Cæſar Baronius Card. de obitu ſancti Martini. 27
Cæſar Baronius Cardinalis redarguit Gregorium Turonéſem de exequijs S. Martini. 27. De Anaſtaſio Papa. 96.
Cæſar Baronius Card. de Acacio. 96. Anaſtaſium Papam catholicum ſemper fuiſſe ait. ibid.
Cardinales ad acta omnia recognoſcenda, & iudicanda pro Canonizatione præſtanda à ſummo Pontifice deliguntur. 77
Caſeum comedentes in Aſinos conuerſi quomodo intelligantur. 17. cap. 18
Caſeum comedentes in iumenta ſarcinas onerosas deferentia quomodo apparenter conuertebantur. 20. 21
Cayphas ob pontificiam dignitatem inſcius prophetauit. 95
Charitas quanta ſit, explicatur. 75
Chriſtus Dominus quomodo à Dæmone ſupra pinnaculum templi, & in montem excelſum fuerit aſportatus. 22
Chriſtus quando orauit pro fide Petri, orauit pro fide Eccleſiæ ſuæ, cui Petrus præeſſe debebat. 98
Chriſtus Dominus loculos aliquando habuit, aliquando verò non habuit. 104.
Chriſti Domini promiſſio Petro præſtita pro Eccleſia Catholica Romana intelligenda eſt. 98. Hac de re Doctores. ibid.
Chriſti promiſſio Petro præſtita conſideratur. 94. & ſeq.
Cauſa ſine qua non quænam ſit in Canonizatione Sanctorum. 98
Clemens Sanctus huius nominis primus Vrbis regiones diuiſit, eiſq. iuſſit, vt res Martyrum geſtas conſcriberent. 7
S. Clemens Papa res Martyrum geſtas conſcribendas curauit. Idem alij Pontifices faciendum curarunt. 7
Concluſio circa infallibilitatem Eccleſiæ in Canonizatione Sanctorum. 110
Confeſſorum memoriam Eccleſia poſt Silueſtri tempora celebrare cœpit. 69.

Confeſſorum ſolemnia quamdiu celebrari cœperunt. 68. Cur eorum memoria in ſacro Miſſæ canone non reperiatur. 69
Confeſſorum nomine Martyres olim dicebantur. 4. c. 4
Congregationis ſacrorum Rituum Cardinales acta omnia pro Canonizatione præſtanda recognoſcunt, & maturiſſimè iudicant. 77
Conſiſtoria, quæ pro celebranda Canonizatione fieri ſolent, quænam ſint, quomodo nuncupentur, & quęnam in ijs agantur. 77. 78
Conſiſtorium ſemipublicum pro ferendis ſuffragijs quinam ingrediantur. 78.
Cornelij Ianſenij opinio de ſuſcitatione Samuelis. 30
Cornelius Tacitus de admirandis, non miraculis, Veſpaſiani. 50
Corpora multorum venerantur in terris, quorum animæ cruciantur in inferno. 107
Corpus humanum glorificatum, eſt miraculum quantum ad id, quod fit. 42
Couarruuiæ declaratio de trita illa ſententia: Multa corpora venerantur in terris, quorum animę crucian tur in inferno. 108
Couarruuias confutat opinionem contra Anaſtaſium Papam, tamquam fabuloſam. 95. & ſequ.
Crates philoſophus diuitias contempſit. 103
Creatores non ſunt Angeli, ſiue boni, ſiue mali, dum nonnulla faciunt admiranda. 34. 35

D

DAemonum opera qualia eſſe poſſint, cum vera miracula non ſint. 33.
Dæmonum conſultatio à Pythoniſſa, & ab Ochozia, nec non ab alijs tentata, à Deo impeditur. 30
Dæmones quomodo omnem figuram in quamcumque figuram; & omnem colorem in quemcumque colorē conuertere videntur. 20. in fine.
Dæmones quomodo in corporibus aſſumptis appareant. 24
Dæmones nonniſi Deo permittente miram ſuam poteſtatem exercere poſſunt: quia nec etiam in porcos, niſi Deo annuentę, ingredi potuerunt. 21
Dæmonum mirabilia opera à S. Auguſtino narrata cur miracula dici non queant. 17 c. 11
Dæmon quomodo Chriſtum Dominum ſupra pinnaculum templi, & in montem excelſum aſportarit. 22
Dæmones quaſi ſapientes ob ſciētiam dicti ſunt. 2. c. 2
Dæmonum mira poteſtas, ſed à Deo frequenter impeditur. 21. & ſeq. in tribus actionum generibus verſatur. 21
Dæmones Latine Diui, & Indigetes dicuntur. 2. c. 2
Dæmones omnium rerū callent ſcientiam exactiſſimā, qua conditi ſunt: eisq. poſt lapſum ſplendidiſſima & integra remanſerunt naturalia. 16. cap. 10. Mirabilia quædam faciunt, quæ tamen miracula non ſunt, & cur. 16. c 10
Dæmonum opera mirabilia cur miracula dici non queant. 18
Dæmones niſi à Deo impedirentur, quot mala nobis inferrent. 18. 21
Dæmonum mirabilia opera quot modis fiant. 18
Dæmones quomodo ſenſus humanos tam interiores quàm exteriores illudant. 19
Dæmonum *præſtigiæ quænam ſint.* 17
Dæmones figuris *fictis illud poſſunt*, quod homines coloribus & corporibus veris. 19
Dæmones tribus modis ſenſus humanos illudere poſſunt. 19
Dæmonum opera tribus modis eſſe poſſunt. 34
Dæmones efficere non queunt illa, quę à natura fieri non poſſunt. 36
Dæmonum præſtigię ac metamorphoſes declarantur. 20
Definitio omnis, quæ à ratione ſuſcipitur de aliqua re inſtitutio, debet à definitione proficiſci. 1

Demoſthenis de pronunciationis præſtantia præclarè dictum. 13
Diei malitia pro labore aut ſolicitudine ſumitur. 104
Diligentiæ tarditas, & induſtriæ celeritas in canonizatione requiruntur. 60. in fine.
Diomedis & Vlyſſis ſocij in volucres & in alias beſtias mutati. 17. c. 11
Docta imperitia, & imperita doctrina quænam ſit. 57
Doctrina imperita, & docta imperitia quænam ſit. ibid.
Doctrina igne charitatis accenſa non eſt niſi charitas, ſicut ferrum ignitū non eſt aliud quàm ignis. ibid.
Doctores de promiſſione Petro præſtita, ne eius fides deficeret, pro Eccleſia Romana eā exponunt. 98. 99
Donatiſtarum Pſeudomartyres. 107
S. Dominici canonizatio. 66
Dominici Bañes doctrina de Canonizatione Sanctorum. 93. & ſeq.
Dormientes cur videre ſibi videntur quæ non vident inſtar phreneticorum. 19
Driedonis doctrina de Canonizatione Sanctorum. 91. & ſeq.

E

Eccleſiaſtici libri caput 46. Samuelem vere ſuſcitatum fuiſſe demonſtrat. 29. 30
Eccleſia errare non poteſt iudicialiter in ijs, quæ ad fidem pertinent. 94. 95
Eccleſia ſancta Dei quonam modo ſententiam, aut iudicium de homine pronunciare ſoleat. 68
Eccleſiæ catholicæ infallibilitas in Canonizatione Sanctorū. 104 eiuſdem iudicium in tribus actionum generibus conſideratur. 96. & ſequ.
Eccleſiæ infallibilitas in Canonizatione Sanctorum. 85. & ſequ.
Eccleſiaſtici dictum ac ſententia verā Samuelis ſuſcitationē demonſtrant. 29. 30.
Eccleſia catholica Romana ſemper fuit, & erit immaculata, aliæ non item. 98. in fine, & 99
Eccleſia bellis & iniurijs Tyrannorum oppreſſa quot incommoda pati potuerit. 108
Eccleſia quàm bene diſponatur, ac præparetur pro Canonizatione præſtanda. 109. & ſeq.
Eccleſia ſi in Canonizatione Sanctorū errare poſſet, quot incommoda & abſurda, & impia inde ſequerentur. 109. 110.
Eclipſis Solis ac Lunæ cauſa rudibus tantum ignota. 37. hinc non miraculum eſt. ibid.
S. Eliſabet canonizatio. 66
Errare in Canonizatione Sanctorum Eccleſia non poteſt. 85. & ſeq.
Error facti ac perſonalis quid. 101
Error facti ac perſonalis, ac talis poteſt eſſe error Papæ. 101. & 105. 106.
Ethnici, qui paſſim dicuntur Gentiles. 107.
Euangelica perfectio aliquid in communi admittit. 103. in fine, & 104. In quonam conſiſtat. ibid.

F

S. Fabianus res Martyrum geſtas colligendas mandauit. 7
S. Felix Papa decreuit, vt in Martyrum memoriam ſacrificia celebrarentur: quæ res Sanctum canonizatum declarat. ibid.
Fides Petri ne deficiat, promiſſio conſideratur. 94. & ſeq.
Fides Petri, & aliorum Apoſtolorum conſideratur. 98. 99
Formoſi factum narratur. 100
Feminæ ſtabulariæ transformationes præſtabant. 20. 21. 22
S. Franciſcus ſcienter neſcius, & ſapienter indoctus, omnium Sanctorum ſplendor ab Alexandro IV. dictus fuit. 57. in fine, & 58. Chriſti crucifixi ſtigmata in ſuo corpore impreſſa geſtauit. ibid.
S. Franciſcus & S. Thomas ſcientiam de Chriſto crucifixo edocti. 58. 59
S. Franciſci canonizatio. 66
Fratres minores in rebus ſibi oblatis nihil iuris ac dominij habere niſi ſolum vſumfructum denudatum ab

omni iure ac dominio atque proprietate tàm in ſpeciali, quàm in communi explicatur. 104 in fine, & 105.
Fraticellorum ordo euacuatus. 105

G

Galeſinius Protonot. Apoſtolicus. 89
Generabilia ex putrefactione quænam ſibi determinent in generatione. 56
Gerardus Voſſius pius & eruditus, atque de libris Eccleſiaſticis optime meritus. 66
Gratiani opinio confutatur. 95. & ſeq.
Gratiæ gratis datæ cum peccato mortali ſtare poſſunt, & quænam ſint. 15
Gratiæ gratis datæ cum peccato mortali ſtare poſſunt. 37
Gregorius Nunnius. 90. & 99
Gregorius IX. Decretalium Auctor. 66. Beatoq; Raymundo adiutore vſus eſt, ibid. Vixit in Pontificatu. 14 annos. ibid.
Gregorij & Auguſtini ſub nomine Apocrypha ſententia citata. 107. & ſequ.
Gygis factum non anuli virtute, ſed Dæmonis arte. 23

H

Habacuch Propheta, capillo capitis apprehenſus, ex Iudæa Babylonem vſque aſportatus, & Iudæam reportatus. 22
Hegeſippus de Simonis Magi volatu, & interitu. 23
Herba in vitrum ex arte tranſiens non eſt miraculum. 14. c. 9
Herodianus de cæremonijs Romanorum in deificandis hominibus. 3
S. Hieronymi ſcitè dictum. 59
Hæreticorum paſſio, non martyrium, ſed perfidiæ pœna iure cenſetur. 10
Hæretici quomodo pro Chriſto pati dicantur. 74
Hæreticus credendus eſt, ait Bañés, qui dubitaret, an Sanctus canonizatus ſit in cælo 93. Cur id antiquitus nō inueniatur dictum. 94
Hermannus hæreticus poſt falſam ſanctitatem à Populis viginti annorum ſpatio prædicatam, exhumatus, & combuſtus. 62
Honores quinam debeantur Canonizatis, & quinam nondum canonizatis concedantur. 83. 84
Homines à Dæmonibus illuſi quamuis non dormiant, ſenſibus tamen illuſis aut ſopitis, dormientibus aſſimilantur. 19. 20
S. Hyacinthi obitus, & canonizatio 63
S. Hyacintho, & B. Raymundo nondum canonizatis, quinam honores fuerint conceſſi. 85
Hypocritæ nomen vnde dicatur. 13
Hypocrita quid ſit. ibidem.
Hypocriſis duo ſignificat. ibid.

I

Ieiunia & preces pro Canonizatione præſtanda indicuntur. 109
Indigetes quaſi in dijs agentes, & nullius rei indigentes dicti ſunt. 2. c. 2
Indigitatio, ſeu indigetatio pro Deificatione. 2. c 2
Infallibilitas. Dubitationes circa Eccleſiæ catholicæ infallibilitatem ſoluuntur. 96. 97. 98. 99. & ſequ.
Ioannes Driedo quid dicat de canonizatione Sanctorum. 91. Tres Sanctorum Claſſes ponit. ibid.
Ioannis de Turrecremata doctrinā, quòd Eccleſia iudicialiter errare non poſſit in ijs, quæ ad fidem pertinent. 94. & ſequ.
Ioannes *Baptiſta* quomodo Chriſti Martyr effectus. 82. *nullum fecit* miraculum. 75
Ioannis Papæ factum explicatur. 100. 101.
Iudas Apoſtolus, qui proditor fuit, multa fecit ſigna. 15
Iudicium ad officium ac ſedem Pontificiam pertinet, opinio ad priuatam pertinet perſonam. 105. 106
Iudicium Eccleſiæ in tribus actionum generibus conſideratur. 97. & ſeq.
Iudicium ad ſedem Pontificiam pertinet, opinio ad perſonam Papæ. 95
Iudicium ad ſedem Pontificiam pertinet.

net, opinio ad perſonam. ibidem.
Iuramentum. Papa præceptum Chriſti de non iurando declarauit. 105
Iuſtitia publica, & iuſtitiæ publicæ ſigna quid. 15. c. 10

L.

LAzarus cur cæremonijs præuijs à morte ſuſcitatus. 61
Lectionarij manuſcripti vetuſtiſſimi res Martyrum geſtas complectuntur. 8
Lucilla factioſa fœmina à Cæciliano reprehenſa. ibid.

M.

MAgicam artem exercentes quomodo faciant miracula non vtilia & neceſſaria, ſed inutilia & vana, iuxta Io. Chryſoſtomi ſententiam. 16
Magorum opera qualia ſint. 34
Mali homines quonam ſpiritu prophetent: & hi loquuntur vera non in Spiritu ſancto, ſed in virtute Spiritus ſancti. 59
Malitia diei pro labore aut ſolicitudine ſumitur. 104
Martyrium quamuis commune ſit tàm bonis, quàm malis, cauſa tamen extrinſeca & finalis omnibus communis non eſt, veluti nec etiam intrinſeca. 75
Martyr quidam in ebrietate occiſus pro Martyre colebatur, veritate à Beato Martino miraculoſe reperta. 62.
Martyr quiſnam vere ſit. 75
Martyr aqua fluminis non baptizatus, in ſuo ſanguine baptizatus cenſetur. 75
Martyrij cauſa intrinſeca & meritoria eſt charitas, quę eſt opus martyrij meritoriè imperans. ibid.
Martyrium hęreticorum perfidiæ magis tormenta ſunt, quàm corona victoriæ, & ei non pręmium, ſed pœna debetur. ibid.
Martyrem non pœna, ſed cauſa facit. 10. 68. 74.
Martyrem non pœna, aut mors, ſed cauſa facit. 10. 74
Martyres Donatiſtarum, ſeu potius Pſeudomartyres. 107
Martyrum res geſtas conſcribendas curauit S. Clemens Papa, & S. Anterus item Papa idem innouando fecit. 7. idemq. S. Fabianus, & S. Felix Pontifices.
Martyr Armogaſtes. 8
Martyrologium ab Eccleſia congeſtū & concinnatum hodie in omnibus Eccleſijs legitur. 7
Martyrologium Vſuardus iuſſu Karoli Magni congeſſit. 6. in fin.
Martyrologium Symeonis Metaphraſtis. 7
Martyrologia vnde ortum habeant. 6. 7.
Martyrologiorum primus Auctor fuit Euſebius, cuius Martyrologium S. Hieronymus in Latinū tranſtulit. 6
Maturitas in canonizatione requiritur. 60. 61. 62
Maturitas eſt diligentiæ tarditas, & induſtriæ celeritas; quæ in canonizatione requiruntur. 60. 61
Melchior Canus quid dicat contra eos, qui Eccleſiam in Canonizatione Sanctorum errare poſſe dicerent. 90.
Menſurij Carthaginenſis Epiſcopi hiſtoria de Canonizatione Martyrū. 7
Metamorphoſes, aut transformationes Dęmonum apparentes declarantur. 20. 21.
Miracula vera tàm à bonis, quàm à malis fieri poſſunt. 14. 15. c. 10
Miraculum à bonis factum per publicam iuſtitiam, quę eſt vera fides, vere iuſtificans ibidem.
Miracula vera quomodo à bonis, & malis Chriſtianis; & non vera à Magis & Dæmonibus fiant. 14. 15. 16. cap. 10.
Miraculum propriè ſumptum quid ſit. 14. & 16. Exemplumq. de lapide ſurſum proiecto. 14
Miraculorum propriæ conditiones. 14
Miraculum faciendi facultas eſt gratia gratis data, quæ cum peccato mortali ſtare poteſt. 15

Mira-

Miraculum propriè ſumptum non niſi à Deo,vel ab Angelo, vel à Sancto, virtute tamen diuina fieri poteſt. 14. c. 10. & 37. c. 19.
Miraculum verum quomodo à bonis Chriſtianis, & quomodo à malis fiat. 14. 15. c. 10.
Miracula vera quomodo à non veris diſcernantur. 13. & ſeq. cap 9
Miraculorum inueſtigatio cur diligentiſſima eſſe debeat. ibidem.
Miracula vera,& mortuorum præſertim ſuſcitatio nonniſi à Deo, & à Sanctis diuina tamen virtute fieri poſſunt. 27. in fin.
Miracula bonorum & malorum hominum quomodo à miraculis Magorum diſcernantur. 40. & 41
Miraculum tunc eſſe poteſt, quando cauſa alicuius effectus omnibus eſt ignota. 38. cap. 19. in fin.
Miraculorum gradus ac differentiæ, atque exempla. 42
Miraculum propriè ſumptũ eſt illud, quod eſt præter totius naturæ ordinem. 14. c. 10. & 37. c. 19
Miracula tribus modis vires totius naturæ ſuperare poſſunt. 42
Miracula ſunt, quatenus vires totius naturæ excellunt. ibid.
Miracula faciendi facultas quando malis hominibus non concedatur. 40. in fine. cap. 20.
Miraculum omne eſt, vel quando naturæ facultas ſuperatur,quantum ad facti ſubſtantiam,ideſt, quantum ad id,quod fit; vel quantum ad id, in quo,vel ex quo fit; vel quantum ad faciendi modum. 42
Miraculum ſupra naturam, præter naturam,& contra naturam. 38
Miraculorum conditiones explicantur. 37. 38. c. 19
Miraculorum tria genera & nomina. 38. cap. 20.
Miracula quomodo maiora & minora dicantur. 42. 43. 44
Miracula ſupra vires totius naturę eſſe debent. 44
Miracula circa ægritudinũ curationes diligenter examinanda, & cur hæc pręſertim in Canonizatione. 44. c. 25
Miracula quæ ſuperant naturam quantum ad operandi modum. 45. Et quantum ad id, in quo fit. 48
Miracula in Teſtamento nouo præſtita quæ ſuperant naturam quantum ad operandi modum. 44. 47. 48
Miraculum nullum fecit Ioannes Baptiſta. 35. c. 29
Miracula faciendi facultas cur malis hominibus concedatur. 39. & 40
Miracula quomodo fiant à *bonis* & à malis Chriſtianis. *ibid.*
Miraculorum nomina & exempla. 38. 39. 40.
Miraculum præter naturam tribus modis. 38
Miranda, ſed non miracula, Veſpaſiani & Serapidis. 49. 50. 51. & ſeq.
Miracula quomodo examinanda in Canonizatione alicuius. 65
Morborum curationes quomodo miraculoſæ. 44. & ſequ.
Morborũ curationes miraculoſæ quantum ad modum operandi. 45
Morborum curationes miraculoſæ in Teſtamento nouo præſtitæ. 45. 46. 47. 48.
Mortui quomodo ſciant quæ hic aguntur. 26
Mortuis quomodo ſit cura de viuis. 25. in fine, & 26.
Mortuorum & viuorum apparitiones quomodo fiant. 25. c. 16. & ſequ.
Mortuorum ſuſcitatio, & cæcorum illuminatio ſunt miracula quantum ad id, in quo fit. 42. in fine, & 43
Multa corpora venerantur in terris, *quorum animæ crucientur in inferno.* 107. Hæc *ſententia explicatur*, & quattuor admittit ſolutiones. 108. & ſequ.
Muſciliones, veſpæ, & apes ex quibus generentur. 36

N

NAturæ creatæ omnis virtus nobis nota non eſt. 36
Naturæ virtute quæ fieri non poſſunt, nec à Dæmone. ibid.
Naturæ vires tribus modis per miracula ſuperari poſſunt. 42. Et hac in re

re dantur exempla. 42. 43
Nicolai Papæ factum explicatur. 101. 104.

O

Opinio ad perſonam pertinet priuatam, iudicium ad officium ac ſedem Pontificiam. 95. 96
Optati Mileuitani hiſtoria de Martyrum canonizatione. 8. 9
Ordines Fraticellorum, & Baptiſtæ Cremenſis ablati. 105. in fine.
Ordines vel probare vel refellere non eſt de ijs, in quibus Papa errare non poteſt. 105. Cur ita. ibid.
Ordo iudiciarius in Canonizatione obſeruandus. 68. 69. & ſequ.
Ordo iudiciarius tàm in Canonizatione Martyrum, quàm Confeſſorum an ſit obſeruandus. 74. Duobus modis conſideratur. ibid.
Organum phantaſticum, hoc eſt inſtrumentum imaginatiuum, quod eſt medius cerebri ventriculus. 20

P

Papa in Canonizatione Sanctorum errare nullo modo poteſt ob aſſiſtentiam Spiritus ſancti. 88. & ſeq. Hac de re rationes. ibid.
Papæ magis, ad quem determinatio fidei pertinet, quàm cuilibet ſapienti in ſcripturarum opinionibus credendum eſt. 87
Papæ perſonam non reſpicit aſſiſtentia Spiritus ſancti, ſed ſedem Pontificiam. 95
Paupertates duas verbo & exemplo docuit Chriſtus. 101
Papa vt Papa cur iudicialiter opinionem hæreticam diffinire non poſſit, etiam ſi in fide male opinaretur. 95. 105. & ſequ.
Papa non poteſt errare in fide iudicialiter, etiamſi in fide male opinaretur. 105. & ſeq.
Papa præceptum Chriſti de non iurando declarauit. 105
Papa vt Papa, & vt perſona priuata diuerſimode ſe habet & conſideratur. 105. 106
Papa faciens quod in ſe eſt, &c. in Canonizatione Sanctorum errare non poteſt. 106. Immo ſua poteſtate abuti non poteſt. ibid.
Papa in Canonizatione numquam erraſſe deprehenſus eſt, quia in ea errare non poteſt. 109. Quibus in rebus errare poſſit. ibid.
Paſſio pro baptiſmo deputatur. 75
B. Petrus vmbra ſua ſanabat ægros. 44
B. Petrus in itinerario Clementis. 40
Petri fides perſonalis conſideratur. 94. & ſequ.
Petro promiſſio Chriſti præſtita conſideratur. 94. & ſequ.
Petro præſtita promiſſio de fide pro Romana Eccleſia intelligenda eſt. 98. 99. Hac de re Doctores. ibid.
Petri fides non finaliter deficere poterat ob orationem Chriſti. 98
Petrus Galeſinius de Canonizatione ſancti Didaci Complutenſis. 89
Perfectionis natura & ius in quanam re conſiſtat. 103
Perfectio Euangelica aliquid in communi admittit. 103. In quonam conſiſtat. ibid.
Peroratio Auctoris huiuſce Commentarij. 111
Poetæ Chriſtiani diſtichum perpulchrum. 58
Phrenetici cur videre ſibi videntur quæ non vident. 19. inſtar dormientium. 20
Portenta, prodigia, ſigna, virtutes, & oſtenta quid ſint. 41
Præſtigiæ Dæmonum declarantur. 20. Ab Auguſtino ſancto narrantur. ibidem, & ſequ.
Præſtigiæ Dæmonum quænam ſint. 17
Prodigia aut portenta à Liuio enarrata. 23
Prophetare. Mali Chriſtiani quomodo in nomine Chriſti, ſed in ſpiritu diaboli prophetaſſe dicantur, non in ſpiritu Chriſti. 16
Prophetiæ donum eſt gratia gratis data, quæ cum peccato mortali ſtare poteſt. 15
Prophetæ in ſpiritu non in corpore viſiones viderunt. 18
Pronũciatio cur hypocriſis dicatur. 13

Pro-

Pronunciationi primas, ſecundas, ac tertias Demoſthenes tribuit. ibid.
Prodigia portenta, & oſtenta; ſigna, & virtutes quid ſint. 41
Protonotarij Apoſtolici, & Auditores Rotæ cur Conſiſtorium ſemipublicum ingrediantur. 78. in fine.
Promiſſio Petro præſtita, ne eius fides deficeret, pro Eccleſia Catholica Romana intelligitur. 98. 99. Doctores hac de re. ibid.
Prophetia. Propter ſolum prophetiæ ac ſcientiæ donum nemo canonizari poteſt. 57. 58. 59
Pſeudomartyres quinam ſint. 10
Pſeudomartyres Donatiſtarum ab hæreticis tamquam veri Martyres colebantur. 107
Publica iuſtitia quid ſit. 15. c. 10 & publicæ iuſtitiæ ſigna quid. 15. 16

R

Rationes ſeminales rebus naturalibus connatæ. 34. 35
S. Raymundi obitus & canonizatio. 63.
S. Raymundus librum Decretalium compilauit, Gregorio IX. iubente. 66.
Regula dicitur quòd rectè ducat; vel quòd regat; vel prauum aut diſtortum corrigat; vel regula, quaſi rectula. 2 c. 2
Religiones vitam Apoſtolorum imitantur. 103
Roberti Bellarmini opinio de primo canonizato. 9
Robertus Card. Bellarminus de infallibilitate Eccleſiæ in Canonizatione Sanctorum. 110
Robertus Cardinalis Bellarminus De honoribus, qui Sanctis canonizatis debentur. 84. De infallibilitate Eccleſiæ in Canonizatione Sanctorum. 110.
Romanus Pontifex eſt vniuerſæ Eccleſiæ militantis cum plenitudine poteſtatis iudex & caput. 5. c. 4
Romani. Per Romanos Chriſtiani in hiſtorijs frequenter intelliguntur. 8. in fine, & 9.
Ruſticitas Sancta melior eſt, quàm eloquentia peccatrix. 59
Romani Pontificis cohortatio ad orandum Deum pro Canonizatione præſtanda. 78. Eiuſdem Oratio, quę haberi ſolet in Conſiſtorio ſemipublico. ibidem.
Romanus Pontifex ſi à Chriſti fide caderet, ab eiuſdem cathedra caderet. 95.
Romani Pontificis tria actionum genera. 87. & 97
Romanus Pontifex in ijs, quę ad fidem pertinent, iudicialiter errare non poteſt. 94. in fine, & 95
Romani Pontificis iudicium in ijs, quę ad fidem pertinent, nec fallere, nec falli poteſt. 99
Romanorum Pontificũ facta nonnulla explicantur circa infallibilitatem Eccleſiæ Romanæ in Canonizatione Sanctorum. 100. & ſequ.

S

Sagæ Dæmonum illuſionibus, & phantaſmatibus ſeducuntur. 17
Sagæ veneficæ dum malis artibus vtuntur, quomodo earum corpora iuxta naturæ exigentiam ſuſtententur, ſenſibus earum ſopitis. 18
Samuelis ſuſcitatio incãtationibus Pythoniſſæ tentata examinatur. 28. De hac hiſtoria opiniones. 28. & ſeq.
Samuelis ſuſcitatio quamuis tentata à Pythoniſſa, Deus tamen arti magicæ fauiſſe non dicitur, ſed eam potius impediuit. 30
Samuelem vere ſuſcitatum fuiſſe, Eccleſiaſtici aperte caput docet. 29
Samuelis vera ſuſcitatio. 28. 29. 30. Hæc ſuſcitatio nonniſi à Deo præſtita, quamuis à Pythoniſſa fuerit tentata per illuſionem imaginariam. ibidem. Dubia de hac re explicantur, & ſoluuntur. 32. 33
Samuelis apparitio non phantaſtica & imaginaria, ſed vera: quia eius anima in corpore aſſumpto apparuit, arte Pythoniſſæ impedita 33. in fine.
Samuel in ſuo corpore ſuſcitatus non fuit,

fuit, ſed anima eius in corpore aſſumpto aëreo miniſterio Angelorũ fuit è receptaculis mortuorum reuocata. 36. in fine, & 37
Sanctificabantur, & mundabantur ſanguine animalium olim in ſacrificijs. pag. 1.
Sanctus quomodo Græce dicatur. 2
Sanctos canonizandi auctoritas ad ſolum Romanum Pontificem, vel ad Concilium legitimè congregatum pertinet. 4. & 5. cap. 4.
Sanctum nihil dicebatur olim niſi hoſtiæ ſanguine fuiſſet conſperſum & conſecratum. pag. 1
Sanctitas vera miraculis illuſtratur, ac declaratur. 13
Sanctitas vera ſine miraculis in Canonizatione ſufficere poteſt: contra vero, non item. ibidem.
Sanctum ab Ethnicis nonniſi à ſanguine hoſtiæ nuncupatum narrat Iſidorus. pag. 1
Sanctificationis approbatio & promulgatio, ſeu declaratio in Eccleſia militante pertinet ad ſolum Vicarium Chriſti, qui ſolus in Eccleſia triumphante ſanctificat. 5. c. 4
Sancti homines loquuntur vera in Spiritu ſancto: ſed mali in virtute Spiritus ſancti, non in Spiritu ſancto. 59.
Sancta ruſticitas melior eſt, quàm eloquentia peccatrix. 59
Sanctitas vitæ ſola canonizationem admittit. 60. ſub init.
Sanctus quid ſit ex Chryſoſtomo. 67
Sancti ferè omnes in Canone Miſſæ commemorati Silueſtrum præceſſerunt paucis exceptis. 69 ſub init.
Sanctorum tres Claſſes à Driedone poſitæ. 91 92. 93
Sanguine animalium omnia olim in ſacrificijs ſanctificabantur, & mundabantur. pag. 1
Scientiæ donum & prophetiæ, ſine ſanctitate datur. 57
Scientia. Propter ſolum ſcientiæ ac prophetiæ donum canonizari nemo poteſt. 57. 58. 59
Scientia S. Pauli Apoſtoli igne charitatis accenſa non erat niſi charitas, ſicut ferrum ignitum non eſt aliud quàm ignis. 57
Scientiam de Chriſto crucifixo S. Franciſcus, & S. Thomas edocti 57. 58.
Scientia de Chriſto crucifixo ſine ſanctitate ſtare non poteſt: ſed ſcientia huius mundi cum peccato. 59
Scientia de Chriſto crucifixo omnium ſcientiarum Regina quænam ſit. 58. 59.
Scienter neſcius, & ſapienter indoctus dictus fuit ſanctus Franciſcus. 57. in fine.
Scit quidquid ſciri poteſt, qui Chriſtũ ſcit: qui autem neſcit Chriſtum, nihil ſcit, etiam ſi cetera ſciat. 58. ſub initium.
Senſus humani quomodo à Dæmonibus ludificentur, tàm interiores, quàm exteriores. 19
Senſus viſus obiectum, medium, & organum. 19
Serapidis mirandum, ſed non miraculum, & cur ita. 51
Serpentes veri, & veræ ranes à Magis Pharaonis factæ. 54 55 56
Simon Magus à Dæmone in aëra euectus volare videbatur. 23. De huius volatu & interitu Abdias, Cyrillus, & Philaſtrius. ibid.
Sixtus V. in Canonizatione S. Didaci, neceſſariò credendum eſſe affirmauit, Rom. Pont. in Canonizatione errare non poſſe. 89
Sol retrogradiens eſt miraculum quantum ad id, quod ſit. 42. Etiam in medio cæli ſtans. ibid.
Solicitudo rerum temporalium ſuperflua, non neceſſaria prohibetur. 103. 104.
Spiritus ſancti aſſiſtentia eſt præcipua ratio canonizationis, quæ ita Romano Pontifici adhæret, vt errare non queat. 98
Spiritus ſanctus in animas ſanctas ſe transfert; & quando ſe transferat in prophetantes, & quando non. 59
Spiritus ſancti aſſiſtentia non perſonã Papæ, ſed officium aut ſedem Pontificiam reſpicit. 95
Stanislai Cracouienſis Canonizatio impedita, deinde per miraculum factum

ſtum celebratur. 11. Eiuſdem apparitio miraculoſa. ibidem.
Stephani Papæ factum explicatur. 100
Subcontrariæ propoſitiones poſſunt eſſe ſimul veræ. 104
Suetonius de miraculis, ſeu potius admirandis Veſpaſiani. 50
Suffragiorum forma, ſiue ſententiarũ, quæ dicantur in Conſiſtorio ſemipublico pro Canonizatione præſtanda. 79. 80
Suitbertus, primus in Sanctorum numerum relatus iuxta ſolemnem canonizandi formam. 9
Symeonis Metaphraſtis Martyrologium. 7

T

Teſtis oculatus pluris eſt, quàm auriti decem. 65. in fine.
Teſtes ſingulares in re ſingulari nihil probant. 65. quique etiam ſcientiæ cauſam non reddunt. ibid.
Teſtes examinandi in Canonizatione alicuius quomodo eſſe debeant. 65
S. Thomæ, & S. Auguſtini opiniones de Samuelis ſuſcitatione. 32. 33. & ſequ.
Thomæ Aquinatis opinio de ſuſcitatione Samuelis. 33. 35. & 36
S. Thomas & S. Franciſcus ſcientiam de Chriſto crucifixo edocti. 28. 29. 30. 31.
S. Thomas Doctor Angelicus, imaginem Chriſti cruci affixam miraculosè loquentem meruit audire: & quænam audiuerit. 58. in fine, & 59
Tot miracula fecit, quot quæſtiones determinauit. ibid. Splendidiſſimũ Eccleſiæ Catholicæ lumen. ibid.
Temporum diuturnitas eſt veritatis magiſtra & lucerna. 62
Temporis filia eſt veritas. 62
S. Thomæ opinio de infallibilitate Eccleſiæ in Canonizatione Sanctorum. 87
Eiuſdem opinio declaratur. 88
Troyli Maluitij opinio de primo Canonizato. 9

V

Veritatis magiſtra & lucerna, eſt temporum diuturnitas. 62
Veritas eſt filia temporis. ibid.
Veſpaſiani Imperatoris admiranda, ſed non miracula; & cur ita. 49. 50. 51
Veſpæ, apes, & muſciliones ex quibus generentur. 36
Victor Vticenſis de Vuandalorum perſecutione. 8
Virtute naturæ quæ fieri non poſſunt, nec à Dæmone fieri queunt. 36
Viſiones in ſpiritu, non in corpore viſæ ſunt à Prophetis. 18
Vmbra quid ſit. 44. ſub init.
Vmbra ſua B. Petrus homines ab ęgritudinibus liberabat. 44. ſub init.
Vſus fructus ſimplex denudatus ab omni iure ac dominio, atque proprietate tàm in ſpeciali, quàm in communi explicatur. 105

Z

Zelus Dei non ſecundum ſcientiã, quid nam ſit, explicatur. 74

F I N I S.

R O M Æ.

Ex Typographia Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ.

M. D C. X.

AVCTORES IN COMMENTARIO CITATI.

A.

ABdias Babylonicus.
Ado Treuerenſis.
Agatho P.
Albertus Magnus.
Alcuinus Monachus.
Alexander P. III.
Alexander P. IV.
Alexander Alenſis.
Amalarius Fortunatus.
Anaſtaſius Bibliothecarius.
Anſelmus.
Aſcenſius.
Aegidius Romanus.
Antherus P.
Aloyſius Lipomanus.
Alphonſus Toſtatus.
Auguſtinus Triumphus.
Auerroes.
S. Auguſtinus Epiſc. Hipponenſis.
S. Antoninus Archiep. Florentinus,
Ariſtoteles.

B.

BAptiſta Platina.
Balthaſar Piſanellus.
S. Baſilius Magnus.
Bartholomæus Fumus canoniſta,
Bartholomæus Caſſanæus.
S. Bernardus.
Benedictus Pererius.
Bibliotheca VV. PP.
Bibliotheca Vaticana.
Bonifacius VIII.
S. Bonauentura Epiſcop, Cardinal, Albanenſis.
Burchardus Vuormacienſis Epiſcopus.

C.

CAnoniſtæ in cap. 1. de reliqu. & vener. Sanct.
Canones SS. Apoſtolorum.
M. Cato.
Cæremoniarum liber.
Cæſar Baronius S. R. E. Card.
Claudius Aelianus.
S. Clemens P. I.
Cornelius Tacitus.
S. Cyprianus.
S. Cyrillus Alexandrinus.
Cornelius Ianſenius.
Concilia { Anciranum. Africanum. Conſtantienſe. Florentinum. Tridentinum.
Corpus canonicum.

D.

S. DAmaſus P.
Didacus Couarruuias.
S. Dionyſius Areopagita.
Dominicus Bañes.

E.

EVſebius Cæſarienſis.

F.

S. FAbianus P.
S. Felix P.
Feſtus Pompeius.
Florus Magiſter.
Franciſcus Penia Rotæ Auditor.

G.

GAbriel Biel.
Gerardus Voſſius.

S. *Gregorius Magnus.*
Gregorius IX.
Gregorius Nunnius.
Gregorius Turonenſis.
Gratianus Monachus.
Gloſsa ord. interlinearis.
Guillelmus Durandus.

H.

HEgeſippus hiſt.
Henricus S. R. E. Cardinalis Oſtienſis.
Herodianus hiſt.
S. *Hieronymus.*
Hieronymus Vielmius.
Hildephonſus Epiſc. Toletanus.

I.

IAcobus de Fara Caſtellanus.
Iacobus Pamelius.
Ioannes P. IX.
Ioannes P. XXII.
Ioannes à Cælaia.
Ioannes Garzo.
Ioannes Driedo.
Ioannes Gerſo.
Ioannes Neapolitanus canoniſta.
Ioannes de Turrecremata S. R. E. Cardinalis.
Ioannes Viguerius Granatenſis.
S. *Ioannes Chryſoſtomus.*
Innocentius P. III.
B. *Iſidorus Epiſc. Hiſpalenſis.*

L.

LAurentius Surius.
S. *Leo P. Primus.*
Liber ritualis, vel cæremoniarū.

M.

MAcrobius.
M. T. Cicero.
Martinus V.
Martinus Smetius.
Martinus Cromerus.
Menſurius Carthaginenſis Epiſc.
Melchior Canus Epiſc. Canariēſis.
S. *Maximus Taurinenſis Epiſc.*

N.

NIcolaus III.
Nicolaus de Lyra.
Nonius Marcellus.

O.

OPtatus Mileuitanus.
Origenes Adamantius.

P.

PEtrus in Itinerario Clemētis.
Petrus Lombardus.
Pierius Valerianus.
Plato.
Plinius.
Philaſtrius.

R.

RAbanus Maurus.
Raphael Volaterranus.
Robertus Bellarminus S. R. E. Cardinalis.

S.

SVlpitius Seuerus.
Suetonius Tranquillus.
Syluester Canoniſta.
Symeon Metaphraſtes.

T.

TEſtamentum Vetus & Nouum.
S. *Thomas Aquinas.*
Titus Liuius.
Theodorus Balſamo.
Thomas Vualdenſis.
Thomas Stapletonus.
Troilus Maluitius Iuriſc.

V.

VAlerius Maximus.
Vſuardus.
Victor Vticenſis.

CA-

CATALOGVS AVCTORVM

Quos de Canonizatione Sanctorum aliquid ſcripſiſſe inuenit, ac legit huiuſce Commentarij Auctor.

S. THomas Aquinas, Doctor Angelicus, ex Ord. Fratrum Prædic. To. 8. Quodlib. 9. q. 7. art. 16. more ſcholaſtico.

Henricus de Seguſia Archiepiſcopus Ebredinenſis Card. Oſtienſis in aurea iuris ciuilis ac Pontificij Summa, lib. 3. Rubr. de Reliqu. & vener. Sanctorum num. 3.

Auguſtinus Triumphus Anconitanus ex Ord. Fratrum Erem. S. Auguſtini more item ſcholaſtico in Summa de Poteſtate Eccleſiæ, quæſt. 14. 15. 16. & 17.

Ioannes Franciſcus de Pauinis in Canonizatione S. Bonauenturæ in fi. operum eiuſdem Sancti To. 7. Opuſc.

Ioannes Andreæ Iuriſconſultus Bononienſis, & Canoniſtæ in cap. 1. de Reliq. & vener. Sanctorum.

Thomas Vualdenſis ex Ord. Fratrum Carmelitarum, Natione Anglus, in Opere inſigni contra Vuitcleſ, & Huſſitas tribus voluminibus diſtincto, lib. de Sacram. to. 3. tit. 4. cap. 122.

B. Antoninus Archiepiſcopus Florentinus ex Ord. Fr. Prædic. p. 3. ſummæ tit. 12. cap. 8. §. 1. & 2.

Ioannes Gerſo, Natione Gallus, Cancellarius Pariſienſis p. 2. in Opuſc. contra impugnantes Ord. Carthuſ. & alijs in locis.

Ioannes de Turrecremata ex Ord. Fratrum Prædic. S.R.E. Cardinalis To. 4. p. 3. ſuper Decret. de conſecr. diſt. 3. nu. 22.

Thomas de Vio Caietanus ex Ord. Fratrum Prædic. S.R.E. Card. To. 1. Opuſc. Tract. 15. de Indulg. ad Iul. Card. cap. 8.

Ioannes Driedo To. 1. lib. 4. cap. 1. de varijs dogmatibus & libris apocryphis.

Bartholomæus Caſſanæus Burgundus in Catal. gloriæ mundi p. 3. conſiderat. 48. 49. 50.

Sylueſter de Prierio Pedemontanus ex Ord. Fratrum Prædic. Magiſter Sacri Palatij p. 1. ſummæ, verbo, Canonizatio.

Bartho-

Bartholomæus Fumus Villaurenſis Placentinus ex Ord. Fratrum Prædic. Inquiſitor, in Summa armilla, verbo, Canonizatio.

Ambroſius Catharinus ex Ordine Prædicatorum lib. de certa gloria, inuocatione, ac veneratione Sanctorum.

Ioannes Viguerius Granatenſis ex Ord. Fratrum Prædic. in Inſtitutionibus Theol. de Virtute fidei, Ver. 4. de Canonizatione nu. 104. vel cap. 10. §. 3. ver. 15.

Melchior Canus Epiſcopus Canarienſis ex Ordine Fratrum Prædicatorum lib. 5. de locis theologicis cap. 5. concluſ. 3.

Dominicus Bañes Mondragonenſis ex Ord. Fratrum Prædicatorum commentar. in 2. 2. S. Thomæ q. 1. art. 10. dub. 7.

Troilus Maluitius iuriſperitus Bononienſis, Tractatuum To. 14. ex recentioribus; ex vetuſt. To. 15. de Canonizatione Sanctorum dub. 1. 2. 3. & 4.

Ioannes de Neapoli canoniſta ex Ord. Fratrum Prædicatorum.

Iacobus Caſtellanus de Fara Canonicus Lateranenſis.

Ioſephus Maſcardus Iuriſconſultus Sarzanenſis Protonotarius Apoſtolicus Vol. 1. de probationibus concluſ. 262.

Petrus de Arragona ex Ord. Fratrum Erem. S. Auguſtini commentar. in 2. 2. Sancti Thomæ q. 1. art. 10.

Cæſar Baronius S. R. E. Cardinalis in Not. ad Martyrologium Die 4. Martij.

Robertus Bellarminus S. R. E. Cardinalis è Societate Ieſu To. 1. controuerſ. lib. 1. de Beat. & Canonizatione Sanctorum cap. 7. 8. 9. & 10.

Petrus Galeſinius Protonotarius Apoſtolicus de vita, & Canonizatione Sancti Didaci Complutenſis.

Franciſcus Penia Rotæ Auditor, de vita, miraculis & actis Canonizationis eiuſdem Sancti; Necnon S. Raymundi.

Gregorius Nunnius Coronel Luſitanus ex Ord. Fratrum Eremitarum S. Auguſtini To. 1. de Optimo Reip. ſtatu lib. 3. cap. 11.

Seuerinus Cracouienſis ex Ord. Fratrum Prædicatorum de vita, miraculis & actis Canonizationis Sancti Hyacinthi.